

Milcho Manchevski

BEFORE THE RAIN

Милчо Манчевски

ПРЕД ДОЖДОТ

БИБЛИОТЕКА
ПАРТЕР ДЕШНО

Наслов на оригиналот

BEFORE THE RAIN
© Milcho Manchevski, 1993

Главен уредник
Димитар Башевски

Уредник на изданието
Илина Јакимовска

© Издавачка куќа *Слово*, Скопје
Publishing House *Slovo*, Skopje
Republic of Macedonia

Milcho Manchevski

BEFORE THE RAIN

Милчо Манчевски

ПРЕД ДОЖДОТ

CIP - Каталогизација во публикација
Народна и универзитетска библиотека
„Св. Климент Охридски“, Скопје

821.163.3-293.7 791.43.02:
821.163.3-293.7

MANČEVSKI, Milčo

Before the Rain/ Milcho Manchevski = Пред дождот /Милчо Манчевски -
Скопје: Слово = Скопје : Слово, 2002.- 407 стр. ; 20 см.- (Библиотека Партер
десно)

Текст напоредно на македонски јазик.- Instead of an After-word; Наместо
поговор : стр. 389-403

ISBN 9989-103-00-3I.

Manchevski, Milcho види Mančevski, Milčo

Dedicated to two Vasilkas
and one Aleksandar

A few months ago the screenplay of “Dust” was published as a book. The publisher has now undertaken to do the same with “Before the Rain.” Thus the screenplay written first comes out second. To keep “Dust” company.

* * *

In almost all interviews I gave for newspapers and tv in dozens of countries over the final years of the last century I kept repeating that “Before the Rain” is not a documentary about former Yugoslavia, nor about Macedonia, nor is it a documentary at all. I would say: “You can see this from the aesthetic approach: it’s shot like a fairytale; look at the camera work, or the editing, or the music. I am using actors. It’s scripted, for Heaven’s sake.” Who got it - got it.

* * *

A few things from the foreword to “Dust” apply to this book. That’s why I copy them here:

* * *

Reading a screenplay is a bit like reading an architectural blueprint. There is an awful lot of technical stuff and a lot of things you have to imagine. Screenplays are not written for literary readings. They are technical blueprints for future films.

* * *

Often times during filming the director will change something. The screenplay is only a sketch, not the Holy Book. So, after the shoot, you almost always end up with a film different from the screenplay you started with. Sometimes very different, sometimes not so different, sometimes not different at all. Seldom not different at all.

During the filming, as these changes take place, the continuity person meticulously notes the changes. Later, they go back to the screenplay and apply these changes to the script. Retroactively. In the end, of course, that screenplay is not the same as the initial screenplay from before the filming.

When you buy a published screenplay, in your hands you hold an exact description of that which already exists in the film itself, the words which the characters have spoken, and the images which the camera has shown. You don’t hold the sketch after which they all started working many months ago.

* * *

The screenplay contained in this book is a real screenplay. In other words, this script has not been polished after the finished film. In your hands you hold that draft after which we started making the film.

(The idea for “Before the Rain” was begot in the second half of 1991. The five pages Simon Perry of British Screen decided to support in 1992 became a screenplay in January 1993. It took them only two weeks to grow from five pages to a hundred-plus. We shot the same year, and finished the film in 1994. This is the final draft, the one after which we started shooting, a draft very similar to the first draft.) During the shoot and the edit I felt some things should be changed, so I changed them. The screenplay is not a Holy Book, is it?

You won’t see those changes here. This screenplay’s frozen in the state it was in before filming began (like a photo revealing all faults and virtues of the moment it was taken, not of today).

However, you will see a few scenes which were in the screenplay, which we even shot, but scenes which I later decided not to have in the film.

Anyway, I felt that changing the screenplay after a finished film is like going back to your old high school ten years later to improve on your grades. It just doesn’t fly...

M.M.

BEFORE THE RAIN

Written
by
Milcho Manchevski

FIFTH DRAFT
July 18, 1993

© 1993, Milcho Manchevski

It is the time just before rain, the time when the flies bite like kamikaze, when the birds fly low and the sky hangs overhead black, heavy and expectant, when all the colors are washed in gray, subdued and intense, yet punched through by radiant hues.

It's about to burst.

A heavy sense of expectation, of lowering, of time just before something large overwhelms the picture, the frame, the rhythm, the colors, the light, the music and the characters.

Still, the story moves fast, faster than words.

PART ONE

FADE IN:

EXT. SKY - DAY

Clouds.

START OPENING TITLES:

A QUOTE OVER THE CLOUDS, DOUBLE EXPOSURE:

“With a Shriek Birds Flee Across the Black Sky, People Are Silent, My Blood Aches from Waiting.

Mesa Selimovic”

EXT. LAKE - MONASTERY - GARDEN - DAY - CLOSE

on two rough hands as they pick juicy, ripe tomatoes.

THE FILM CREDITS START IN DOUBLE EXPOSURE OVER

the hands picking tomatoes.

The tomatoes are ripe and fall off effortlessly at the gentlest touch. A tiny twig breaks. The two hands find a small stick and use it to prop the twig and help the plant heal.

The hands then continue picking tomatoes and putting them on the ground, in the dry dust.

END OF OPENING TITLES.

NEW TITLE READS:

“WORDS”

CYRIL, a young monk, barely out of his teens, is the one picking tomatoes in the monastery garden.

He slaps himself on the neck, killing a fly.

EXT. OHRID - MOUNTAIN - MONASTERY - DAY

MARKO, an old monk climbs down the steep mountainside strewn with barren rocks.

The white monastery is nestled amongst harsh rocks.

EXT. OHRID - MONASTERY - GARDEN - DAY

Cyril is putting down the tomatoes in the dust when Marko approaches him. Marko's face is kind and rough like a shoe sole.

MARKO

It's going to rain. The flies are biting.

(pauses, points at
the mountains)

It's raining over there.

Cyril looks up at Marko.

MARKO (cont'd)

It's time to go.

Cyril gets up, rubs his hands to scrub off the dust.
Marko offers help.

MARKO (cont'd)

Cyril — take the other one.

Cyril and Marko take the tomato-filled bags and head for the church.

EXT. MOUNTAIN PATH - DAY

Marko and Cyril walk down the snake-like path.

It THUNDERS (o.s.).

The sound of monks singing a LITURGY (v.o.).

MARKO

(looks up at the sky)

Gives me a jolt whenever it thunders.
Makes me think they 've started
shooting here too.

EXT. MOUNTAIN - OLD WALL - DAY

The two monks walk along the narrow path. They pass a wild rose bush.

MARKO

What's the name of this rose?

The two monks walk near a group of children playing in the dust against the cracked monastery wall. Wide vista behind.

The kids have caught a few wasps and put them on top of an ant hill. Hundreds of ants are tearing into the crippled wasps. As the ants rip them apart, the wasps squirm in agony.

The children light a match and set them all on fire: the ants and the wasps. Flames engulf all. The kids laugh merrily.

One of the children pulls out a few bullets, plays with them and devilishly throws them into the fire. The bullets explode in the fire, rip through the air and zip over the children's heads. The kids dive to the ground, laughing with their faces in the dust.

MARKO (cont'd)

(hiding from
the bullets)

Heaven help us.

EXT. LAKE - SMALL CHURCH - SUNSET - ESTABLISHING

Marko and Cyril appear around the rocks.

A wide vista unveils in front of Marko and Cyril: a little old red-brick church is perched up on the edge of a cliff. A placid lake stretches out underneath the little church. The blue Albanian mountains loom behind the lake.

MARKO

I wanted to take a vow of silence,
just like you did, Cyril.

(points with a wide
sweep of his hand)

But, this heavenly beauty I had
to share with words.

Cyril smiles naively, but with pride.

INSERT - EXT. LAKE - SUNSET - HIGH ANGLE

Two fishermen in a rowboat wave to Marko and Cyril. The lake is blue, crystal clear.

BACK TO SCENE

Marko waves back merrily.

INT./EXT. CHURCH - EVENING

A dozen monks at an evening mass.

Eastern Orthodox liturgy chants CONTINUE from the previous scenes, THIS TIME ON CAMERA.

Quiet. Peaceful. Soulful.

The golden candlelight shimmers over the weary faces of the centuries-old saints, while shadows dance over their wings.

FATHER DAMJAN, the proud abbot sings the mass liturgy.

The hushed sound echoes in the little church and over the serene faces of the monks. Marko, Cyril, KUZMAN, TRIFUN... peasant faces. Behind them, the windows look down at the lake. In the windows little children appear, peeking inside and laughing with curiosity.

EXT. CHURCH - EVENING

The children giggle, peeking in.

Summer night. CRICKETS.

EXT. LAKE - ESTABLISHING - NIGHT

The big moon hovers over the serene lake.

EXT. MOUNTAIN - NIGHT

A dozen monks returning to the monastery.

They're walking on the mountain ridge, their silhouettes drawn small against the night sky.

Endless summer night.

EXT. MOUNTAIN PATH - NIGHT

The monks climb the steep hill.

Fireflies.

NIGHTINGALE (o.s.).

EXT. MONASTERY - NIGHT

The monks approach the monastery.

EXT. MONASTERY YARD - NIGHT

The monks Kuzman and Trifun are handing out food to a dozen refugees: old women with small children, amputees, exhausted old men... They all have difficulties under the heavy weather. Some fan themselves.

Marko and Cyril walk by.
Marko wipes off the sweat from his neck.

MARKO
(to Cyril)
Poor people. God be with them.
Just pray it doesn't come here.

INT. MONASTERY - CHARDAK PORCH - NIGHT

Cyril silently bids Marko good-night, then climbs the ladder to his attic cell.

INT. ATTIC - CYRIL'S CELL - NIGHT

Cyril enters his cell. It's modest, has the feel of space not quite tamed yet: the crooked beams are still exposed, and pigeons seem to hide under the roof-tile, making quiet guttural SOUNDS. A vigil light burns in front of a small framed icon inside a tiny alcove.

Cyril takes off his habit, switches off the light and sits down on the bed. The moonlight illuminates him through the window. He crosses himself and lies down.

Suddenly, he jumps up as if burned.
Swings around.

Someone's messy hair is staring at him from his own bed. She is young, younger even than Cyril, barely fifteen or sixteen. ZAMIRA. Fear is carved in her face. Her forehead is scratched. The beautiful big eyes plead wide open.

She nervously touches the scratch on her forehead, then licks her fingers. Like a cat.

Cyril crosses himself and reaches for the light switch. Zamira leaps up and grabs him by the hand.
He shivers from her touch.

She puts her finger in front of her mouth, giving him a sign to be silent, feverishly trying to warn him not to talk, not to turn her in.

Cyril turns on the light. The girl covers her face.

Now that he can see her in the light, Cyril observes voraciously. She slowly reveals her face.

She is scared, like a kid caught on the run, sticky apricot juice hardening around her mouth. Beautiful big eyes. Bare feet. She is shaking with fear and cold. Almost a child, yet with full breasts...

She is pretty.

A smile steals across Cyril's face. Then, the smile starts to mix with anxiety.

She addresses him in ALBANIAN - she only speaks Albanian.

ZAMIRA

Please.

Cyril stares at her in wonder, not understanding her language.

ZAMIRA (cont'd)

Don't turn me in.

He wrinkles his forehead.

ZAMIRA (cont'd)

You don't understand Albanian?

He is looking at her, no sign of acceptance.

ZAMIRA (cont'd)

Albanian... My name is Zamira.

Then, unexpectedly, he loosens up his stiff shoulders and relaxes.

Zamira responds by relaxing herself. She picks up her red scarf, wraps herself in the rough blanket, gets up from the bed and lies down on the wooden floor in the corner, all the way under the slanted roof beams. The pigeons make guttural SOUNDS (o.s.) as if greeting her.

She is ready to sleep. She looks at him matter-of-factly, then rolls over.

Cyril still stares at her, confused.

Her foot sticks out from underneath the blanket.

INSERT - CYRIL'S P.O.V. - CLOSE

on her bare foot.

BACK TO SCENE

Cyril's eyes are open in hushed passion, and his mouth is a little agape. He swallows visibly, an apple rolling down his throat.

She notices this and covers her foot.

He feels stupid for having stared at her foot with lust.
Turns on his heels and exits.

INT. MONASTERY - CHARDAK PORCH - NIGHT

Cyril comes out of his cell and climbs down the ladder, crosses over to the room next door. Firmly raises his hand to knock on Marko's door. Before he knocks, he turns around, looks in the direction of his room. Zamira is standing at the bottom of the ladder, her face veiled with fear, her body wrung with expectation. She is tight like a bow, ready to bolt for the other end of the hallway chardak if Cyril knocks on Marko's door.

Cyril's fist hovers in the air, an inch from Marko's door. His hand lingers there for a few seconds, a whole minute, he doesn't know what to do, she is standing there, half-ready to leave. When Cyril looks at the girl, she manages a friendly smile. He is wrenched by a dilemma, still devouring her passionately with his eyes.

Unexpectedly, light falls on Cyril - Marko's door opens, and Marko appears. Both Marko and Cyril jolt back, startled. Marko lets out a loud sigh. They stare at each other face to face.

MARKO

Cyril! What are you doing here,
you little brat?

Cyril spins towards his room with fear.
The girl is gone.
Cyril is now baffled.

MARKO (cont'd)
What do you need?

Cyril pulls himself together, points towards the bathroom.

MARKO (cont'd)
Midnight stroll, hey? Hurry up,
I must go pee, too.

Marko laughs and lets Cyril go first.

INT. SUBJECTIVE CAMERA - THROUGH THE CHARDAK
WINDOW - MONASTERY - CHARDAK PORCH - NIGHT

Marko and Cyril walk away.

INT. MONASTERY - BATHROOM - NIGHT

Cyril stands over the toilet.
He can't pee. He is too excited.

KNOCKING (o.s.) on the door. Marko is pacing just outside the bathroom. His silhouette marches back and forth, cutting off the light that sneaks into the bathroom through the cracks in the old door.

MARKO (O.S.)
C'mon, I don't have all night.

Cyril tries hard to pee.

INT. ATTIC - CYRIL'S CELL - NIGHT

Cyril returns to his small room. As he opens the door, his long shadow and the hallway light fall on Zamira. She is sleeping in the corner, curled up under the blanket. The room light is now off - she has turned it off. He switches it on.

He looks at her for a few moments, then walks out.

As soon as he is gone, she sits up on the floor, looks after him.

EXT. MONASTERY - GARDEN - NIGHT

Cyril picks tomatoes in the moonlight. He keeps turning and looking around, making sure no one sees him.

INT. MONASTERY - CHARDAK PORCH - NIGHT

Cyril walks swiftly through the chardak hallway. He carries tomatoes in his hands. His steps ECHO in the monastery.

He stops by Marko's door, listens at the door, making sure no one's heard him. Drops the tomatoes and they roll on the floor. He picks them up, still looking around in fear.

INT. ATTIC - CYRIL'S CELL - NIGHT

Cyril places the tomatoes next to Zamira, who's already asleep on the floor.

He turns off the light, crosses himself and goes to bed.
Cyril rolls over to the other side. He looks at the wall with his eyes wide open. Passion.

On the floor, Zamira turns around, sees the tomatoes, looks at Cyril's back, then hungrily leaps at them. Juice runs down her chin and oozes down her hands and arms. In a few seconds, she eats all the tomatoes.

She wipes off her mouth, covers herself and rolls over to the other side.

Cyril, in his bed, looks at the wall with his eyes wide open.

She also lies with her eyes wide open, looking the other way. They are both silent, pretending they are asleep - their eyes wide open and looking in opposite directions.

SOUNDS of pigeons (o.s.).

EXT. LAKE - SMALL CHURCH - SUNRISE

The sun slowly rises behind the lake, casting warm rays over it, melting the dew.
Roosters.
Church SINGING (o.s.).

Clouds move slowly across the sky.

EXT. ALEKSANDAR'S VILLAGE - MORNING

Old houses nestled on the mountain-side. Bells TOLL.

EXT. CEMETERY - MORNING

A funeral.
Two coffins, side by side. Men put the lids on.
Women in black weep.
An Orthodox priest sings the eulogy.
Relatives and friends have gathered around the fresh graves, proud in their grief.

An older woman in black, AUNT CVETA, cries for her dead son in short, painful fits.
The wife of the deceased, NEDA, shakes in pain.
ZDRAVE, a lanky peasant man, wails loudly.

MITRE, a farmer with an angular, almost Cubist face and heavy moustache stands aside.
An automatic rifle slung over his shoulder. He is holding a little pig-tailed girl by the hand.

A woman in her thirties stands near the villagers. Her Western clothes and blonde hair distinguish her from the peasants in kerchiefs and rubber boots. She takes off her dark glasses.

Her name is ANNE, and she is English.

Anne sways a little, lightheaded with anguish and sorrow. She feebly raises her hand to her face and sits down.

ANNE
Oh, God, please...

A ten-year-old boy peeks from behind a stone cross and takes pictures with an expensive camera.

Cyril appears on the hill above the cemetery. He runs towards the church, doesn't even notice the funeral below. Harsh, jagged mountains loom behind him.

EXT. LAKE - MORNING

Cyril runs by.
The lake glistens behind him. He dissolves into the light.

EXT. LAKE - SMALL CHURCH - MORNING

Cyril runs into the church.
Three silhouettes: Mitre, STOJAN and TRAJCE appear on the hill above the church.

EXT./INT. CHURCH - MORNING

Cyril's face shows up in the window. He is breathing heavily.

Inside: morning mass.
Father Damjan sings the liturgy.
CLOSEUPS of the monks. Pensive faces.
Frescos.

Cyril enters the church, loaded with shame and guilt.
Father Damjan gives him a reproachful glance, but does not interrupt the mass.

Cyril hastily joins in.
The mass goes on.

Suddenly, KNOCKING on the church gates (o.s.).

Kuzman, Cyril and Trifun instinctively glance at the door. Father Damjan ignores the knocking, as if it never happened. He proudly continues singing.

The door opens, light bursts into the church. A silhouette stands in the door, bathed in stark whiteness.

It's Mitre, the peasant with angular face and heavy moustache from the funeral. He stands at the door, menacing, a Kalashnikov machine-gun in his hands.

Father Damjan goes on with the mass as if Mitre does not exist.

Two younger men with machine-guns show up behind Mitre. Stojan and Trajce. Their imitation of Mitre's macho posture is goofy, but the enthusiasm they display when tightly clutching their machine-guns is chilling.

The three are waiting, as the mass continues. Sweat trickles down their faces and necks. The youngsters are not sure what to do, but Mitre doesn't want to interrupt. On the other hand, it's obvious that he won't leave until he gets what he came for.

The three are dressed in simple peasant clothes, dirty shirts, rubber shoes and boots, wool socks and short fur coats. Stojan wears silver Nike shoes, Trajce has a brand new pair of Ray-Ban sunglasses, complete with a price tag. On top of it, they all have new Kalashnikov and Uzi machine-guns.

Cyril looks back and forth - at the three, then at Father Damjan, who's calmly doing his job. Strange serenity overtakes Cyril at the hands of his abbot. A new smile crawls over the old fear on his face.

The mass ends. Father Damjan walks over to the newcomers. They are waiting at the door, still bathed in the morning light. Father Damjan comes to them, yet remains in the relative darkness of the church.

FATHER DAMJAN

Welcome.

MITRE

Thank you, Father.

Mitre crosses himself. Stojan and Trajce follow suit. Trajce kisses Father Damjan's hand.

FATHER DAMJAN

What good brings you here,
Mitre?

MITRE

Father, we're looking for an
Albanian girl. She killed
our brother.

FATHER DAMJAN

God rest his soul.

MITRE

The children told us she's
hiding in the monastery.

FATHER DAMJAN

There is no girl in my monastery.

MITRE

We'll search it. We'll find her.

FATHER DAMJAN

No.

MITRE

We have to. An eye for an eye.
Bad blood.

FATHER DAMJAN

Turn the other cheek.

MITRE

We did. Enough already.

STOJAN

We suffered five centuries.

FATHER DAMJAN

She's not with us. The only Moslems
we have are refugees from Bosnia. We are
all the same before God.

MITRE

We don't need them.

TRAJCE

Father, you're one of us.
Give us the Albanian.

Trajce is caressing the barrel of his Kalashnikov.

Father Damjan looks at Trajce's green grin, then turns slowly to the monks. He scrutinizes them with a strict gaze, then addresses Mitre.

FATHER DAMJAN

Step out.

Mitre nods. The three walk out of the church.

Father Damjan walks back to the altar, turns to the monks. Dead silence.

FATHER DAMJAN (cont'd)

(to the monks, sternly)

Has anyone seen her?

Silence.

MARKO

No, Father.

FATHER DAMJAN

We'll hide her if must be, but
I want to know if she's with us.

The monks MURMUR, deny AD LIB.

Only Cyril doesn't say anything, nor does he shake his head.

FATHER DAMJAN (cont'd)

No one?

TRIFUN

We would've told you right
away, Father.

The camera PANS across the monks' faces.

FATHER DAMJAN

Cyril?

All heads turn to Cyril.
He does not move.

FATHER DAMJAN (cont'd)

Have you seen a girl in
the monastery?

Cyril scans of the monks faces.

CYRIL'S P.O.V. - THE MONKS

They are staring at him: Marko, Trifun, Kuzman...
Still air.

BACK TO SCENE

Cyril looks outside.

INSERT - CYRIL'S P.O.V. THROUGH THE CHURCH WINDOW - DAY - TRAJCE

Trajce is peeking in. Still a child, he is caressing the Kalashnikov in his hands and sneering like an idiot.

BACK TO SCENE

Cyril turns back, bites his lip and shakes his head.

FATHER DAMJAN

So, she's not with us.

Cyril closes his eyes.

EXT. MONASTERY - YARD - DAY

The door swings open with a bang.
Trajce's foot bursts in. His machine gun follows, then his head. His buddies and the monks are one step behind.

FATHER DAMJAN
(to Mitre)
Sacrilige!

MITRE
Sorry, Father.

TRAJCE
Might is right.

STOJAN
We won't do anything to you,
Father. But, when we find her,
she'll curse her mother's milk.

Kuzman crosses himself.

MITRE
(to Stojan)
Watch your damn mouth.

INT. MONASTERY BATHROOM - DAY

Trajce, Stojan, Father Damjan and Marko invade the five-by-five bathroom. They squeeze very tight to fit in.
Trajce and Stojan look around the crammed room, their noses in each other's faces. Nothing to discover. Stojan looks down the toilet. Father Damjan is indignant.

MARKO
Should I wait for you outside?

Trajce lifts up a roll of toilet paper with the barrel of his machine-gun and dangles it until it starts unrolling, laughs.

INT. MARKO'S CELL - DAY

They march in, their machine-guns up, start searching, look under the bed, in the cupboards, in the corners.
Can't find anything.

STOJAN
An eye for an eye...
Albanian whore.

They look up at the ceiling beams.

TRAJCE
We'll find her, even if she
hides in America.

Stojan glances out the window. Trajce is next to him, follows suit.

INSERT - TRAJCE'S P.O.V. - THROUGH MARKO'S WINDOW -
- YARD - DAY - CAT

The cat is stretched on the monastery roof-tiles, napping softly in the sun.

BACK TO SCENE

Trajce raises his machine-gun.
Cyril jumps to stop him. Trajce pushes him viciously.

TRAJCE
(to Cyril)
What's wrong with you, stupid?

STOJAN
(crowds Cyril's face)
Where's the Albanian? You're
hiding a Moslem in God's house...
(pauses)
Talk!

FATHER DAMJAN
Cyril hasn't spoken a word in
over two years. He took a vow
of silence.

TRAJCE
Mute, huh? You deaf, too?

Trajce picks up his machine gun and fires, emptying the whole load out the window.

INSERT - TRAJCE'S P.O.V. - THROUGH MARKO'S WINDOW -
- YARD - DAY - CAT

Pieces of roof-tile recoil in the air.
Bullets strike the cat. With a harrowing squeal, it bounces up in the air and falls back on
the roof, bloody and torn to pieces.

BACK TO SCENE

Trajce grins like an idiot.

TRAJCE
This is how we'll fix the
Moslem, too.

(to Mitre)
Right, uncle?

Cyril covers his face with his hands.
Dashes out of the cell.

INT. MONASTERY BATHROOM - DAY

Cyril runs into the bathroom, leans over the toilet and starts to vomit.
He is throwing up loudly.

INT. MONASTERY - CHARDAK PORCH - DAY

Cyril comes out of the bathroom - pale and frail - in time to see the peasants walking out of Marko's cell. They give him a dirty look.

As they proceed towards Cyril's cell in the attic, he notices Zamira's scarf on the floor. Fear takes over Cyril. Trajce turns around and glances at him. Cyril kicks the scarf behind a bucket. Trajce grins at Cyril and approaches. Cyril is terrified. Trajce bends over, much to Cyril's horror. Trajce picks up a tomato from the floor near the bucket, smiles viciously and takes a bite, then walks into Cyril's room.

Cyril is sweating.

Marko and Father Damjan look at him, then turn around.
They climb the ladder to Cyril's cell.

Cyril waits in fear. He trembles and hesitates: should he follow them? He knows the peasants will find Zamira in his cell.

He decides to wait in the hallway.

Long trepidation.
SOUNDS OF searching come from inside (o.s.).

The peasants and Father Damjan climb down the ladder, exit Cyril's cell, walk down the hallway, enter the next cell.
They didn't find her.
Cyril runs into his cell.

INT. ATTIC - CYRIL'S CELL - DAY

Cyril stands at the door, tormented. He looks around feverishly.
The room is a mess.

TRAJCE (O.S.)

She'll be sorry when we find her...

Cyril smiles briefly, but then disappointment runs across his face - she's gone - and he starts searching the cell himself: he looks under the beams, under the bed, in the cabinets...

She really is gone.

He scratches his face nervously, standing in the middle of the room.

He checks under his bed again.

She is not there.

Cyril, disappointed, looks at the ceiling and sighs.

EXT. MONASTERY WALL - NIGHT

Trajce and Stojan smoke against the wall. Further down, a dozen peasants - all of them armed - hang out.

Trajce and Stojan are surrounded by children who are nosily scrutinizing their guns. Trajce lets them play for a while, then suddenly grabs his machine-gun, points it at the children, and starts making silly noises, loudly pretending he is shooting at them.

TRAJCE

Rat-ta-ta-ta-ta-tatatatat!

The children run away, much to Trajce's delight. He now stops, lowers the machine gun and offers it to the kids again.

The children slowly come back, a little frightened, yet aware he is only playing with them. The bravest kid approaches and touches the butt cautiously.

The kid's GRANDMOTHER shows up.

GRANDMOTHER

Krste! Come here, damn you.

She gives Trajce a reproaching glance, snatches her grandson by the hand and drags him home. Trajce laughs like crazy.

INSERT - SUBJECTIVE CAMERA - THROUGH CYRIL'S WINDOW -
MONASTERY WALL - NIGHT

Trajce laughs like crazy.
He looks down the barrel of his gun.

INT. ATTIC - CYRIL'S CELL - NIGHT

Cyril is observing the scene at the wall outside his window. The mountains loom large in the background.

Once again he checks under the beams, under his bed, in the cabinets. She is still gone.

He takes off the habit, getting ready to go to sleep. Crosses himself.
Gets up and exits.

INT. MONASTERY - CHARDAK PORCH - MARKO'S CELL - NIGHT

Cyril hesitates for a second, then knocks on Marko's door.
Marko opens.

MARKO

Cyril... What's going on?

Cyril sees Father Damjan IN THE BACKGROUND, seated on Marko's bed.
Cyril shakes his head and walks away.

INT. ATTIC - CYRIL'S CELL - NIGHT

THE CAMERA starts with the moon, as seen through the window, then TILTS DOWN to Cyril, who's asleep on his bed.

He is shaking with fever, sweating, turning and tossing fiercely and - talking in his sleep.

CYRIL

(talking in his dream)

“Yea, though I walk through the
valley of the shadow of death,
I will fear no evil; for Thou
art with me...”

He wakes up, opens his eyes. He looks in front of himself peacefully.

Zamira is standing above him.

He sits up, propping himself up on his elbows.

They look at each other in silence.

Cyril closes his eyes, rubs them.

When he opens them again, she is gone.

It was all just a dream.

He is disappointed.

A dream.

He goes back to sleep.

He stares at the ceiling. Closes his eyes.

He opens his eyes all of a sudden. Wakes up.

He rises again.

Zamira is standing in front of him - for real.

He wants to make sure it's not a dream again.

He offers his hand.

Zamira accepts it.

She smiles at him.

Cyril smiles back.

She comes to him, kneels down and touches him on the chest.
His body shakes in a lustful fit.
She steps back.
She has left a pomegranate on his chest.

A little embarrassed, she turns around and lies down in the corner, under the beams. Her scarf is awaiting her there. The pigeons make subdued SOUNDS.
He starts eating the pomegranate, the red juice running down his chin, as he tries to contain it. He quickly finishes the pomegranate.
They are lying down, he in the bed, she in the corner, and looking at each other in silence.

INT. ATTIC - CYRIL'S CELL - MORNING

The door opens with a loud bang.
Cyril and Zamira open their eyes, jump up, startled. Rude awakening.

Father Damjan and Marko are standing at the door.

Cyril sits up sleepily.
Zamira curls up in her corner on the floor, covers herself with the blanket up to her eyes, like a little scared ball, like a child in her corner.

Father Damjan looks at them with reproach. He doesn't say a word.
Marko rolls his eyes behind Father Damjan.

FATHER DAMJAN

Deny thy father, and refuse
thy name.

INT. ATTIC - CYRIL'S CELL - DAY - LATER - CLOSE

on Cyril's hands as they are packing his modest possessions into a big, angular brown suitcase.

WIDER: Cyril is packing to leave. All his possessions fit into the brown suitcase and a couple of plastic shopping bags. He closes the suitcase, but the little lock doesn't work, so he ties a rope around the suitcase.
A large tear rolls down his cheek, but a mild smile dances on his lips.

After he has packed his things, he takes them in his hands as if he is about to leave, lifts them up a touch to evaluate their weight, then sits down on the bed.

He starts to cry.

He looks out the window.

INSERT - CYRIL'S P.O.V. THROUGH HIS WINDOW - DAY

The sun is high up over the horizon.
Zamira is standing at a window.
Father Damjan takes her away.

Outside the wall, Mitre, Stojan and Trajce are talking.

BACK TO SCENE

Cyril is sitting on the bed. Waiting.

INSERT - CYRIL'S P.O.V. THROUGH HIS WINDOW - NIGHT

The moon has risen behind the mountains.

INT. ATTIC - CYRIL'S CELL - NIGHT

Cyril gets up, wipes his nose, takes off the habit, folds it carefully, puts it slowly on the bed and leaves the room without turning back.

EXT. MONASTERY YARD - NIGHT

Cyril shows up with his suitcase and the shopping bags in his hands. It thunders. He looks up, extending his hand and turning the palm upwards to check if it's raining.
He is smiling.

Moonlight and a feeble light bulb.

The monks have gathered under the awning. The old cobblestone is reflecting the light.
They are looking at him in silence.
Cyril comes to them, offers his hand.

Silence.

Marko approaches first, shakes hands with Cyril, then bear-hugs him warmly. Marko pats Cyril on the back.
After they part, Marko secretly wipes his eyes and nose.
Cyril silently says farewell to the other monks.
One by one, they all offer their hands and hug Cyril.

The procession ends quickly.

Father Damjan is the last one.
His face is stern.
Cyril approaches him.

Father Damjan turns around and goes up the stairs without a goodbye.

Silence.

He returns down the stairs a moment later, leading Zamira.

Cyril looks at her. The two youngsters exchange barely detectable smiles. Father Damjan smacks Cyril across the face.

FATHER DAMJAN

Good luck to both of you.

He hugs Cyril, then Zamira, kisses them on the foreheads.
Marko wipes off tears. Getting sentimental, he spontaneously hugs Kuzman. Kuzman gives him a puzzled look.

FATHER DAMJAN (cont'd)

And God help you both.

CYRIL

Thank you, father.

EXT. MONASTERY GATE - NIGHT

Cyril and Zamira walk out through the creaky old gate. First Cyril looks left and right, scouting, then both quietly exit into the black night.

EXT. MONASTERY WALL - NIGHT

Trajce is sleeping against the wall. He has hugged the machine-gun, his cheek against the cold barrel, and snores loudly. The black metal is SHARP, IN FOCUS, his white face is SOFT. The gun and the man together look like some strange animal.

Cyril and Zamira notice him and stop.

Cyril puts a finger at his lips, giving her a sign to be silent, then laughs silently at the irony of the gesture.

They quietly cross over.

A dry branch cracks under their feet. They stop. They look at Trajce. He stirs in his sleep, waves his hand, chasing away an imaginary fly.

Cyril and Zamira wait a few moments, frozen in place, then quietly continue down the hill.

EXT. LAKE - SMALL CHURCH - NIGHT

The VISTA OPENS up. The silhouettes of Cyril and Zamira show against the night landscape.

The lake sleeps underneath the modest little church settled high up on the cliff.

Cyril and Zamira start to descend the steep cliff. Their advance down the narrow path is painfully slow.

Cyril offers Zamira his hand. She accepts it. He shivers from her touch. He looks down at his crotch. She follows his glance and discovers a bulge in his pants. She smiles. He is embarrassed.

A stone rolls down. They freeze.

The stone falls in the lake. Concentric circles form in the water and spread in the still of the night.

Silence.

They wait, then continue.

EXT. LAKE - SHORE - NIGHT

Cyril and Zamira walk briskly and quietly on the lake shore. Their steps creak on the white pebbles.

The full moon illuminates the couple, casting long shadows over the bank.

The water is quiet, small waves.

The two reach a small wooden dugout boat. Cyril grabs it, struggles to turn it over and to push it into the lake. Zamira comes to his aid, and the two manage to push it into the lake. They sail away.

EXT. LAKE - NIGHT

Cyril and Zamira are rowing in the lake, under the full moon. He is panting with effort. No romance.

A few clouds. Lightning and thunder.

EXT. ROCKY HILLSIDE - NIGHT

Cyril and Zamira come around a rock.

She is exhausted.

They stop.

Out of danger.

Lightning illuminates them quickly, then it thunders again. Cyril extends his hand, checks for rain.

They look at each other quietly.

CYRIL

We'll go to my brother in
Skopje. He'll help us.

ZAMIRA

(in Albanian)

I don't understand.

CYRIL

Then we'll go to my uncle in London.
He is a famous photographer there.
No one will find you. No one.
(pauses)
You don't understand me, do you?

She pulls out a piece of bread and offers Cyril. He takes a piece. She starts eating hungrily. He follows suit.
Crumbs fall on his chin. She cleans them up for him. He shivers. She smiles. He embraces her. She accepts him, trembling with emotion.

CYRIL

I'll protect you.

They hold each other in their arms for a few long moments.
The world is theirs.

Suddenly, a hairy hand reaches for Zamira, grabs her by the shoulder and brutally pulls her out of Cyril's embrace.
They are startled.

Unexpectedly, the couple has found themselves surrounded by a dozen men from Zamira's family. Her grandfather ZEKIR leads them. Her relatives ALIA and SEFER are by his side, kids in their late teens, clutching their machine-guns with reverence and lust.

The group is frightening - austere and stern, guns and machine-guns in their hands, fur coats and rain-coats over their shoulders.

In their belligerence they look exactly like Mitre and his posse. The only difference between the two groups is the white caps Zekir and his dozen wear on their heads.

They carry powerful flash-lights, the beams darting around and across Zamira and Cyril.
Long shadows.

Zamira smiles, happy to see her family.

ZAMIRA

Grandpa...

She steps towards him.

Zekir slaps her across the face.
She simply flies off from the power of the blow and falls on the ground.

CYRIL

No!

He leaps to help Zamira, but Alia hits him with the butt of his rifle. Cyril wobbles, but Sefer hits him in the groin and Cyril falls down curling up on the ground in agony.

Uncontrolled anger boils in Alia's eyes. His eyes have narrowed down to two little slits.

Zekir observes quietly. His white moustache hangs down solemnly.

Zamira gets up from the ground. Blood is coming out of her nose.

They are TALKING IN ALBANIAN.

ZEKIR

Where were you yesterday?

ZAMIRA

Grandpa...

ZEKIR

Answer when I'm talking to you,
you slut! Did you go to the Christian
sheep fold again?

ZAMIRA

Grandpa... I didn't mean to...

He slaps her.

ZEKIR

What did I tell you last time?
(points at Cyril)
What is he to you?

ZAMIRA

Grandpa...

Zekir points at Cyril, who is curled up on the ground in pain.

ZEKIR

Who is he?

ZAMIRA

Grandpa, he saved me from their men. He hid me.

Zekir gives Zamira another powerful blow.

Alia observes with anguish.

Cyril is still twisting on the ground, the gang's legs and their rifle butts surrounding him. He tries to get up and help her, but Alia viciously steps on his hand. Alia leans the barrel of his gun against Cyril's temple. He looks up at Zamira.

Zamira staggers.

She is OUT OF FOCUS, while the sharp mountain peaks IN THE BACKGROUND are IN FOCUS.

Zekir hits her again.

INSERT - CHILDREN

Several kids are observing the scene from a distance.

BACK TO SCENE

Zekir hits Zamira.

ZEKIR

Whore!

(hits her again)

You dishonored me! Look
what you are doing!

ZAMIRA

Grandpa!

Zekir raises his hand to slap her again. Stops. Lowers his hand.

Zamira's face has turned into a bloody pulp. Blood comes out of her brow ridge and her nose, her cheeks cut, her hair sticky with mud and blood, her eye injured. She is on the ground. Her family casts their long shadows across her body and face.

INSERT - ZEKIR'S HAND - CLOSE-UP

Zekir's hand hangs by his hip, exhausted. Blood is dripping down from it.

BACK TO SCENE

Zekir instinctively raises his hand, massages it. He looks at it, then takes the ring from the other hand and puts it on the one he has been hitting Zamira with.

ZEKIR

You ruined my name!

(pauses)

Did you kill the shepherd? What
were you doing with him? And now
this one here. Where will it end?

ZAMIRA

No, grandpa! He saved me,
he's good.

Zekir hits her strongly and unexpectedly. He raises his hand again, but stops.

ZEKIR

Shame!

(pauses)

He is good, huh?

ZAMIRA

He loves me.

Zekir laughs, turns to Cyril.

ZEKIR

You love her, huh?

Cyril stares at him silently, doesn't understand a word.

CYRIL

I don't understand.

ZEKIR

(to Alia)

Let him go.

Alia stares blankly at Zekir.

ZEKIR (cont'd)

(threatening)

Let him go!

Alia makes way for Cyril.

ZEKIR (cont'd)

(to Cyril)

Run!

Cyril doesn't know what's going on.

CYRIL

I don't understand.

Zekir gestures with his hands and machine-gun.

Cyril finally understands and slowly gets up.

Zekir shows him again to run.

Cyril glances at Zamira.

She watches him with trepidation.

ZEKIR

(raises his
machine-gun)

While you can.

Cyril turns around to leave, but turns back again, looks at Zekir and Zamira.

He is confused, scared.

Cyril and Zamira look each other in the eye.

Silently.

The moment is long.

Alia raises his machine-gun.

Cyril looks at the machine-gun.

Turns around.

Slowly starts off.

Cyril is walking away, but he turns around to look at Zamira with fear. He avoids her gaze, then turns forward again and quickens his step.

Zekir's posse make way for him.

Cyril starts to run.

ZEKIR (cont'd)

(to Zamira)

He loves you, huh?

ZAMIRA

Nooooo!

Cyril freezes in his tracks. He turns around.
Zamira wrestles herself away from Alia's hands and runs towards him.

Alia glances at Sefer.

INSERT - ALIA'S P.O.V. - SEFER

Sefer looks at Zamira, then back at Alia.
There is taunting and reproach in his eyes. He sneers at Alia.

BACK TO SCENE

A machine-gun FIRES (o.s.).

The bullets hit Zamira in the back. The impact lifts her up, rocks her and tosses her forward. She falls to the ground. Her face grinds into the dirt.

Alia lowers his smoking gun.

ALIA

Whore!

Cyril is standing, shocked silent.
He has a terrified expression on his face, like a confused man, a man lost in his life, frightened and pained, in way over his head.

She is turning and tossing on the ground.
Cyril kneels next to her. Hugs her.
She opens her eyes with her last powers.

CYRIL

I'm sorry.

She smiles, puts her finger at her lips, as if this has already become their secret love sign.

A shadow runs across her face.

She dies.

She lies dead next to Cyril.

Cyril looks up at Alia.

CYRIL (cont'd)

Butcher!

Alia looks at him silently.

A tear is rolling down Zekir's cheek.

Alia raises his machine-gun to shoot Cyril.

Zekir slaps Alia.

The old man grabs Alia's gun and tries to yank it away. Alia holds onto it with passion.

Zekir turns around to leave. The men follow him. Alia glances at Cyril, then he walks away, too.

The group leaves.

Their silhouettes walk out through the large gate. They exit the ancient fortress, slowly, simply, without a word.

Cyril is standing above Zamira's body, the tatty brown suitcase resting on the ground between his and her feet.

It's dark.

Cyril lights a match.

He is looking down at her.

The match goes out.

FADE OUT.

PART TWO

FADE IN:

TITLE READS:
“FACES”

A SERIES OF SHOTS:

PHOTOGRAPHS:

- A. A pleading child with a large “1” marked in ink on his forehead.
- B. An old woman in a black kerchief, mourning, her face between two wooden crosses.
- C. A bare-chested smiling man, the wrinkles on his face exaggerated by the smile. His torso is riddled with tattoos, including a large portrait of Tito on his rib-cage.
- D. A 15-year-old soldier in fatigue and beret, a cigarette-holder between his teeth.
- E. The bodies of two three year-old children left on a stone slab in the local morgue.
- F. A man pleading for his life.
- G. An old farm woman sitting between an extinguished fire and a small portable radio, clutching her face in her hands.
- H. A younger, more modern woman clutching her face in her hands as she is telling of her and her daughter’s rape.
- I. A woman covered by black kerchief climbs up a mountain leading a mule loaded with two new coffins.
- J. A bearded man holding a severed head in his hand.
- K. A proud mustached man in a shabby tux, playing his cello in front of buildings devastated by many weeks of constant bombing.

A Mungo Jerry SONG plays (o.s.): “IN THE SUMMERTIME.”

INT. PHOTO AGENCY - ANNE'S OFFICE - DAY

Anne, the woman from the village funeral at the lake, a quiet 30-year-old assistant editor in a London photo agency, sorts out a batch of photographs. She separates photographs and marks contact sheets with a grease pencil.

She's proper and calm. Yet, a current of anxiety and tension bubbles underneath the surface. An aspiring, if somewhat emotionally fragile artist struggles to escape the body of a proper Oxford historian.

Anne has added touches of funky wit to the slick office space, her agency environment obviously tolerant of limited excursions in applied design and aesthetic discrimination.

A few collages incorporating her radio, pencil-holder, a couple of broken mirrors, a camera aperture, dry flowers and cut-outs of faces suggest that Anne may be a fan of Joseph Cornell's boxes.

A Gary Larson cartoon is taped to her computer monitor.

The Mungo Jerry SONG is playing on her cassette-player.

She leans over a light-box. Clinical white glow illuminates her face from underneath. She puts on white gloves. There is something sterile about the agency.

Her gaze drifts back to the face of the cellist in the photograph.

INSERT - ANNE'S P.O.V. - PHOTOGRAPH

The cellist's face is haggard. His expression is intensely proud, as he is carried away by the tune he is playing.

BACK TO SCENE

Anne holds the picture, when the CAMERA SLOWLY creeps away from her face, as if leaving her in another world. She moves a bit, re-enters FRAME.

She changes the cassette, pops in a tape of a BACH CELLO SUITE.

A movement in her flowers gets her attention. It's a wasp.

For a second, it looks as if Anne might be getting sick - she almost dozes off, but then she shakes her head and straightens up.

The MUSIC somehow seems to fit the image of the rugged man. It could be that he was playing the same tune when the picture was taken in his devastated city.

INSERT - PHOTO OF THE CELLIST

The photo is lying on the desk, when a thick envelope lands on top of it with a THUD.

BACK TO SCENE

Anne looks up, startled.

IAN, a slightly sinister, cocky teenage runner with a blonde rasta hairdo, an assortment of colorful tattoos and seriously pierced eyebrows has dropped the package on her desk.

IAN

Cheerio, luv.

ANNE

Ian, I wish you'd knock.

IAN

I wish, too.

(winks)

You sure about E?

ANNE

(in jest)

Tried it, hated it. I'm an old hag.

Her phone BUZZES.

ANNE (cont'd)

(into the headset)

Hello.

Her expression changes when she hears the voice at the other end. Frustration and anxiety creep in. She is impatient, tough and determined to have it her way with the person at the other end.

As she is talking on the phone, the CAMERA AGAIN SLOWLY creeps away from her face, as if leaving her for something better. Anne moves a little and re-enters THE FRAME.

ANNE (cont'd)

(listens impatiently)

Nick, I'm in the middle of...

I'm in a meeting, can't talk.

(listens)

No, you can keep it. No, I don't need it. Never did. You bought it.

(determined)

Sorry, must go now. We'll speak soon.

She hangs up, shakes her head.

Ian roams through her office.

INT. NICK'S OFFICE - DAY

NICK, Anne's husband, hangs up.

He looks at a picture of him and Anne on a beach.

INT. PHOTO AGENCY - ANNE'S OFFICE - DAY

Ian turns to Anne.

IAN

Glastonbury festival next weekend?

ANNE

(faking interest)

Sure. Let's do lunch.

IAN

(snickers)

If your hubby lets you.

Ian turns around to leave. Anne leans over, reaching for her glasses. She feels something strange and turns around, just to face Ian looking down her loose-fitting shirt as she is leaning over. They look at each other for a second. He interprets her not covering herself right away as a permission to lean over and to pull gently the top of her shirt with his finger, peeking down her shirt.

IAN (cont'd)

So, you brought them both
to work today.

Her hand instinctively shoots back, grabbing Ian by the testicles.

He leaps back in terror, let out a yelp.

ANNE

See how it feels?

IAN

You got some bloody nerve.

He darts out of her office.

Anne bites her finger, now regretting her impulsive reaction.

ANNE

Shit!

Ian disappears back into the large open office space where the rest of the agency people work.

INT. PHOTO AGENCY - DAY

The entire company is located in a big open warehouse-style loft with high ceilings. Large photographs hang on the white walls. Whiteness and reflective surfaces. Serene horizontals and strong verticals.

Hip and high-tech.

A few people file slides and photographs.

A woman is working at a computer terminal, a guy is on the phone.

Several little cubicles have been created with the help of matte-glass partitions. People's silhouettes move behind the partitions. Anne is one of them.

INT. PHOTO AGENCY - ANNE'S OFFICE - DAY

Anne opens the new package.

Her office IS SEEN through an open door.

It is a compilation of paparazzi photographs:

Madonna eating dinner.

Madonna sunbathing topless.

Madonna kissing a man.

Madonna kissing a woman.

Lady Di in the company of a man.

Prince Charles playing polo.

Etc.

Etc.

Etc.

Anne is humming along with a Middle of the Road SONG. She even sways to the rhythm, hard pressed to be on the beat and in tune, as if she wants to be light-hearted, but can't.

She knocks over her coffee. It spills over the photographs. She starts cleaning them, wiping off the coffee from Madonna's breasts.

The cassette ends, the radio GOES ON.

RADIO ANNOUNCER (V.O.)

... And now — for something

completely different. Rain.

Likely this afternoon and evening.

Fifteen degrees. There it is.

Anne goes to the window.

INSERT - ANNE'S P.O.V. THROUGH HER OFFICE WINDOW -
- LONDON - DAY - ESTABLISHING

A heavy day hangs outside her fifteenth-floor office.
Panorama of the mid-morning city in action.

The only colors in the picture are some park green and several small red buses.

BACK TO SCENE

Anne is looking out the window. She checks her forehead for a fever, shakes her head.

Ian passes by behind her.

IAN

Just imagine, someone out there's
shagging right this very second.

INT. PHOTO AGENCY - ANNE'S OFFICE - DAY

Anne is making a photocopy of the cellist photo.
She cuts out his face and places it on the photo of Lady Di's body.

Something is drawing her to his face.

Anne opens her cabinet door.

She places the cut-out face on the back side of the door, next to dozens of faces of men from far-away parts of the world. Harsh faces, heavy moustaches, wrinkled cheeks, missing teeth, scarred foreheads. Faces in pain, faces in agony, filled with hatred, desperate faces, indifferent ones...

She observes them with a faint smile, adoring the life behind these faces.

Her phone BUZZES.

ANNE

Hello...

(listens)

Oh, hello, Dr. Perry. Very well,
thank you, how are you?

She closes the cabinet door.

A hand-written sign on the door READS:
“FACES.”

While talking on the phone, Anne drifts over to one of her collage boxes and starts playing with it.

INSERT - ANNE’S COLLAGE BOX - CLOSE

A few pieces of a broken mirror are incorporated in the collage. The reflection of Anne’s face multiplies when she moves the box ever so slightly.

ANNE
(on the phone)
Oh, so soon? That’s great.
(listens)
Oh, my God!

BACK TO SCENE

Anne is taken aback by the news. She hurries the conversation.

ANNE
(listens)
I was... Thank you. No, I did
not. Not at all. Thank you. Yes.
I’ll tell him. He’ll be thrilled. Bye.

Anne hangs up, then starts looking around nervously. The news has excited her. It’s hard to tell whether the news is good or bad. She touches her face, then pulls down the window shade.

She takes a batch of photographs, starts leafing through them, in order to just do something with herself.

Photos of children caught in a war.

A photo of the cellist.

ANNE
(shakes her head)
Oh, my God...

Anne bolts out.

INT. PHOTO AGENCY - BATHROOM - DAY

Anne runs in and starts throwing up.
She looks up, sees her tired face in the mirror.

Anne sits down, takes off her pantyhose with one swift move and starts to cry, as if suddenly freed from her fake skin and able to release the tension which has been building up.

She turns around.

INSERT - ANNE'S P.O.V. - SHOWER

in the office bathroom.

INT. SHOWER - DAY

Anne is taking a shower behind the matte glass.

She is crying under the onslaught of water.

INSERT - BATH DRAIN

The water is going down in a whirl.

INT. ANNE'S AGENCY - RECEPTION AREA - DAY

Anne rushes out. On her way out, she dashes by ALEKSANDAR, a handsome middle-aged man, his face covered with a salt-and-pepper beard, his hair greasy, his eyes deep, a camera case hanging from his shoulder.

She is hurried and doesn't notice him. He sees her, but decides not to react.

EXT. LONDON - CROWDED STREET - DAY

Anne walks through the lunch-time crowd.
Faces walk by her in a blur.

She is an isolated face above a river of car roofs.

Bits and pieces of unnatural colors zip by at a frantic urban pace. A biker in fluorescent green, a rounded corner of a red bus, a metallic-blue car...

EXT. LONDON - STREET - GALLERY - DAY

A long row of identical buildings COMPRESSED TOGETHER like many doorframes.
Anne walks into a building in the middle.

A ball slowly bounces in the street.
Before walking in, Anne looks up at the sky.

INSERT - ANNE'S P.O.V. SKY - DAY

Clouds.

INT. GALLERY - DAY - CLOSE

on painted clouds. Anne's foot enters FRAME, stepping on the clouds painted on the floor.

WIDER: Anne is in an art gallery.

The installation features a sky painted on the floor and real grass and painted pavement on the ceiling. Trees, buildings and a church are suspended from the ceiling, as if the whole world is upside-down.

About half-a-dozen babies and cherubs are stuck on the ceiling. They are air-balloons in the shape of babies, carried high by helium. They look as if they are lying on their backs on the grass with their feet up, but since the whole picture is upside-down, they are

actually hanging down from the ceiling and towards the viewer, wavering gently in the light breeze.

A BOYS' CHOIR sings (V.O.).

Anne circles around the installation and notices that the babies have masks over their faces. The masks are of old, shriveled-up men and women.

As Anne makes a step back, CAMERA PULLS BACK and reveals someone ENTERING FRAME behind her. Anne makes another step back and bumps into the person behind her. Anne jumps up, swings around startled.

It is her MUM.

MUM

I'm sorry, darling. Did I
startle you?

ANNE

Have you had lunch yet?

MUM

Little Celeste was very
disappointed you and Nick
didn't come to her birthday party.

ANNE

I thought it was next week.

MUM

Elizabeth changed the date.
I left a message at your flat.

ANNE

Nick didn't tell me.

MUM

(sweetly)

Perhaps because you haven't
home in over a week...

Mum smiles.
Unpleasant silence creeps in.
Anne looks up at the upside-down babies.
The boys' choir STILL SINGS (V.O.).

There is a slight air of contained, yet unresolved tension between the two women.

ANNE

I think I'm pregnant.

MUM

How about sushi?

EXT./INT. STREET - CHURCH - DAY

The day is breathing heavily, the sky is looming over dark and the birds are flying low.

Anne and mum walk down the street.
They pass by a church.
The door is open.

An actual boys' choir SINGS inside the church, THIS TIME ON CAMERA.

Their VOICES SOAR.

MUM

I hope it's for real this time.
I was giving up hope after
your last mishap.

Anne shoots a sharp glance at her mother.

MUM (cont'd)

(as if to smooth it over)

I had so many false alarms
before I finally had you. God,
was that an ordeal!

EXT. LONDON - ALLEY - DAY

Anne and mum walk through the narrow alley.

MUM

Have you told Nick yet?

ANNE

Do you have a cigarette?

MUM

Nick is good for you. He's
a solid man.

ANNE

(pleading)

I love him, but... I have to let go.

MUM

Think twice, dear.

ANNE

"Thus conscience does make
cowards of us all."

MUM

(puts on a smile,
hugs Anne)

I wish you'd grow up.

ANNE

You always do this to me

MUM

(tenderly)

I only want you to be happy,
dear.

ANNE

I am trying. I just wish you
wouldn't... worry so much
about me.

MUM

I must - I'm your mother.

(kisses Anne)

That's what mothers are for,
after all.

(laughs)

I don't have a real job.

Anne and mum approach a little pedestrian square.

EXT. LONDON - SMALL SQUARE - DAY

Anne and mum are walking, the tension rising.

ANNE

Perhaps you should get one.

MUM

(smiles)

You are so right. Perhaps
I should.

Unexpectedly, someone sneaks up from behind and gives Anne a light kiss on the neck.

Anne swings around, startled, and faces Aleksandar's grin. It mixes the mischievous with the sad.

Mum tenses up. Her back stiffens, a strained smile appears on her pale face.

Anne is confused and surprised at Aleksandar's appearance and thrown off balance by the way he has landed in her life again, yet she is having a hard time trying to suppress the feral attraction she has for his unruly charm.

ALEKSANDAR

(with a thick accent)

Hard rain's gonna fall.

Mum is baffled. So is Anne. She didn't expect him at all.

ANNE

Aleks... Aleksandar, what
are you doing here?

(to mum)

Aleksandar is supposed
to be in Bosnia.

Aleksandar offers his hand to Anne's mum.

Mum shakes hands with a tense smile. She and Anne exchange quick, sharp glances.

ANNE (cont'd)

(a touch insecure)

This is Aleksandar Kirkov, a
photographer at the agency...
the one who won the Pulitzer
last month.

Mum forces a very civil smile.

MUM

How nice for you.

ANNE

(to Aleksandar)

This is my mother.

MUM

(smiles)

Well, then... perhaps I should be going now. No problem is so formidable that you can't just walk away from it.

ANNE

But, mother... we were going to have lunch.

MUM

You eat with Mr. Kirkov - you are eating for two now.

(to Aleksandar)

It was a pleasure to meet you, Mr. Kirkov. Congratulations again on your award.

Aleksandar nods with a sad smile.

Mum leaves.

Anne runs after her mother.

ANNE

I'm not living with Aleksandar.
I left Nick because of Nick.

MUM

You left Nick because of you, dear.

(about Aleksandar)

He's just like your father.

Mum kisses Anne and walks away.

Anne turns around, a bit confused. She walks back to Aleksandar, who is sitting on a bench.

ALEKSANDAR

Come with me.

She is upset and nervous, yet, in spite of herself, happy to see him.

ANNE

What are you doing here?

ALEKSANDAR

Let's leave this place, go to
Jamaica.

ANNE

I can't talk to you now.

(beat)

When did you come back?

ALEKSANDAR

Let's make it like the good old
days, just you and I.

ANNE

(a bit flirtatious)

You can't just barge in like this
on my mother and me.

ALEKSANDAR

She doesn't like me, does she?

ANNE

You're too mad for me.

ALEKSANDAR

(resigned)

I'm too mad for myself.

ANNE

I must go now.

ALEKSANDAR

I'm coming with you.

ANNE

No, I'm going shopping.

EXT. LONDON - BARRICADED STREET - DAY

Police barricades have blocked off a street.

A crowd has gathered.

Policemen mill around.

Yellow-green fluorescent belts and vests worn by policemen zip by.

An ambulance arrives.

Paramedics come out of the building and carry an injured woman on a stretcher. They load her inside the ambulance.

The ambulance departs.

The SIREN blasts over the entire block.

Blurred red and blue faces.

A cab drives by.

INT./EXT. CAB - LONDON - STREET - DAY -
- SUBJECTIVE CAMERA

on the barricaded street through the cab window, then on another crowded London street.

ANNE (O.S.)

What happened in Bosnia?

INT./EXT. LONDON STREETS - CEMETERY - CAB - DAY

Aleksandar is looking out the window. He turns around, stretches an ironic smile, then wipes it off swiftly.

Aleksandar and Anne are riding in the cab.

ALEKSANDAR

I'm free. I resigned this morning.

ANNE

Right, like you can just resign from taking pictures.

ALEKSANDAR

Sure I can. Let's elope, we'll have the best sex ever.

INSERT - STREET - CAB - DAY

Their cab drives down a London street.
Cars, pedestrians, newspaper headlines...

ANNE (O.S.)

Aleks, you were born to be a photographer. You can't do anything else.

BACK TO SCENE

They are talking in the back seat.

ALEKSANDAR

That's true, I'm a bum. I coulda been a contender.
(MORE)

ALEKSANDAR (CONT'D)

(pauses)

I'll write a book - "Zen And the Art of Tomato Growing." You'll wash and cook for me. I'll teach you Macedonian. We'll have twelve children.

ANNE

(laughs)

Macedonia is not safe.

ALEKSANDAR

Sure it is.

(mischievously)

It's where the Byzantines captured fourteen-thousand Macedonians, poked their eyes out and sent them home like that.

ANNE

You have a contract with the agency.

ALEKSANDAR

Oh, they can suck on my contract.

ANNE

We can all just walk away, but sometimes you must make choices... take sides.

ALEKSANDAR

(laughs,
unexpectedly bitter)

Take sides? I don't want to be on the same side with any of them - brainless mongoloids butchering each other for no reason.

ANNE

Take sides... against war,
stupid.

ALEKSANDAR

Like it matters.

He pulls out a book: "EUROPE ON \$10 A DAY." There is a bullet hole in it.

ALEKSANDAR (cont'd)

Romania.

(gets worked up)

El Salvador, Azerbaijan, Angola,
Belfast, Bosnia. Peace is an
exception, not a rule.

(pauses)

Drop it all. Let's move
to Macedonia.

ANNE

(realizes)

You are serious!

He looks her in the eye. His gregarious image has changed to that of a pensive, tired hero.

ALEKSANDAR

(beat)

Like death.

ANNE

I want a baby.

Silence.

ALEKSANDAR

(with melancholy)

I'll change.

ANNE

You already have. Look at
your face.

(quieter)

What happened?

ALEKSANDAR

(quietly, looking
through the window)

I learned. I aged.

ANNE

In two weeks?

ALEKSANDAR

(turns back, intensely)

I fucked up.

She embraces him, starts caressing him on the head.
He gives in, hugs her tighter.

ANNE

(very warm)

What happened to you over there,
baby? What did they do to you?

ALEKSANDAR

I killed.

They are holding each other tight for a moment. She starts crying. He tries to kiss her. She accepts, offering her cheeks. He tries to kiss her on the mouth. She accepts. Their kiss gets passionate. For support, Aleksandar pushes the palm of his hand against the glass partition. He starts taking off her shirt. She runs her fingers through his hair with lust. The temperature rises as he starts kissing her neck and breasts.

Sudden KNOCKING on the car window startles Anne, and she swings around in fear.

It is an OLD LADY knocking, leaning against the window, her face nauseatingly close to Anne. The cab has stopped near an old cemetery.

OLD LADY

Pardon me, is this cab
available?

Anne and Aleksandar separate. Anne buttons up her shirt, starts straightening herself up, gets very prim.

The CAB DRIVER clears his throat.

CAB DRIVER

Five-fifty, sir.

Aleksandar pays.

Anne and Aleksandar get out of the car.

EXT. LONDON - CHURCH CEMETERY - DAY

Anne and Aleksandar get out of the cab. A wrought iron fence surrounds the ancient graveyard.

Anne glances at the old tombstones.

IN THE BACKGROUND, a pregnant woman is placing flowers on a grave.

ALEKSANDAR

Have a good life. Don't forget
to write.

He turns on his heels and leaves.

Anne catches up with him.

ANNE

Aleks, I can't come today.
I must be here tonight.
(beat)
Please stay. We must talk.

ALEKSANDAR

My bones ache to go home.
Like the elephants'.
(pauses)
Or is it rheumatism?

He walks away.
Anne is left alone and puzzled.

A young woman in a mini skirt walks by. She is listening to a NIRVANA song on her walkman. The MUSIC GETS LOUDER as she passes near Anne.

INT. PHOTO AGENCY - ANNE'S OFFICE - DAY

Anne is back on the phone in her office.
The Nirvana SONG continues on her radio.

Anne starts looking through the pictures on her desk. She opens a new envelope with photographs.

INSERT - ANNE'S P.O.V. - PHOTOGRAPHS

of Zamira's corpse on the rocky hillside. Bullet holes in her body. Blood everywhere. Anne's fingers thumb through more photos of Zamira. In most of them, Cyril is seated on his suitcase next to the corpse. Macedonian soldiers and policemen mill around him, while he seems to be in a trance.

ANNE (O.S.)

(on the phone)

No, the Madonna pictures, the
topless ones. I think there's a
personal immediacy...
(MORE)

ANNE (O.S.) (CONT'D)

(listens)

More intriguing? She is
intriguing, she is real.

BACK TO SCENE

Anne is still on the phone, but looking at the pictures of Zamira.

ANNE

Yes, thank you.

Anne hangs up.

The phone RINGS (o.s.).

She swings around, drops the photographs and knocks over a coffee cup.

INSERT - PHOTOGRAPHS ON THE FLOOR - CLOSE

on the series of pictures as they scatter across the floor.

They are featuring Zamira's bullet-ridden body and Cyril sitting on the tatty suitcase next to her.

BACK TO SCENE

Anne turns on the speakerphone to answer, picking up the photos off the floor.

ANNE

Yes.

SECRETARY (V.O.)

Anne, I have someone calling
for Aleksandar. He's been trying
all week.

ANNE
Aleksandar left.
(pauses)
Put him through.

A VOICE comes on through the speakerphone. The conversation carries on IN FRENCH.

CYRIL
(in broken French)
Hello.

Anne looks up, as if sensing something unusual, slightly uncanny in the air, then slowly gets up.

ANNE
Yes?

Anne looks back at the photos of Zamira and Cyril on the floor.

CYRIL
I am looking for Aleksandar
Kirkov.

ANNE
Sorry, you just missed him.
Can I take a message?

CYRIL
No... No message today.
Thank you.

ANNE
Where are you calling from?

CYRIL
(in English)
Macedonia calling. Thank you.

A DIAL TONE comes on (o.s.).
Anne turns off the speakerphone.

A tiny line of blood comes out of her nose. She wipes it off.

INSERT - THREE PHOTOGRAPHS - CLOSE-UP

on the photos: a man is shooting another man. The first man's gun is pointed at the back of the second man's head. Point blank. The second man hunches, tries to hide his head inside his shoulders, but once he's shot, he falls down to the pavement.

INT. BRIXTON - ALEKSANDAR'S FLAT - NIGHT

Aleksandar is examining the three photographs.
He puts them away, lights a cigarette.

His phone RINGS.
He glances at it, ignores it.
The answering machine picks up.

CYRIL (O.S.)
(in broken French)
Hello... Aleksandar Kirkov,
please.

Aleksandar takes a drag on his cigarette.

CYRIL (O.S.) (cont'd)
Aleksandar Kirkov...
This is Cyril.

Aleksandar doesn't react.

Cyril HANGS UP (o.s.).

EXT. BRIXTON - STREET - IN FRONT OF ALEKSANDAR'S FLAT — DAY

A lane of uniform houses.

A dark red cab is waiting in front of a building in the middle of the lane.

Aleksandar comes out with a duffel bag over his shoulder. He looks at his watch, takes another drag on his cigarette, tosses the butt into a puddle in the street, causing concentric circles to spread in the water, then gets inside the car.

The cab takes off.

A few moments go by.

Then a figure comes around the corner.

He approaches Aleksandar's home.

It is Cyril.

He carries his tatty brown suitcase. He stops in front of the building, compares the building number with a small piece of paper in his hand, then rings the bell.

As he is waiting, he checks a graffiti on the wall.

It READS: "TIME NEVER DIES. THE CIRCLE IS NOT ROUND."

CYRIL

(mumbles in poor English,
reading the graffiti)

"Time never dies. The circle
is not round."

He spits in the puddle in the street. Concentric circles spread. Cyril stares at them.

EXT. LONDON - STORE WINDOW - DAY

Anne looks at the display in the window.

EXT. LONDON - STORE WINDOW - DAY - LATER

Anne is coming out of the store.

She stops behind the glass doors.

The air is heavy. It feels as if it's going to rain. Anne swats a fly.

She starts to open her umbrella, then stops, steps out, puts out her hand, expecting raindrops, but nothing happens.

She looks up.

INT. LONDON - RESTAURANT - EVENING

Anne watches the people walking into the restaurant, observes their faces with hidden passion.

The CAMERA SLOWLY CREEPS away from her face.

She is quietly obsessed with her dilemma.

A MUSTACHED MAN walks in. He looks just like the cello player in the agency photograph. The man has the same heavy mustache and fiery passion in his eyes — as if he is the cello player's brother.

Anne's gaze follows the mustached man as he finds a table.

Their eyes meet for a second, and she is tempted to look away, but doesn't.

Instead, she smiles at the man.

Someone covers her eyes. Anne is startled for a split second, then touches Nick's hands and relaxes.

ANNE

Nick Villiers, Duke of
Knightsbridge.

She bites him playfully, but it hurts him a bit more than he expected.

NICK, her husband, lets go of her eyes.

ANNE (cont'd)

Hello.

Anne and Nick look at each other for a short, indecisive moment, not knowing exactly how to proceed from here. He is standing above her.

Years of things in common mix with the pain of a recent deep crisis.

He hesitates in a barely detectable manner, leans over and kisses her lightly on the lips, looks around and sits down.

Two old ladies at the next table pretend not to notice, but the retarded child dining with them smiles broadly.

The mustached man is observing Anne and Nick silently, lighting a cigarette with his old-fashioned Zippo lighter and taking a long drag on his cigarette, a glass of whiskey on his table.

NICK

How are you?

ANNE

I am fine.

Silence.

NICK

J.J. misses you. She had five babies on Tuesday.

ANNE

You mean - kittens.

NICK

Do you want to come and see them?

ANNE

I don't know anymore. After last week...

Nick smiles nervously, looks around.

NICK

You know I'm sorry about what happened. How many times do I have to tell you?

Anne pulls out a package wrapped in stylish paper and hands it to Nick.

ANNE

No, I am sorry. It's me.

NICK

It's not my birthday, as far as I can remember.

ANNE

(laughs)

C'mon.

NICK

(encouraged)

It's not our anniversary, even though I would not consider myself an authority on the subject.

ANNE

(impatient)

Open it!

He opens it. It is a bow for his cello.

NICK

A new bow! You shouldn't have.

ANNE

It's not as nice as the old one.

NICK

It was old, anyway. Don't worry
about it. I love it. Thank you.

The mustached man in the BACKGROUND is staring intently at them. After a waiter obscures his view, it turns out that he is staring at the waiter passing near the couple.

Nick takes Anne's hand.

NICK (cont'd)

I talked to your mum today.

ANNE

(with chill
in her voice)

Oh, really?

NICK

She called me.

ANNE

(a little upset;
lights a cigarette)

And what did you decide
about my future?

NICK

(smiles)

I think you have something
to tell me.

Anne shoots him a dirty, impatient look.

She is taken aback and angry at her mother: she wasn't quite ready to confront Nick yet. She doesn't know how to break the news and break up with him at the same time.

Nick is all smiles.

ANNE

Yes, I am pregnant.

NICK

That's bloody marvelous!

He gets up and kisses her, then pulls himself together and looks around, embarrassed and goofy.

The two old ladies and the retarded child at the next table smile at them.

The mustached man is looking at Nick and Anne, when a JUNIOR WAITER comes to him, and they start talking in a foreign LANGUAGE, AD LIB. The dialogue is not clear. The language seems to be SERBIAN. Their conversation is NOT TRANSLATED. As Nick holds Anne's hand, the two men IN THE BACKGROUND get involved in a heated discussion. They gesticulate fiercely with their hands.

NICK

Waiter! Champagne... A bottle.

ANNE

I shouldn't drink...

(puts out
her cigarette)

... I shouldn't smoke... I
shouldn't be here.

As the waiter walks towards the back with their order, Nick glances at the argument in the BACKGROUND.

The junior waiter indignantly SHOUTS at the mustached man in their foreign LANGUAGE, SERBIAN perhaps.

Anne and Nick turn around and look at the screaming match.

An OLDER WAITER comes to the junior waiter and the mustached man and the argument dies out.

OLDER WAITER

George!

JUNIOR WAITER
(with a heavy accent)
I'm sorry... I'll be right there...

The older waiter gives him a long look.

The champagne arrives.
Nick is observing the scene in THE BACKGROUND, then turns back to Anne. He has to shout over the BACKGROUND NOISE. He takes Anne's hand.

NICK
Look at you. Our baby.

A shadow of anxiety runs across Anne's face.

ANNE
Nick... I want to leave.

NICK
We'll go, dear. Let's just toast.

Anne feels trapped - Nick misunderstood her.

ANNE
That's not what I meant.

As a waiter passes, he reveals the scene in THE BACKGROUND, where the mustached man offers the junior waiter money. The junior waiter throws it at the mustached man and marches away, disappears into the kitchen.

The mustached man gets up and goes after him.
The older waiter steps in the mustached man's way.

OLDER WAITER
Sir.
(pauses)
I'm sorry - access to the
kitchen is for employees only.

MUSTACHED MAN

Tell that cunt over there to
come and tell me to my face
what he is saying.

(looking over the
older waiter's head)

Where is he? Come here, you
fucking queer bastard!

The mustached man then continues in HIS LANGUAGE.

OLDER WAITER

Sir, I'll be forced to call
the police.

The mustached man sits down at his table, muttering under his breath.

People are looking up at the scene.

Nick and Anne turn back to their table. He pops open the champagne.

The two old ladies and the retarded child at the next table are looking at the couple.

NICK

(to the ladies)

Good news.

(raises his glass)

Charles and Di are getting
back together.

He flashes a mischievous grin.

The child smiles back.

NICK (cont'd)

(back to Anne)

To our baby. And to us.

ANNE

To our baby.

She takes a small sip, Nick drinks up.

ANNE (cont'd)

(gathers courage)

Nick, I think...

SOUND of plates crashing startles and interrupts Anne.
Nick almost drops his glass.

The junior waiter and the mustached man are SCREAMING at each other.

The restaurant patrons turn around and stare at the scene. Some get up to leave.

The argument is intense.

Passionate screams and curses in foreign LANGUAGE fly both directions.

The junior waiter has dropped his dishes and is red in the face, shouting at the mustached man.

The mustached man keeps pulling money from his wallet, crumpling it and throwing it with scorn at the junior waiter. The junior waiter swats the money away, as more bills rain upon his face.

The scene has an almost surreal intensity, particularly since the words remain UNTRANSLATED.

The MANAGER comes out.

When the junior waiter sees the manager coming, he tries to walk away from the scene, but the mustached man follows the junior waiter, picking up the money from the floor and throwing it at him again. Trying to avoid the mustached man, the junior waiter bumps into the manager.

MANAGER

(in low whisper)

George!

JUNIOR WAITER

Sir...

MANAGER

Perhaps it would be best if you
left the restaurant.

(pauses)

And don't come back.

JUNIOR WAITER

But, sir... I didn't do anything.

MANAGER

That's enough.

(pauses)

And make sure your friend
leaves with you.

The manager turns around.

MUSTACHED MAN

(to the manager)

Fuck you!

The junior waiter flips out and slaps the mustached man.

The mustached man staggers back two steps.

He comes back and headlocks the junior waiter. The two start wrestling and fall down
with a loud crash.

The two are punching each other and rolling on the ground and on the stairs.

Anne and Nick stare at the scene, startled, away from their table, standing against the
wall, his arms around her.

NICK

Let's go.

ANNE

Wait.

A SECOND JUNIOR WAITER tries to break up the fight, but is dragged into it and now three bodies are entangled on the floor, amidst SOUNDS of heavy cursing in a foreign LANGUAGE, punches, plates BREAKING and people SIGHING in fear.

A REDHEAD WAITER shouts over the NOISE.

REDHEAD WAITER

They are calling the police.

The redhead waiter cautiously tries to separate the three.

REDHEAD WAITER (cont'd)

C'mon, lads, don't be stupid.

The fight peters out and breaks up.

The two junior waiters stand against the wall, as the mustached man slowly gets up from the ground.

MANAGER

Get out! Now! I've called
the police!

The mustached man starts leaving, as the two junior waiters go back into the kitchen.

MANAGER

(to the customers)

I must apologize for this
appalling disturbance.
I assure you this won't happen
again - not to fear - I have
called the police and they
are on their way.

(pauses)

They should be here any day now.

The crowd laughs timidly.

MANAGER (cont'd)

Enjoy the rest of your meal.

(turns around)

Complimentary desert for
everyone. Or drinks.

Or whatever.

Crowd laughs a bit more heartily.

Nick still has his arms around Anne.

NICK

Are you all right?

ANNE

I'm fine.

Nick is still protecting Anne from the fight with his embrace. She is shaken by the incident, still curled up against his chest.

NICK

Let's go.

They turn around to leave.

They almost bump into the manager.

MANAGER

(pulls a chair for Anne)

Miss...

She looks at him. He smiles, while holding the chair for her, prompting her to sit down again.

Two junior waiters are preparing Anne's and Nick's table.

Anne looks back at Nick, then at the manager, who smiles again.

NICK
(smiles at the
manager and sits down)
Well - you've just witnessed
another fine British import -
someone else's civil war.

Anne reluctantly sits down.

ANNE
Their faces... became different
people once they started arguing.
(pauses)
That man with the moustache...

NICK
He seemed like a nice chap.
(raises his glass)
Here's to civil wars getting
more civil once they get here.
(he drinks up)
Let's go home.

ANNE
Nick, I wanted to talk about it.

NICK
We'll have plenty of time to talk,
dear. We'll move to Oxford, you
can leave that... job of yours...

ANNE
Nick, I don't want to leave
that... job of mine.

Nick stares at her.

ANNE (cont'd)
We'll work it out with the
baby... Please try to understand.
I do care about you...

Nick gets very serious and worried, then smiles.

NICK
You're under a lot of pressure.

ANNE
Nick, I want a divorce.

He stares at her.

ANNE (cont'd)
(softer)
I still love you.

NICK
Why?

She looks at him silently.

NICK (cont'd)
What about the baby?

ANNE
(strong and determined
for the first time)
I **love** the baby.

Silence.

NICK

I forgave you about that
photographer.

ANNE

I don't want you to forgive me.

He nods, gets up, signals firmly for the waiter to come over.
She retreats, feels guilty.

ANNE

(insecure,
feels bad for him)

No, please, sit down.

NICK

Good-bye.

ANNE

Sit down, please.

(beat)

Let's talk.

NICK

(taking off)

This place is a bloody loony-bin.

(comes back)

I don't understand. Why did
you want to see me?

ANNE

I wanted to talk to you.

NICK

But, you've already made
up your mind.

ANNE

I haven't.

Anne gets up, steps in his way and tries to kiss him. He turns his head.

ANNE (cont'd)

Come back. Let me explain...

She sits back in Nick's chair. He reluctantly sits down in Anne's chair. She takes his hand in hers.

NICK

I'd like some time to...
some peace...

A BANG interrupts his words (o.s.).

More BANGS (o.s.).

An all-out mayhem ensues.

The mustached man is back - with a gun in his hand.

He is shooting in the direction of the junior waiter.

People scream. Tables are overturned. Glass CRASHES.

More shots are FIRED.

Bullets hit the wall.

Anne dives under the table.

The two old ladies at the next table are under the tablecloth.

The retarded child is screaming.

More shots are FIRED (o.s.).

Chaos.

As Anne is hiding on the floor, something or someone slides down the wall and lands next to her. A hand clasps her breast. She pushes it away in disgust, but the hand slides back onto her breast. She tries to shake him off her. The movement helps the man slide closer to her.

All of a sudden, she is faced with the bloodied face of the junior waiter.

She screams in horror.

The junior waiter's eyes stare at her.

She keeps screaming.

The GUN-SHOTS stop.

Anne sees the feet of three policemen dragging away the mustached man.

As they are dragging him away, he starts singing.

The man is stubbornly, fanatically, fatalistically singing from the top of his lungs a foreign PATRIOTIC SONG.

Its rhythm echoes in the hushed room, as he is being dragged away.

It's quiet.

Silence.

Anne looks around.

Someone lifts the body of the junior waiter.

Anne is shaking violently.

ANNE

Nick?

She looks around. Can't find him.

The retarded child is standing in the middle of the mass and looking around.

ANNE (cont'd)

Nick!!

She sees his feet under a table cloth. Feverishly lifts up the table cloth.

On the floor, face down in a bowl of soup, lies Nick. A tiny stream of blood is coming out of his temple.

ANNE (cont'd)

Nick!!!!

She screams at the top of her lungs and throws herself at his body.

ANNE (cont'd)

Nooooooo!!

She cradles his bloody head in her hands, weeping.

ANNE (cont'd)

Talk to me. Talk to me!

His face is bloody and the skin moves over the front of his skull.

She starts bending over in pain, grabs her stomach with both hands.

She ignores the pain in her belly and starts wiping the blood off his face with the tablecloth, but there is only more bloody flesh.

His face has been blown away.

ANNE (cont'd)

Your face... Your face....

Your face...

The retarded child is still standing in the middle of the chaos and observing silently. The child looks down at Anne and grins.

FADE OUT.

PART THREE

FADE IN:

TITLE READS:
“PICTURES”

EXT. MACEDONIA - FIELDS AND MOUNTAINS - DAY - AERIAL

The harmonious landscape slowly glides down below.
The plaid earth offers plowed fields, carefully marked and tended with care. Black soil, yellow fields.
The tall poplars cast long shadows.

INT. AIRPLANE - DAY

Aleksandar looks out the airplane window with a nostalgic expression. He obviously has not been home in quite a few years.

EXT. SKY - DAY

A red airplane outlines against the blue sky.

EXT. AIRPORT - RUNWAY - DAY

The airplane lands.
Passengers get out, walk underneath the red wing and towards the airport building.

INT. AIRPORT - DAY - CLOSE

on the seal which the BORDER POLICE stamps in Aleksandar's U.K. passport.

WIDER: Aleksandar is standing in front of the customs official, a handsome young BORDER POLICEWOMAN in a blue uniform.

BORDER POLICEWOMAN
(in broken English)
What to report?

ALEKSANDAR
(in Macedonian)
Zilch.

The customs official laughs, waves him on.
At the airport behind Aleksandar - a crowd.

INT./EXT. BUS - SKOPJE - ROAD - DAY

The bus carries Aleksandar towards the city.
He looks out the window.

City scenes:
the building of the National Opera, high-rises, large bags of red peppers at a farmer's market, crossroads, dogs, traffic lights, a couple in love, police, an old Fiat, UN cars...
A group of refugees come out of a bus. They clutch their humble possessions.
Some have bandaged limbs.

ATANAS (O.S.)
Our people...

Aleksandar turns around.

ATANAS, a soldier in his mid-twenties, lands on the seat next to Aleksandar.
He lights a cigarette and offers Aleksandar.

ALEKSANDAR
The driver will see you.

ATANAS
He's my uncle. Have one.

ALEKSANDAR

I quit.

ATANAS

Light one, loosen up.

Aleksandar shakes his head.

EXT. CANYON - ROAD - DAY

The bus winds its way through the ravishing landscape.
The river continues its crystal gurgle even after the bus is gone. Only a cloud of dust in its wake.

INT./EXT. BUS - NEAR KRUSEVO - MOUNTAIN ROAD - DAY -
- LATER

The bus slowly climbs the long and winding mountain road.

The entire picture is displayed as if on the palm of a hand: the myriad of serpentine quietly curl and coil on the side of the mountain they've been carved in as the bus slowly groans under the summer sun.
Aleksandar touches his beard, carried away in his thoughts.

EXT. CANYON - MOUNTAIN ROAD - RESTAURANT - DAY

The bus has stopped in front of a small restaurant on the edge of a canyon.
The passengers are going to the dingy tavern.

Loud folk MUSIC blasts from inside (o.s.).
Aleksandar is sitting on a rock near the door, camera slung over his shoulder.
Atanas passes by. He motions for Aleksandar to go in.

ATANAS

Let's get some munchies.

ALEKSANDAR

It's too loud.

ATANAS

I'm off to a harvest. You?

ALEKSANDAR

Baptism.

ATANAS

Whose?

ALEKSANDAR

Mine.

(grins)

Nephew. Wedding.

ATANAS

That's nice. How
long has it been?

ALEKSANDAR

Sixteen years. Left twenty-four
years ago, came back once.

ATANAS

You're pulling my leg.

Atanas shakes his head, goes in.

A few children from the village, chase each other around the bus.

They spot Aleksandar and start posing for him.

Aleksandar ignores them.

The most aggressive kid, MATE, elbows his way in. He pushes PETRE, the smallest kid, onto the ground and takes his place in the front.

MATE

Take a picture, old man.

Petre fights back and they begin an AD LIB argument.

Mate starts to pull Petre by the hair.

They fall to the ground, SCREAMING, dust rises.

Aleksandar instinctively reaches for his camera. He raises it impulsively and starts clicking.

INSERT - ALEKSANDAR'S P.O.V. THROUGH HIS CAMERA -
- CHILDREN - DAY

The children are wrestling on the ground.

Aleksandar (o.s.) FOCUSES.

The camera CLICKS, Aleksandar takes pictures.

He starts getting high on the experience.

BACK TO SCENE

The children are fighting, Aleksandar is taking pictures.

The passengers eating lunch outside the little restaurant start cheering on the fighting children.

ATANAS

Hit him!

The children notice that Aleksandar is taking pictures of them, so they start fighting even more fiercely.

INSERT - ALEKSANDAR'S P.O.V. THROUGH HIS CAMERA -
- CHILDREN - DAY

The children turn to the CAMERA, wave.

The biggest one, Mate - the bully, calls out to Aleksandar.

MATE
Shoot, old man, shoot.
Take a picture of me.

Mate is pulling Petre by the hair even harder, while posing for Aleksandar.
The CAMERA PANS from Mate's hostile face to Petre's pained face.

BACK TO SCENE

Aleksandar stops. He stares ahead as if petrified. He slowly lowers the camera and looks at it with loathing.

ALEKSANDAR
(to the camera)
Fuck you.

He gets up, walks over to the fighting children. He separates them. They stop. Mate wants to kick Petre again. Aleksandar raises his hand as if to hit the bully. Mate cringes, recoiling. Aleksandar helps the tiny Petre get up. A thin stream of blood is coming out his nose.

ALEKSANDAR
What is your name?

PETRE
Petle.

The other children start laughing at Petre because he can't pronounce the hard Macedonian "r." They start imitating him AD LIB:

THE CHILDREN
Petle, petle, petle...

Petre is embarrassed.

ALEKSANDAR

This is for you. You'll be a big
boy one day.

Aleksandar hands Petre his camera.
Petre stares at Aleksandar in wonder.
The other children quiet down.

MATE

Give it to me.

ALEKSANDAR

I'll give you a smack.

The children start laughing at Mate.

ALEKSANDAR (cont'd)

(shows Petre how to
use the camera)

Check it out... This is where
you push when you want to take a picture.
First you have to get a sharp image...
See... blurry... now sharp.

The two pairs of hands play with the lens.

INSERT - PETRE'S P.O.V. - MATE - PETRE

SEEN through the camera lens, as Petre FOCUSES (o.s.).
Mate is angry.

The CAMERA SWINGS AROUND and SEES Petre's face, first OUT OF FOCUS, then
IN FOCUS.

BACK TO SCENE

Petre is looking down at the lens of the camera, while still trying to focus.

EXT. CANYON - MOUNTAIN ROAD - RESTAURANT - DAY - LATER

The bus departs and reveals the children.

INT./EXT. BUS - CANYON - MOUNTAIN ROAD - RESTAURANT - DAY

Aleksandar observes the children through the bus window. As soon as the bus pulls away, the kids start chasing Petre, who runs from them, tightly holding the camera in his hands. Every once in a while, he turns around and clicks a picture of his persecutors, while still running from them.

ALEKSANDAR
(to himself,
regarding Petre)
You'll make a tough cookie.

He reaches for his camera case and pulls out another camera, starts taking pictures of the kids chasing Petre.

INT./EXT. BUS - MOUNTAIN ROAD - DAY

Atanas sits next to Aleksandar.

ATANAS
So, where have you been
for twenty-four years?

ALEKSANDAR
(with a smile)
All over the world.

ATANAS
You're pulling my leg.

ALEKSANDAR
(pulls out a photo)
Would I lie to you?

INSERT - ATANAS'S P.O.V. - PHOTOGRAPH - CLOSE

Aleksandar and Anne in front of Taj Mahal, their arms around each other.

BACK TO SCENE

Atanas returns the photo.

ATANAS
Your wife?

ALEKSANDAR
Almost. Dumped me...

ATANAS
You picked now to return;
don't you see what's happening?
Someone'll chop off your head,
then you'll cry uncle.

ALEKSANDAR
I've had it. Time to settle,
wife, children...

ATANAS
(suspiciously)
You're pulling my leg...
Have you been in the army?

Aleksandar looks at Atanas's uniform.

ALEKSANDAR

(laughs)

You know the only thing
I remember from the army?

ATANAS

What?

ALEKSANDAR

There was this idiot, Zoran.
He would catch little kittens and
pull their teeth with pliers.

ATANAS

What for?

ALEKSANDAR

So that he'd jerk off with
the kitten. In its mouth.

ATANAS

Very funny.

EXT. MOUNTAIN CROSSROADS - SUNSET

The bus stops.
Aleksandar gets off.

The bus takes off in a cloud of dust, disappears around a corner.
Aleksandar looks about.

The CAMERA RISES AND PULLS BACK. Sunset over the barren land.
The wind WHINES. BIRDS (o.s.).

Aleksandar puts the bag on his shoulder and slowly starts off. A barely discernable smile
on his lips.

He walks slowly, step by step.

EXT. LAKE - SUNSET

Aleksandar slowly walks by.

The lake glows in its full glory down below, as if observing the sun sink behind its rim.

EXT. NEAR ALEKSANDAR'S VILLAGE - SUNSET

Aleksandar appears from around a bend.

He stops.

He watches, filling up his eyes with the view.

An exquisite sight has popped open in front of him.

A village pasted on the cliffs like a drawing, like a surreal picture that exists only in a dream.

It seems for a brief second that the sun is reflecting in a tear in Aleksandar's eye.

ALEKSANDAR

(sentimentally,
looking at the village)

Fucking hell.

He continues slowly, when Stojan appears behind him, a cigarette dangling from his lips.

STOJAN

Hold it right there!

Aleksandar snaps out of his bliss and turns around.

Stojan holds a brand-new machine-gun.

Aleksandar comes closer, examines Stojan in disbelief.

STOJAN (cont'd)

Don't move. I'll shoot.

Aleksandar comes within two feet of Stojan, staring at him. Stojan is still a kid. He takes a cool drag on his cigarette just like Humphrey Bogart.

ALEKSANDAR

Are you crazy? You'll hurt
somebody with that shit,
you stupid little brat.

STOJAN

Huh, you're one of ours.

Aleksandar turns around and starts to walk away and towards the village.
Stojan runs around him and tries to step in his way.

STOJAN (cont'd)

Hey, wait!

Aleksandar carries on. Stojan steps back. Aleksandar cuffs him over the ear.

ALEKSANDAR

Go home, you little shit.
Who gave you this?

Aleksandar grabs the gun from Stojan, yanks it away and slings it over his shoulder.

STOJAN

Hey, gimme that!
It's not yours, you know
how much this costs?
I'll tell my uncle Mitre.

Aleksandar is walking away from the kid.

ALEKSANDAR

Go tell him to suck my dick. Very gently.

EXT. ALEKSANDAR'S VILLAGE - ALLEY - TWILIGHT

Aleksandar walks down the alley.
The houses seem familiar. He observes them as he slowly advances.
He examines the gates, the windows, the trees, a big stump...

EXT. ALEKSANDAR'S VILLAGE - ALLEY - DOOR - TWILIGHT

He stops in front of a rickety door in a broken wall, kneels beside it and reaches behind the small door. He pulls an old water gun from behind the door, a gun he has left there as a child.

EXT. IN FRONT OF ALEKSANDAR'S HOUSE - EVENING

Aleksandar arrives at his house.

Aged and crooked, leaning to one side like a little old grandma wrapped in black. The windows are all broken and the roof-tile is agape.
He reaches for the key, even though the door is dangling to the side, ready to fall off.

DONKA, a plump old lady neighbor, watches from across the road, wiping her brow and swatting a BUZZING fly.
He nods.
She nods back suspiciously, then notices the machine gun he took from Stojan, and runs back into her house. The lights go off.

Aleksandar enters his house.

A light goes on in his window.

INT. ALEKSANDAR'S HOUSE - EVENING

Aleksandar walks into his house. He hears VOICES (o.s.). He is puzzled for a second, then tiptoes closer.

He sees through the door left ajar a pair of twin girls in their twenties, seated on the bed and applying make up. AZRA and AJSA. Azra turns the dial on their small portable radio, tries to get a clear reception. A NIRVANA song.

AZRA

(in Bosnian)

Don't use up all the nail-polish.

Aleksandar clears his throat.

The twins leap up in fear.

The nail-polish falls to the floor and breaks. Red.

Ajsa takes a kitchen knife and slowly opens the door.

AJSA

(in Bosnian)

What do you want?

ALEKSANDAR

To sleep over.

(shifts to Serbian)

To sleep over here.

Their dialogue continues in SERBO-CROATIAN-BOSNIAN.

AZRA

Why don't you sleep
at home?

ALEKSANDAR

This is home.

The twins look at him with suspicion. Azra picks up his duffle bag, which is covered with airline stickers.

AJSA

Where is your camera?

ALEKSANDAR

Who let you in?

AZRA

Your cousin, Bojan.
We're sorry if we're
bothering you. We'll leave.
We were gonna stay only
a few days.

ALEKSANDAR

Are you Bosnian?

AJSA

From Sarajevo.

ALEKSANDAR

You're not bothering me.
Stay as long as you want.
(turns around to leave)
Good night.

The twins relax a bit.
Aleksandar comes back.
He hands them the gun.

ALEKSANDAR

Here. Put it away.
You never know.

INT. ALEKSANDAR'S HOUSE - NIGHT

Aleksandar is stretched out on his back.
Moonlight through the window.
A mild smile on his lips.

INT./EXT. ALEKSANDAR'S HOUSE - MORNING

Aleksandar wakes up. He hears giggling.

He sees children's heads lined up in the window, peeking inside, their cheeks and hands against the dirty and broken glass. One is even seated on the window sill with his feet inside the room.

The children have obviously been watching him sleep. Now, as he is waking up, they giggle and nudge each other.

Aleksandar gets up from the squeaky bed.

In jest he sticks his tongue out at the children. They start laughing loudly, run away from the window.

Azra and Ajsa walk into the room, carrying Aleksandar's breakfast on a platter and jokingly singing a folk song.

They are talking in BOSNIAN.

AZRA

Welcome, boss.

(she serves
him breakfast)

Here's your rent.

Aleksandar laughs.

EXT. ALEKSANDAR'S YARD - MORNING

Aleksandar is washing himself at an outdoor faucet.

The gun Aleksandar gave to the twins the previous night is leaning against a wall.

A child appears from around the corner and picks it up. The boy plays with his weenie, then with the trigger.

Aleksandar is terrified at the sight of a child running with a loaded machine gun.

ALEKSANDAR

That's quite a toy, big boy.

May I see it?

Aleksandar approaches slowly, but the child starts running from him. He now begins to chase after the boy. It is a funny scene: Aleksandar, wet and naked from the waist up, chases around his back yard a seven-year-old fully armed child who is naked from the waist down. Chickens run away with terrified noises making room for the sprinting duo. A rooster crows.

Aleksandar finally catches up with the kid, takes the gun and kicks the boy's butt.

ALEKSANDAR

Stupid little shit.

BOJAN (O.S.)

Hey, you...

Aleksandar turns around.

BOJAN, a beefy peasant, is standing in front of him, a gun aimed at Aleksandar. A few yards behind, Mitre holds his gun tight.

Bojan has a stern, almost angry expression, as if he has just caught Aleksandar red-handed.

Aleksandar smiles.

ALEKSANDAR

Shoot, cousin. Shoot!

Aleksandar starts laughing.

Bojan finally recognizes him.

BOJAN

Aleks! Is that you,
you old bastard!?

They hug, kiss three times on the cheeks.

Bojan grabs at Aleksandar's beard playfully.

BOJAN

I didn't recognize you.
You've grown a beard-and-a-half,
like a guerilla. When did you arrive?
You haven't changed at all, you ass!

ALEKSANDAR

Last night.

BOJAN

Last night? Why didn't you
come over? Where did you sleep?

ALEKSANDAR

In my old bed.

BOJAN

You need your ass kicked.
You should've called, you prick,
we would've fixed you dinner,
made your bed... sleep like a baby
at my place. Fleas will eat you up here.

ALEKSANDAR

I didn't find any fleas, Bojan,
but I found a set of twins.

BOJAN

(remembers)

So, you met them. I put
them up in there. From Sarajevo.
Poor girls, everyone in their family
was killed. I thought - empty house,
they'll fix it, spiff it up.

(winks)

They have good personalities, too.

ALEKSANDAR

You'll never change.

BOJAN
(sentimentally)
Hey, Aleks, Aleks...!

The two cousins look at each other proudly, silently, for a short moment.

Out of affection, but also chiding, Bojan slaps Aleksandar.

BOJAN
Sixteen years I haven't
seen you, you - ass!

Mitre approaches.
Aleksandar offers his hand.

ALEKSANDAR
Hello, Mitre.

MITRE
(reaches for
Aleksandar's gun)
You took this from my
nephew, I believe.

ALEKSANDAR
(gives him the gun)
I should've kicked his ass.
Put the guns somewhere
safe, damn it.

EXT./INT. YARD - BOJAN'S HOUSE - DAY

Bojan's mother, aunt Cveta is making pindzur - a salad - on the balcony.
Bojan and Aleksandar enter the yard, IN BACKGROUND.

BOJAN
(shouts)
Mum! Look who I got for you!

Aunt Cveta turns around, tries to recognize Aleksandar, but she can't. She smiles anyway, just in case.

BOJAN (cont'd)
Do you recognize him?

AUNT CVETA
I can't see from here,
I need my glasses.

BOJAN
Come, quickly, come down.

Aunt Cveta wipes her hands, leaves the balcony.

Neda approaches Bojan. She is holding a boy in her hands, GORAN.

BOJAN
(to Aleksandar)
This is my wife, Neda.
(about the boy)
And this here is Goran.
Big dick, like daddy.

Aunt Cveta shows up in the yard, down from the balcony. She approaches.

BOJAN (cont'd)
(about Aleksandar)
Do you recognize
this cowboy, Mum?

Aunt Cveta slowly examines Aleksandar, adjusting her thick glasses. She finally recognizes him, and a pathetic sigh escapes her lungs.

AUNT CVETA
Ohhh! Aleks! My Aleks!
Ohhh, sweet baby!

Aunt Cveta hugs Aleksandar, covers him with wet kisses, embraces him. Her voice is trembling, she is exhilarated, almost frantic.

AUNT CVETA
My Aleks!

Bojan grins.

EXT. YARD - BOJAN'S HOUSE - DAY

A few relatives and friends have gathered around a table underneath the old oak. Aleksandar's homecoming becomes a small family celebration, since the news of his arrival had spread very quickly.

His relatives and friends are sincerely happy to see Aleksandar in their midst: Zdrave, DR. SASO, KATE, Mitre, Stojan...

Aleksandar feels warm around the heart, even though his smile is a little awkward and confused.

Children observe them from behind the fence, women walk through the yard with children in tow.

Grandpa BLAGOJ looks on from across.

Drinks and food cover the table.

BOJAN
(toasting)
Welcome.

ALEKSANDAR
Thank you, all.

ZDRAVE

Cheers.

AUNT CVETA

Let me say something.

(pauses)

And may we gather again
next year with a bride.

And a kid on the way.

BOJAN

He's got brides in England.

Many brides.

They toast.

Kate brings snacks. As she starts serving, she passes Bojan. He fondles her behind, but discreetly, so that no one can see them. Kate gives him a dirty look.

Aleksandar notices them. Bojan winks at him.

ALEKSANDAR

(to Zdrave)

Say, cousin - do you
ever run into Hana?

MITRE

What do you need her for? She's
one of them. Not enough our girls?

ALEKSANDAR

Why does that matter?

MITRE

You'll see why when her father
cuts off your dick.

Zdrave and Bojan laugh.

Bojan's little boy Goran crawls under the table, playing around the men's feet; they wear shoes and rubber boots. Stojan wears silver Nike's.

ZDRAVE

She was married, but her husband
died in a car crash last year.

BOJAN

She's got a gorgeous daughter.

ZDRAVE

Where the hell did you
see her daughter? You go
to their village?

BOJAN

Hangs out near the sheep.

ZDRAVE

You should bring her by
the shack sometime. Don't be so selfish.

Zdrave laughs.

MITRE

Damn Albanians... breed like rabbits.
Pretty soon they'll take over.

Aleksandar gives him a dirty look.

STOJAN

(sheepishly)
Five hundred years slavery...

AUNT CVETA

(brings more food)
Enough of that rubbish now.
No one's taking over anything.

Guests are gathering for a village wedding in another yard in the BACKGROUND.
Zdrave lights a cigarette, offers Aleksandar.

ALEKSANDAR

Thanks. I don't smoke.

ZDRAVE

C'mon, loosen up.

Aleksandar accepts the cigarette. Zdrave reaches to light it for him.

ALEKSANDAR

Later.

Zdrave puts down the lighter.
Aleksandar leaves the cigarette on the table.

ZDRAVE

How long are you staying?

ALEKSANDAR

Till further notice.

BOJAN

We'll help you spiff up the house.
You gotta fix up the roof-tiles,
put in new windows...

DR. SASO

(sarcastically;
with raised glass)

To the new roof-tiles.

Heavy DRUM BEAT (o.s.).

EXT. VILLAGE CEMETERY - DAY

A DRUMMER has placed his big Macedonian drum on top of a grave and plays the oppressive rhythm, driving it into the grave, inviting the dead to the wedding in this pagan ritual.

EXT. ALEKSANDAR'S VILLAGE - STREET - YARD - DAY

HORNS join the drums, ON CAMERA.

A village wedding.

People crowd the narrow streets of the steep village. Some take part in the festivities, some watch.

Guests in traditional clothes walk out of the old wooden gate, one by one. They are leading a white horse. The bride in a lavish traditional clothes rides the horse sidesaddle.

Someone sweated many hours over the gorgeous costume: the fine red embroidery must weigh at least thirty pounds.

Gold coins hang from the bride's hat.

Her expression is traditionally compliant and submissive.

The guests slowly dance around the bride, as if in a sleepy trance.

The HORNS let out atavistic sounds over the heavy syncopated beat. The drummer sweats in the sun.

The sound of this music feels as if it comes from an unreal land.

The bride secretly tries to swat a fly.

More guests join in.

Villagers have gathered around the bridal procession.

The twins wave at Aleksandar, he smiles back.

Children cheerfully run around.

Aleksandar, Bojan, Zdrave, Kate and Dr. Saso observe from a hill, fanning themselves from the heat. The men are tipsy. Bojan plays cool, rocking back and forth on his chair.

BOJAN
(to Aleksandar)
Take pictures of our wedding.
Show the world how we have fun.

He offers him a drink.

DR. SASO
Like the world gives
a damn how we have fun.

A UN vehicle stops. Three “blue helmets” step out, observe for a few moments, take pictures, then leave.

DR. SASO (cont'd)
Observers. Problem solved.
Next week they are back.
With pictures.

Bojan flips over in his chair, falls on his back.

Dr. Saso glances over, does a deadpan double-take and ignores Bojan's fall.

DR. SASO (cont'd)
(back to Aleksandar)
Make pictures, not war.

The wedding folk MUSIC gets more frenzied.

INT. ALEKSANDAR'S HOUSE - NIGHT

Aleksandar is lying in his bed, a wet cloth on his forehead. He is hung-over and quietly moans in pain.

The wedding MUSIC still seems to reverberate in OUR EARS.
CRICKETS.

The twins GIGGLE softly in the other room (o.s.), tuning the RADIO (o.s.). A RED
HOT CHILLY PEPPERS song.

The door opens. Light falls on Aleksandar. He covers his eyes in pain.

A woman's silhouette appears at the door.
Kate.

KATE

You got smashed?

ALEKSANDAR

I got smashed.

(rises slightly
in his bed)

Who are you?

KATE

It'll come to you later.

She approaches, puts her hand on his forehead.

ALEKSANDAR

Kate? Is that you?

KATE

You never knew when to stop.

ALEKSANDAR

To stop... to stop... or not to stop...
The stop of all stops.

KATE

Move over.

Aleksandar makes room for her.
Kate gets in bed next to him.
They are silent.

She rolls over and kisses his ear-lobe.

ALEKSANDAR

Don't.

She turns over. They are both lying on their backs, looking at the ceiling.

KATE

You still dreaming of Hana?

ALEKSANDAR

Still.

KATE

She's a widow now.

ALEKSANDAR

I'm a divorcee.

KATE

Yes?

ALEKSANDAR

And you?

KATE

I am nothing. A teacher.

ALEKSANDAR

You got anyone?

Kate kisses him on the forehead.

KATE

Sleep. You need it.

She exits.

Aleksandar covers his eyes from the painful light.

EXT. LAKE - DAY

The placid lake rests in the palm of the blue mountains.

EXT. MOUNTAIN - PASTURE - SHEEP FOLD - DAY

A sheep pen is tucked in underneath the proud mountains.

Only the whiteness of the hunched sheep breaks up the monotony of the green carpet.

Dr. Saso is delivering a lamb.

The shepherd Bojan hovers nervously around him.

Aleksandar approaches from below.

DR. SASO

(to Aleksandar)

You're nowhere to be found -
and then you disappear.

ALEKSANDAR

Doc, I got drunk as a skunk.

DR. SASO

It's good for your liver.

ALEKSANDAR

What liver? Long gone.

BOJAN
You forgot how to drink in England.
(smiles)
They got the best girls there.

ALEKSANDAR
(to Dr. Saso)
What is it gonna be - a boy or a girl?

Dr. Saso struggles around the sheep.

DR. SASO
(to Bojan)
Say, Bojan, go get some
booze for our artist here.
(to Aleksandar)
It don't matter what it is,
as long as he's healthy.

BOJAN
I got none here, Doc.

DR. SASO
So, run home, then. We'll deliver her
without you. You didn't panic this
much when your wife was having a baby.

INSERT - EXT. SHEEP FOLD - DAY - ESTABLISHING

Two girls observe Aleksandar, Bojan and Dr. Saso from a distance, far underneath the mountain. One of them is holding a pitch-fork. The other one is wearing a red scarf. It is Zamira. She is IN FOREGROUND, IN SOFT FOCUS.

INSERT - INT./EXT. SHEEP FOLD - SHACK - BOJAN

Dr. Saso, Aleksandar and Bojan are SEEN from inside the shack, THROUGH THE open door. A machine gun hangs inside the shack.

Bojan is leaving, grumbling.

He spots the girls watching from a distance.
He smiles and takes off.

BACK TO SCENE

Dr. Saso is helping the sheep.

DR. SASO
(about Bojan)
What a bore this cousin of yours.
(pauses)
Where's the English girl?

ALEKSANDAR
Dumped me.

DR. SASO
She got it finally.

ALEKSANDAR
She got it.

Both hands busy with the sheep, Dr. Saso points with his chin at a pack of cigarettes in his breast pocket. Aleksandar pulls out one and lights it for Dr. Saso, puts it in his mouth.

ALEKSANDAR
I feel as if I left yesterday.
But the pictures are weird:
gates, the old oak, some corners,
the post office, faces...
Pictures — they are the same
as before, but my eyes have
changed. As if I've put
a new filter on the lens.
I feel safe here, comfortable.

Aleksandar crouches next to the sheep, pats her on the head.

ALEKSANDAR (cont'd)

(to the sheep)

Push... Push...

DR. SASO

You know where's comfortable?
England, America... where they
don't shoot, that's where
it's comfortable.

Dr. Saso finishes with the delivery of the lamb.
He is holding a little lamb in his hands.
Blood drips on the back of the sheep. Red drops on the white wool.

DR. SASO

(to the lamb
and the sheep)

There, cheers. Brava! A girl.

ALEKSANDAR

They shoot more over there.
You can't imagine the
shoot-outs I've seen.

DR. SASO

I know, we follow you in the papers.
Vietnam, Beirut, El Salvador.

Aleksandar pours water for Dr. Saso to wash his hands.

DR. SASO

Will these hands ne'er be clean?

ALEKSANDAR

Vietnam was before my time.

DR. SASO

Same shit.

INSERT - WATER DRAIN

The bloody water goes down the improvised water drain.

BACK TO SCENE

Dr. Saso slicks back his hair.

ALEKSANDAR

Same sheet.

Distant DRUMMING.

EXT. MOUNTAIN - CLEARING - DAY

The drummer is beating his drum high up on the horizon. He is wearing a mailman's uniform.

Aleksandar pours milk from a big can into two glasses.

DR. SASO

I've saved a pile of clippings
for you. I taped a show about
you on the VCR when you
won the Pulitzer. Our man made
it in the big world.

Aleksandar hands one glass of milk to Dr. Saso, who shakes his head.

ALEKSANDAR

They won't start shooting here,
the people are too peaceful.

They walk off towards a clearing behind the fold. During the course of the conversation, Aleksandar drinks both glasses.

DR. SASO

That's what they used to say
about Bosnia. Now the West
is watching a circus, waiting
till they slaughter each other
to the last one.

IN BACKGROUND, on a distant slope beneath Aleksandar and Dr. Saso, Bojan and two figures walk away. One of the small figures is Zamira.

ALEKSANDAR

There's nothing to fight
for here, Doc.

DR. SASO

They'll find something.

Goran, Bojan's little boy runs up to them. He has Aleksandar's ancient water gun. Dr. Saso picks him up and puts him on his shoulders.

ALEKSANDAR

How's Hana?

DR. SASO

Haven't seen her in a while.
We split in two: our village -
their village. People give
each other nasty looks.

ALEKSANDAR

And we lived so well together...

DR. SASO
It was a different country.
Every leap year - new landlord.

Neda, Bojan's wife, approaches.

NEDA
Have you seen Bojan?

DR. SASO
You just missed him.

ALEKSANDAR
(to Dr. Saso)
I'll go see Hana.

DR. SASO
Go, but behave yourself.
Keep it in your pants.
Things have changed.

EXT. LAKE - SMALL CHURCH - DAY - ESTABLISHING

Aleksandar slowly appears from around the rocks. IN BACKGROUND, THE CAMERA REVEALS the little old red-brick church perched up on the edge of the cliff.

EXT. MOUNTAIN BRIDGE - DAY

Aleksandar slowly crosses the bridge.

The river resounds loudly way down underneath.

The rocky canyon echoes.

EXT. THE NEIGHBORING MOSLEM VILLAGE - DAY

Aleksandar enters the village.

A white mosque towers over the old houses.

Dogs bark.

Aleksandar passes an old man with a white cap, seated on a rock.

He nods to the man.

ALEKSANDAR

Good day.

The man subtly nods back.

Aleksandar continues through the village.

No people in the streets.

An Opel with German license plates in front of an old stone house.

A silhouette comes up behind Aleksandar.

He walks down a narrow alley.

Two boys appear from around a wall, Sefer and RAMIZ.

ALEKSANDAR (cont'd)

Good day.

SEFER

Where are you going?

ALEKSANDAR

To Hana.

SEFER

Which Hana?

ALEKSANDAR

Hana Halili.

SEFER

What do you have to do with her?

Ramiz unbuttons his jacket with one hand, aiming for nonchalance, yet trying to show the machine-gun slung over his shoulder under the jacket.
Aleksandar notices the machine-gun.

ALEKSANDAR

We're old friends, from
high school. Haven't seen
each other in sixteen years.
I just wanted to say hello.
(shows three
little packages)
I'm bringing presents for
her children... and husband.

Sefer and Ramiz scrutinize him skeptically.

ALEKSANDAR (cont'd)

Check with her. Tell her
that Aleksandar is back.
From London.

The two are looking at him with suspicion, but softer now.

ALEKSANDAR (cont'd)

I don't mean harm, I just wanted
to pay my respect.

Sefer and Ramiz WHISPER quietly in Albanian.
Aleksandar watches them silently.

ALEKSANDAR (cont'd)

Ask her father, Zekir.

The two glance at each other.

SEFER

Stay here.

Sefer gives Ramiz a sign with his eyes. Ramiz leaves.
Sefer lights a cigarette.

ALEKSANDAR

You going to high school?

Sefer nods, takes a drag.

ALEKSANDAR (cont'd)

Marshal Tito?

Sefer nods again.

ALEKSANDAR (cont'd)

That's where I went.

They are silent.

The shape of the tall mosque behind Sefer reflects in an odd way the gun he's holding.
Sefer pulls out the pack of cigarettes, offers Aleksandar one.
Aleksandar accepts it. Sefer lights it for him.
They smoke.

Ramiz returns, gives them a sign to follow him.

EXT. THE NEIGHBORING MOSLEM VILLAGE - STREET - DAY

Sefer, Ramiz and Aleksandar walk towards Hana's house.

EXT. THE NEIGHBORING MOSLEM VILLAGE - HANA'S YARD - DAY

The house is surrounded by a high wall.

Zekir is waiting at the gate.

ALEKSANDAR

Good day, papa Zekir.

ZEKIR

Welcome. You are coming
from far away?

ALEKSANDAR

From very far away.

ZEKIR

Welcome.

Zekir makes room for Aleksandar to come in.

INT. THE NEIGHBORING MOSLEM VILLAGE - HANA'S HOUSE - DAY

The room is modestly furnished.
Aleksandar and Zekir are seated on low pillows.

ZEKIR

How do people live out there,
in the world?

ALEKSANDAR

For the one who knows how
to live, it's good there
and it's good here. For the one
who doesn't, it's not good anywhere.

ZEKIR

Yes, yes.
(with a smile)
I see - you are a diplomat now.

ALEKSANDAR

Such are the times.

ZEKIR

The times... they're no good.

No good. Used to be better.

Blood on their minds.

(looks out the window)

It should rain. It's time.

HANA, a tall woman in her forties, enters the room.
She is carrying a tray in her hands - tea and sweets.

Aleksandar gets up.

Zekir observes him silently, smokes.

HANA

Welcome.

ALEKSANDAR

Thank you.

HANA

(offers him marmalade)

Help yourself.

ALEKSANDAR

Thank you.

Hana offers tea to her father. He silently takes it.

Behind them, in the hallway, a silhouette of a young girl crosses over. Alia, Hana's teenage son, pulls her away.

Hana looks up at Aleksandar, then looks down and walks out of the room.

ZEKIR

Hope it rains.

ALEKSANDAR

It must - sooner or later.

They are silent.

Aleksandar brings out gifts for Hana's children.

ALEKSANDAR

For the children.

(pulls out another)

This was for the husband.

I didn't know he passed away.

ZEKIR

Last year, in a car accident.

ALEKSANDAR

God rest his soul.

ZEKIR

God rest his soul.

Aleksandar hands the presents to Zekir.

ZEKIR

(shouts)

Alia!

Hana's son, Alia, shows at the door. A teenager with a familiar, anguished face.

ZEKIR (cont'd)

(to Aleksandar)

Alia, my grandson.

Alia approaches with a grim expression. Aleksandar offers him the gifts.

ZEKIR

Say thank you.

ALIA

(to Aleksandar;
with unexpected,
tough bitterness)

What are you doing here?

Unpleasant silence creeps over the scene.

ZEKIR

(sternly)

Take your sister's gift to her.

ALIA

(to Aleksandar;
through clenched teeth)

You shouldn't have come.

(pauses)

I'll cut your throat.

Alia turns on his heels and walks out.

ZEKIR

(to Aleksandar)

The children today.

(pauses)

The times have changed.

ALEKSANDAR

Same with my own cousins.

Aleksandar gives Zekir the present which was meant for Hana's husband.

ALEKSANDAR

This was for Hana's husband.
You take it.

Zekir accepts it. Opens it.
There is an old-fashioned Zippo lighter in the box.

ALEKSANDAR

Like in the American movies.

He offers Aleksandar a cigarette, Aleksandar accepts it. Zekir lights it with the Zippo lighter.

ZEKIR

You are good.

EXT. THE NEIGHBORING MOSLEM VILLAGE - HANA'S YARD - DAY

Aleksandar is leaving.
He stops on a small hill, turns around.
From the window of her house, Hana observes.

EXT. ALEKSANDAR'S VILLAGE - POST OFFICE - DAY

The local post office is located in a modest house.
The mailman gets off the bike and enters the building, the drum hanging from the side.

INT. POST OFFICE - DAY

The mailman enters and starts filing his letters. A Red Hot Chilly Peppers SONG on the radio (o.s.). The phone rings.
A BOSSY double-chinned CLERK answers.

BOSSY CLERK

Hello.

INTERCUT WITH:

EXT./INT. LONDON - ANNE'S FLAT - DAY

Anne is on the phone, SEEN FROM outside through the window.
During the conversation, she walks behind the light curtain, appears in one window, then in the next, then turns around and disappears behind the wall.

ANNE

Could I speak with
Aleksandar Kirkov, please?

BOSSY CLERK

(confused)

Uhm... No English...

(picks up in
broken German)

Aleksandar Kirkov not here.

ANNE

Could I leave a message for him?

BOSSY CLERK

No Aleksandar now.

ANNE

(tries French)

Could I leave a message please?

The clerk hangs up.

EXT. LAKE - DAY

Aleksandar hurries along a narrow path.
In the background, the lake glistens in the sun.

INT. ALEKSANDAR'S HOUSE - NIGHT

Aleksandar is writing an address on an envelope.

The blue screen of a small laptop glows in the dark like a mechanical eye.

Aleksandar pulls out three photographs. He examines them.

INSERT - THREE PHOTOGRAPHS - CLOSE-UP

on the photos he was looking at in Brixton: a man is shooting another man. The first man's gun is pointed at the back of the second man's head. Point blank. The second man hunches, tries to hide his head between his shoulders, but once he's shot, he falls down to the pavement.

BACK TO SCENE

Aleksandar looks at the monitor displaying the letter he has written.

INSERT - PHOTOGRAPHS AND MONITOR

His fingers slowly shuffle the three pictures in front of his letter to Anne displayed on the monitor.

ALEKSANDAR (V.O.)

Dear Anne, last week I told you
I killed. I got friendly with this
militiaman and complained I wasn't
getting anything exciting. He said,
"No problem," pulled a prisoner out of
a line and shot him on the spot.
"Did you get that?" he asked me.

(stresses)

I did.

(pauses)

I took sides. My camera
killed a man.

BACK TO SCENE

Aleksandar prints the letter. It comes out of a portable printer.

ALEKSANDAR

(pauses)

I never gave those pictures
to the agency, never showed
them to anyone.

Aleksandar places the three photos, the negative and the letter in the envelope. He licks the envelope and seals it.

INT. ALEKSANDAR'S HOUSE - NIGHT

Aleksandar is stretched out on his back.
Moonlight through the window.
A mild smile on his lips.

INT. ALEKSANDAR'S HOUSE - MORNING

SCREAMING AND WAILING (o.s.) awake Aleksandar.
He springs up.

EXT. BOJAN'S YARD - MORNING

A few neighbors - men and women - have gathered in the yard, looking in from the door.
WAILING AND LAMENTING come from the house (o.s.).
Aleksandar races into the yard.

INT. BOJAN'S HOUSE - MORNING

Aunt Cveta, Neda and Donka are wailing and lamenting.

Bojan's body is stretched out on the bed.
Two large red circles are spreading across his white shirt, like a huge vampire bite in his chest.

Aleksandar is standing frozen at the door.

A FLY BUZZES in the air.
It lands on Bojan's mouth.

Kate tries to run inside, unintentionally pushes Aleksandar at the door, dashes in and hugs aunt Cveta.

Aleksandar is rubbing his forehead, as if to wake up from this scene.

Then he starts lowering his hands in front of his face, and freezes them there for a moment, as if holding a camera.
He CLICKS the imaginary camera with his fingers.

INSERT - ALEKSANDAR'S P.O.V. - BOJAN'S ROOM

The women are crying over Bojan's body.

BACK TO SCENE

Aleksandar is standing at the door. Goran, Bojan's little boy runs behind him. An aunt picks him up.
Dr. Saso approaches.

DR. SASO
What happened?

Dr. Saso enters, tries to find Bojan's pulse. He opens Bojan's eye with two fingers.
Gets up. Shakes his head, sighing quietly.

Returns to Aleksandar.

DR. SASO
Trouble.

EXT. BOJAN'S YARD - DAY

Aleksandar and Dr. Saso are walking away from the house. A mob in the yard. Villagers, neighbors, the policeman SLAVKO, a priest, ambulance...

Aleksandar and Dr. Saso run into Zdrave, METODI, Mitre, Stojan...

The men are sweating, their shirts are dirty, and they all carry brand new machine-guns, Uzis, Kalashnikovs, AK-47s...

ALEKSANDAR

Where?

They stop.

ZDRAVE

(angrily, holding
back the tears)

I'll strangle her with
my own hands.

ALEKSANDAR

Zdrave... easy now.

MITRE

The children saw her with him.
This morning... Whore.

Zdrave turns around, faces away from Aleksandar, then turns back to him with tears and wrath in his eyes..

ZDRAVE

One of theirs... a whore...
With a pitchfork.

IN THE BACKGROUND, behind the group, Aleksandar notices Slavko, the policeman. Slavko glances in their direction, then turns around and slowly walks back into the house, as if he hasn't seen them at all.

Aleksandar looks into their eyes.

They are livid.

ZDRAVE

You want a gun?

ALEKSANDAR

Maybe later.

STOJAN

We'll be up at the shack.

They leave. Mitre stays behind.

Aleksandar sees the twins IN THE BACKGROUND, holding each other emotionally. Azra spots Aleksandar and shakes her head sadly.

Aleksandar turns to Dr. Saso.

Dr. Saso lights a cigarette, offers Aleksandar.

DR. SASO

I told you.

Aleksandar sits down next to Dr. Saso, then gets up nervously, starts to pace. A beehive in the BACKGROUND, behind Dr. Saso.

Dr. Saso offers him a cigarette again.

DR. SASO

Here, poison yourself.

ALEKSANDAR

Where did they get
those guns - we don't even
have money for bread.

DR. SASO

You haven't seen anything yet.
This is just the infantry.
We're in synch with the world.

Aleksandar accepts the cigarette.

ALEKSANDAR

Where is the UN -
the blue helmets - now?

DR. SASO

They'll be back next week
to bury the dead.
(points at Aleksandar)
Just watch, don't touch.
You're not from 'round here.

ALEKSANDAR

You're crazy, too.

DR. SASO

That's correct. I'm still here,
in this asylum.

Mitre approaches them.
He hands a gun to Aleksandar.

MITRE

Take it. It's time to collect.
(spits)
Five centuries of our blood.

Aleksandar gets up and departs silently, leaving Mitre speechless.
The bells TOLL (o.s.).

Mitre turns to Trajce, who is looking at a sick bird on the ground. Mitre cuffs him on the back of the head. Trajce swings around to face the gun Mitre is offering him.

MITRE

Let's go.

Trajce is flustered, a scared grimace runs across his dirty face. Mitre gives him the gun, and Trajce accepts it.

EXT. MOUNTAIN BRIDGE - DAY

Aleksandar is standing on the bridge.
He's smoking.

The river roars underneath.

INT. ALEKSANDAR'S HOUSE - NIGHT

Aleksandar is lying on his back.
Women LAMENTING nearby (o.s.).

The red amber of his cigarette glows in the darkness as he inhales and exhales.

A NIGHTINGALE (o.s.).
A silhouette enters the room.
Aleksandar opens his eyes.

ALEKSANDAR

Hana?

HANA

It's me.

Aleksandar sits up in his bed.

She is not there.

It was just a dream.

He goes back to sleep.
He stares at the ceiling.

He opens his eyes, springs up abruptly.

Hana is standing in front of him - for real. This time it's not a dream.
He wants to make sure it really is Hana.

He extends his hand.
She accepts it.
He shivers from the touch.
She smiles at him.
He smiles back at her.

ALEKSANDAR

How are you?

HANA

Bad.

Aleksandar gets up.

ALEKSANDAR

Tell me.

HANA

My daughter. She's missing.

Aleksandar embraces her. Hana puts her head on his shoulder.

HANA

Your cousin.

ALEKSANDAR

Zdrave?

HANA

Zdrave.

She moves back from the embrace.
They look at each other in silence.

HANA

Do you see what's happening
with our people?

ALEKSANDAR

(dryly)

I do.

HANA

It's not for watching.
(pauses, stresses)
Help me. As if she were yours.

Hana has a tear on her cheek.
She slowly takes Aleksandar's hand. Gently touches it with her lips.

She leaves.

The room is empty.
Moonlit landscape framed in the window.
CRICKETS (o.s.).

Aleksandar VOMITS in the bathroom (o.s.).

Aleksandar goes to the window and looks outside.
He reaches for a cigarette. The box is empty.

Aleksandar remembers the cigarettes from his childhood. He moves the cupboard and finds a crumpled newspaper behind it. He unwraps it under the weak moonlight.

INSERT - NEWSPAPER

“NOVA MAKEDONIJA” from 1977.

A heavy HEADLINE on the crumpling front page about Yugoslavia, Tito, brotherhood and unity. Independence Day.

BACK TO SCENE

Aleksandar finds an old pack of cigarettes wrapped in the yellow newspaper, then crumples the newspaper and throws it away.

He lights an ancient cigarette.

He finds an old record by "INDEXI," puts it on.

He is looking out the window and smoking.

Fireflies.

He coughs.

Eerie LIGHTNING outside briefly illuminates the village and the mountains.

Ominous THUNDER (o.s.).

Right after the thunder, cannons can be HEARD BLASTING somewhere far away (o.s.).

This sound is uncannily similar to the thunder.

Dust falls from Aleksandar's ceiling.

INT. ALEKSANDAR'S HOUSE - NIGHT - LATER

Aleksandar pulls out the three photographs of the point-blank murder, looks at them.

He rips them with determination.

He washes his hands in a basin.

EXT. ROUGH MOUNTAIN - DAWN

Dark clouds.

Aleksandar slowly, but surely climbs up the steep hill.

Sharp peaks in the BACKGROUND.

Birds CHIRP loudly (o.s.).

EXT. MOUNTAIN - PASTURE - SHEEP FOLD - MORNING

Aleksandar approaches the pasture.

Fire burns in front of the pagan wood-and-mud structure.
The warm glow flickers against the blue dawn.

Trajce is asleep against the wall. He has hugged the gun, and snores loudly.

Aleksandar quietly steps over him and walks into the little shack.

INT. PASTURE - SHEEP FOLD - SHACK - MORNING

Aleksandar enters. Looks around.
A few men are asleep under their fur coats and blankets.

Aleksandar inspects the place silently.
He spots an improvised curtain made of rough blankets.
He approaches, lifts up the curtain.

A girl lies curled up in the corner. A shadow covers her face, but a weak light illuminates her hands, tightly tied with her red scarf.

Aleksandar crouches down next to her.
She is terrified.
It is Zamira.
He unties her hands.
He takes her by the hand to lead her out of the shack.
He turns around.

Both Aleksandar and Zamira jump back, startled and frightened.

The ominous figure of Zdrave stands in front of them, a machine-gun in his sweaty hands.

ZDRAVE
(recognizes him,
relaxes)
Cousin... I almost killed you.

Aleksandar starts to leave with the girl.

ZDRAVE
Where're you off to?

ALEKSANDAR

Shame on you.

ZDRAVE

What?

ALEKSANDAR

You're showing off...
bullying children.

ZDRAVE

Those children killed my brother.

ALEKSANDAR

How do you know? There's police,
courts, let them decide.

ZDRAVE

Cousin, you left here a long
time ago, you don't know how it
goes... Look after yourself.

ALEKSANDAR

I do, that's why. I can't live
with myself when I see you
like this.

Zdrave reaches to take Zamira's hand. Aleksandar slaps Zdrave's hand.

They stare at each other harshly and without words.

Aleksandar leaves for the door.

Zdrave steps in his way.

Aleksandar slaps him.

Zdrave staggers from the blow, Aleksandar walks through the door. He is tightly holding Zamira's hand and leading her with him.

EXT. MOUNTAIN - PASTURE - SHEEP FOLD - MORNING

Aleksandar and Zamira are walking away from the shack. They are moving with brisk steps.

ZDRAVE (O.S.)
Cousin!

Aleksandar squeezes her hand tighter, continues down the hill.
Zdrave is standing at the door of the shack. Trajce is standing next to him, sleepy and confused.

ZDRAVE (cont'd)
Aleks, stop!

Aleksandar goes on, doesn't turn around. He is slowly disappearing down the slope.

The men run out of the shack, still sleepy. Zdrave looks at them. Provoked by their appearance, Zdrave gets more assertive, turns around and grabs the machine gun out of Trajce's hands.

ZDRAVE (cont'd)
Aleks, I'll shoot! Turn around!

Aleksandar stops, but does not turn around. He is standing there.
He slowly turns around.

He has a smile on his face.

ALEKSANDAR
Shoot, cousin! Shoot!

He turns back and continues downhill.
Trajce laughs like an idiot.

Zdrave glances at Trajce, then at the other men by the door. Zdrave's face wrenches in a grimace.

He grabs the machine-gun tighter.

He starts shooting.

The girl screams.

The shots ECHO in the mountains.

The birds FALL SILENT (o.s.).

Aleksandar stops. He stands in place.

He continues.

Zdrave fires again.

Aleksandar walks. Then he sways. Continues to walk. He staggers and walks.

His body gives in, and he falls down.

ZDRAVE

Aleks!

Aleksandar is on the ground. He tries to get up and looks at Zamira.

Fear covers her face. The same large eyes are wide open, pleading and panicking. She is staring at Aleksandar.

ALEKSANDAR

Run!

She is staring at him, silent.

ALEKSANDAR (cont'd)

Run! Go!

She turns around and starts to run. She turns back and looks at him.

Zdrave fires at her.

ZDRAVE

Whore!

She starts running even faster, running towards the wood.
Zdrave is shooting after her, but she is too far away.
She comes to the forest, stops, turns around.

Aleksandar is on the ground.
Zamira is looking at him from behind a tree.

Aleksandar smiles. Blood starts coming out of his mouth and he collapses on the ground.

Zamira turns around and runs away.

EXT. WOOD - MORNING

Zamira is running through the forest.

EXT. MOUNTAIN - PASTURE - SHEEP FOLD - MORNING

Zdrave runs to Aleksandar, turns him over on his back.

ZDRAVE

Don't you worry, Aleks.
You'll be just fine.

ALEKSANDAR

Shoot, cousin. Shoot.

Aleksandar smiles broadly.
It THUNDERS (o.s.).
Aleksandar is looking at the sky.

INSERT - ALEKSANDAR'S P.O.V. – SKY

Clouds in the sky.

BACK TO SCENE

Aleksandar is almost gone.

ALEKSANDAR

Look.

It THUNDERS again (o.s.).

Zdrave looks up at the sky.

While Zdrave is looking at the grim sky, Aleksandar dies.

He is dead, but a satisfied smile dances on his face.

EXT. WOOD - MORNING

Zamira is running through the forest.

Her legs are carrying her tirelessly. She avoids the trees and runs faster and faster.

A branch smacks her painfully across the forehead. She lets out a cry and puts her hand on the wound. It's bleeding. She wipes off the blood and licks her fingers. Like a cat.

EXT. SMALL CHURCH - DAY

Zamira runs out of the wood.

Below, a wide vista opens up: the little church on the steep cliff. The sun is rising through clouds over the drowsy lake. It THUNDERS (o.s.).

A drop falls.

She stretches out her hand to check for rain.

It begins to rain.

Slowly at first, then harder.

It's pouring.

The SOUND of the raindrops drumming on the leaves and on the dry earth is loud.

The raindrops drench Zamira. She is looking up at the sky. The rain is soaking her. She does not protest, nor defend herself, just looks up.

Zamira starts off towards the little church in the distance. THE CAMERA TRACKS with her and REVEALS Marko and Cyril.

EXT. MONASTERY - GARDEN - DAY - CLOSE

on two rough hands as they pick juicy ripe tomatoes.

Cyril is the one picking tomatoes in the monastery garden.

He slaps himself on the neck, killing a fly.

Marko approaches. He comes to Cyril.

MARKO

It's going to rain.

The flies are biting.

(pauses, points

at the mountains)

It's raining over there.

CAMERA RACKS FOCUS to the mountains Marko is talking about. Marko and Cyril don't turn around to look, but THE CAMERA DISCOVERS Zamira way behind them, running out of the woods.

Cyril looks up at Marko.

MARKO (cont'd)

It's time to go.

Cyril gets up, rubs his hands to scrub off the dust.

Marko offers help.

MARKO (cont'd)

Cyril — take the other one.

Cyril and Marko take the tomato-filled bags and head towards the church.

EXT. MOUNTAIN - MONASTERY - DAY

Zamira climbs down the steep mountainside strewn with barren rocks.

Way BEHIND HER, three silhouettes show up on the ridge.

EXT. MOUNTAIN PATH - DAY

Marko and Cyril are walking down the snake-like path.
It THUNDERS (o.s.).

MARKO

(looks up at the sky)

It gives me a jolt whenever it
thunders. Makes me think they've
started shooting here too.

EXT. LAKE - SMALL CHURCH - DAY

Zamira runs down towards the church.

EXT. MOUNTAIN - PASTURE - SHEEP FOLD - DAY

The peasants have gathered silently around Aleksandar's body. Rain is soaking them.

Stojan turns around and spits on the ground.

Zdrave is weeping.

Mitre takes the gun from Zdrave's hands and gives it back to Trajce.

The rain falls hard on Aleksandar's face. The wide smile has frozen on his face, as if he is finally satisfied with his life and that's why he is laughing. As if he is the only man to die with a smile on his face.

EXT. SKY - DAY

Clouds.
It rains.

FADE OUT.

END TITLES

THE END

Copyright, Milcho Manchevski, 1993
All Rights Reserved

Посветено на две Василки
и еден Александар

Пред неколку месеци излезе сценариото на „Прашина“ како книга. Сега издавачот се нафати да го отпечати и сценариото за „Пред дождот“. Со тоа сценариото кое е напишано прво излегува второ. Да му прави друштво.

* * *

Во скоро сите интервјуа кои во последните години од минатиот век ги давав за весници и телевизии во десетици земји повторував дека „Пред дождот“ не е документарец ниту за бивша Југославија, ниту за Македонија, ниту воопшто. Велев: „Тоа може да се види и од пристапот кон материјата: снимен е како бајка; погледнете ја камерата, или монтажата, или музиката... Има глумци во филмот. По сценарио е сниман, аман!“ Кој разбрал - разбрал. Тука е сега тоа сценарио, на хартија.

* * *

Неколку работи од предговорот за „Прашина“ можат да се однесуваат и на оваа книга. Затоа ги препишувам тука:

* * *

Да читаш сценарио е помалку како да читаш архитектонски план. Има страшно многу технички работи и нешта кои мораш да си ги замислиш. Сценаријата обично не се пишуваат за литературно читање. Тие се технички скици за иден филм.

* * *

Често пати за време на снимањето режисерот ќе промени нешто. Сценариото е само скица, не и Свето Писмо. Така, на крајот, после снимањето, скоро секогаш имате филм кој се разликува од почетното сценарио. Некогаш многу, некогаш малку, некогаш ич. Ретко ич. За време на снимањето, додека се прават овие измени, скриптерката педантно запишува што и како е променето. Потоа го менува сценариото. Ретроградно. На крајот, јасно, тоа сценарио не е исто со она почетно сценарио од пред снимањето. Кога ќе купите печатено сценарио, в раце го држите токму она што веќе постои во самиот филм, она што ликовите го рекле и она што камерата го покажала, а не онаа скица по која сите почнале да работат пред многу месеци.

* * *

Сценариото содржано во оваа книга е вистинско сценарио. Со други зборови, сценариово не е дотерувано според завршениот филм. В раце ја држите онаа верзија според која почнавме да го снимаме филмот. (Идејата за

„Пред дождот“ се роди во втората половина на 1991. Петте странички кои Сајмон Пери од Бритиш скрин реши да ги поддржи во 1992 станаа сценарио во јануари 1993. Им требаше само две недели да пораснат од пет на стотина и кусур. Истата година и снимаваме, а филмот го завршивме во 1994. Ова е последната верзија, по која почнавме да снимаме, а која многу малку се разликува од првата.) За време на снимањето и на монтажата сметав дека некои работи треба да се променат, па ги променив. Сценариото, нели, не е Свето Писмо. Тие измени нема да ги видите тука. Ова сценарио е замрзнато во состојбата пред да почне снимањето (како фотографија која ги покажува сите доблести и сите маани на мигот кога е снимена, а не на овој денес). Затоа, пак, ќе видите неколку сцени кои постоеја во сценариото, кои дури и ги снимивме, ама за кои во монтажата решив дека не треба да влезат во филмот. Како и да е, сметав дека да се менува сценариото после снимен филм е како десет години после матура да се вратиш во старата гимназија за да си ги поправиш оценките. Не оди...

М.М.

ПРЕД ДОЖДОТ

од
Милчо Манчевски

ПЕТТА ВЕРЗИЈА
18 јули 1993

© 1993, Milcho Manchevski

Пред дождот е, кога мувите
касаат како камикази, кога
птиците ниско летаат, а небо-
то виснало над глава црно,
тешко и бремено, кога сите
бои се измиени во сиво, приду-
шени и јаки, а сепак понижа-
ни со продорна силина.

Само што не се распукнало.

Тешко исчекување, време пред не-
што големо да ја обземе сликата,
кадарот, ритамот, боите, светли-
ната, музиката и ликовите.

А приказката оди бргу, побргу
дури и од зборови.

ПРВ ДЕЛ

ОДТЕМНУВАЊЕ:

ЕКСТ. НЕБО - ДЕН

Облаци.

ПОЧЕТОК НА ШПИЦАТА

ДВОЈНО ЕКСПОНИРАН врз облаците е ЦИТАТОТ:

„Со писок бегаат птици преку црното небо, луѓето молчат, крвта ме боли од чекање.“

Меша Селимовиќ

ЕКСТ. МАНАСТИР - БАВЧА - ДЕН - КРУПНО

врз две груби раце кои берат сочни, зрели домати.

ШПИЦАТА НА ФИЛМОТ ЗАПОЧНУВА ВО ДВОЈНА ЕКСПОЗИЦИЈА
ВРЗ

рацете кои берат домати.

Доматите се стасани и самите отпаѓаат при најмал допир. Гранче се поткршува. Двете раце земаат мало стапче и го потпираат за да му помогнат да зарасне.

Рацете потем продолжуваат да ги берат доматите и да ги оставаат на земја, во сувата прашина.

КРАЈ НА НАЈАВНАТА ШПИЦА НА ФИЛМОТ.

ТЕЛОП:

„ПРВ ДЕЛ“

„ЗБОРОВИ“

КИРИЛ, млад голобрад калуѓер, 18 години, е оној што бере домати во манастирската бавча.

Се плеснува по вратот, отепува мува.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - МАНАСТИР - ДЕН

МАРКО, стар калуѓер, се симнува по стрмната планинска патека меѓу јаловите, остри карпи.

Белиот манастир се вгнездил во суровите стени.

ЕКСТ. МАНАСТИР - ГРАДИНА - ДЕН

Кирил ги спушта домати во прашината кога Марко наидува. Лицето на Марко е благородно и грубо како ѓон.

МАРКО

Ќе врне. Мувите касаат.

(пауза,

покажува кон планините)

Горе веќе врне.

Кирил погледнува кон Марко.

МАРКО (продолж.)

Време е.

Кирил станува, ги трие рацете да ги исчисти од земја.
Марко подава рака да му помогне.

МАРКО

Не, Кире - другата земи ја.

Кирил и Марко ги земаат торбите со домати и поаѓаат кон црквата.

ЕКСТ. ПЛАНИНСКИ ПАТ - ДЕН

Марко и Кирил одат надолу по змиулестата патека.
ГРМИ (off).

Се слуша црковно ПОЕЊЕ (off).

МАРКО
(погледнува
кон небото)
Штом загрми ме пресекува.
Помислувам и кај нас запукало.

ЕКСТ. ПЛАНИНА - СТАР СИД - ДЕН

Двата калуѓери одат по тесната патека. Поминуваат покрај грмушка диви
рози.

МАРКО
Како ли се вика оваа роза?

Двата калуѓера поминуваат покрај деца кои си играат во прашината до
напукнатиот манастирски сид. Широк пејсаж се отвора.
Децата фатиле неколку оси и ги ставиле врз мравјалник. Стотици мравки се
нафрлиле врз полумртвите оси и ги растргнуваат, додека овие мрдаат во
агонија.

Децата палат шкорче и ги потпалуваат сите заедно: и мравките и осите.
Пламен ги опфака сите. Децата весело се смеат.

Едно од децата вади неколку куршуми, си игра со нив и ѓаволесто ги фрла во
огнот. Куршумите експлодираат во огнот, се разлетуваат, фрчат над детските
глави. Децата се фрлаат на земи, се смеат, со лицата во прашината.

МАРКО (продолж.)
(се крие од
куршумите, се крсти)
Бог да чува.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - ЦРКВИЧЕ - ЗАЈДИСОНЦЕ - ТОТАЛ

Марко и Кирил се појавуваат од зад карпите.

Пред Марко и Кирил пукнува широк видик: прекрасно старо црквиче од црвена цигла, испрчено на работ од карпата. Под малото црквиче се простира заспаното езеро. Зад него се назираат сините албански планини.

МАРКО

Сакав и јас како тебе, Кире,
да си земам завет на молчење.
Ама, оваа божја убавина морав
да ја споделам. Со зборови.

Кирил се насмевнува наивно, но и со гордост.

ИНСЕРТ - ЕКСТ. ЗАЈДИСОНЦЕ - ГОРЕН РАКУРС

Двајца рибари во кајче им мавтаат на Марко и Кирил.
Езерото е сино, кристално.

ПРОВОБИТНА СЦЕНА

Марко весело им одмавнува.

ЕНТ./ЕКСТ. ЦРКВА - ВЕЧЕР

Десетина калуѓери на вечерна молитва.
Православното поење ПРОДОЛЖУВА од претходната сцена, ОВОЈ ПАТ
ПРЕД КАМЕРА.
Тивко. Мирно. Душевно.

Златната светлина од свеќите за душа игра врз истоштените лица на
вековните светци, додека сенките треперат врз нивните крилја.

ОТЕЦ ДАМЈАН, гордиот игумен на манастирот ја води службата пред
олтарот.

Придушениот звук одекнува во црквичето и над сталожените лица на калуѓерите. Марко, Кирил, КУЗМАН, ТРИФУН... селски лица.
Зад нив, прозорците гледаат кон езерото. А на вратата се појавуваат мали деца кои сиркаат внатре и се смеат љубопитно.

ЕКСТ. ЦРКВА - КВЕЧЕРИНА

Децата се кикотат, сиркаат внатре.

Летна ноќ. ШТУРЦИ.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - ТОТАЛ - НОЌ

Големата месечина гувее над мирното езеро.

ЕКСТ. ПЛАНИНА - НОЌ

Десетина калуѓери се враќаат кон манастирот.
Одат по планинскиот срт, нивните малечки силуети небаре нацртани врз ноќното небо.
Бескрајна летна ноќ.

ЕКСТ. ПЛАНИНСКИ ПАТ - НОЌ

Калуѓерите се искачуваат по стрмната планина.
Светулки.
ГУГУТКА (off).

ЕКСТ. МАНАСТИР - НОЌ

Калуѓерите одат кон манастирот.

ЕКСТ. МАНАСТИРСКИ ДВОР - НОЌ

Калуѓерите Кузман и Трифун им делат храна на десетина бегалци: старици со мали деца, инвалиди, изнемоштен старец... тешко време, тешко дишат. Се ладат.

Марко и Кирил наидуваат.
Марко си го брише испотениот врат.

МАРКО
(кон Кирил)
Кутрите. Господ да
им е на помош. Само и тука
да не пукне.

ЕНТ. МАНАСТИР - ЧАРДАК - НОЌ

Кирил немушто се поздравува со Марко, па се качува по скалата кон својата ќелија.

ЕНТ. ТАВАН - ЌЕЛИЈАТА НА КИРИЛ - НОЌ

Кирил си влегува во ќелијата. Сопчето е скромно, сѝ уште нескротен простор: небаре гулаби се кријат под искривените голи греди и испуштаат тивки ГРЛЕНИ ГЛАСОВИ. Кандилце трепери пред иконче. Кирил ја соблекува мантијата, го гаси светлото и седнува на креветот. Месечината го осветлува низ прозорецот. Се прекрстува и си легнува.

Наеднаш срипува како попарен.
Се врти.

Од неговиот кревет зирка нечија разбушавена глава. Таа е млада, помлада дури и од Кирил, пет-шеснаесет години.
ЗАМИРА. На лицето ѝ се чита страв. Челото ѝ е изгребано. Прекрасните големи очи се раширени во молба.

Нервозно ја допира раната на челото, потем си ги лиже прстите. Како мачка.

Кирил се прекрстува, посега да го вклучи светлото. Замира срипува, го фаќа за рака да го запре.

Тој затреперува од допирот.

Таа го клава прстот пред устата, му дава знак да молчи, трескавично обидувајќи се да го предупреди да не зборува, да не ја предаде.

Тој го пали светлото. Девојката го покрива лицето да се одбрани.

Кирил за првпат ја гледа на светлина. Таа полека ги трга рацете. Тој гладно ја гледа.

Таа е целата извалкана, исплашена, како дете фатено на бегање, со леплив сок од кајсии засирен околу устата.
Прекрасни огромни очи. Нозете боси. Се тресе од страв и од студ. Скоро дете, ама со јадри гради...

Убава е.

Насмевка му се поткраднува на Кирил. Потем, насмевката почнува да се меша со страв.

Таа му проговорува на АЛБАНСКИ - таа зборува само албански.

ЗАМИРА

Те молам.

Кирил ја гледа зачудено, не разбира ни збор.

ЗАМИРА (продолж.)

Не ме предавај.

Тој го набира челото, ја гледа со чудење.

ЗАМИРА (продолж.)

Ти не разбираш албански?

Тој гледа во неа, без знак на прифаќање.

ЗАМИРА (продолж.)

Албански.... Се викам Замира.

Мигот долго трае.

Тој наеднаш ги опушта згрчените раменици, се олабавува.

Замира возвраќа, се олабавува и самата, си ја зема црвената шамија, се завиткува во грубото ќебе, станува од креветот и легнува во ќошот, на дрвеното душеме далеку под искривените тавански греди. Гулабите грлено СЕ ОГЛАСУВААТ (off), како да ја поздравуваат.

Стокмена е да спие. Го погледнува едноставно, па се врти на другата страна.

Кирил сѹ уште ја гледа збунето.

Нејзиното стапало сирка од под ќебето.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА КИРИЛ - КРУПНО

Врз нејзиното босо стапало.

ПРВОБИТНА СЦЕНА

Очите му се отворени во подзадушена страст, устата му е малку подзината. Голта видливо, небаре јаболко му се тркала низ грлото.

Таа го забележува ова и си го покрива стапалото.

Тој се чувствува глупаво.

Се врти и излегува.

ЕНТ. МАНАСТИР - ЧАРДАК - НОЌ

Кирил излегува од својата ќелија и се спушта по скалата до чардакот. Ја крева раката да тропне на марковата врата. Пред да чукне, се врти и погледнува кон својата соба. На дното од скалите стои Замира, страв се чита на нејзиното лице, телото згрчено во исчекување. Напната е како стрела, спремна да потрча кон другиот крај на чардакот ако Кирил тропне на марковата врата.

Згрчената рака на Кирил стои крената пред вратата на Марко. Раката негова стои во воздухот неколку секунди, цела минута, тој не знае што да прави, таа стои, напалу појдена да си оди. Кирил гледа во девојката. Таа му се насмевнува пријателски. Овој се двоуми, страшно ја голта со очите.

Неочекувано, светлина паѓа врз Кирил - марковата врата се отвара и се појавува Марко. Обајцата, и Марко и Кирил се сепнуваат. Марко се издишува од страв. Кирил и Марко се гледаат лице в лице.

МАРКО

Кирил! Што правиш тука бе,
мрсулко?

Кирил се врти кон својата соба во страв.
Девојката ја нема.
Кирил е збунет.

МАРКО (продолж.)

Што бараш?

Кирил се снаоѓа и покажува кон вратата од нужникот.

МАРКО (продолж.)

А, на корзо... Ајде,
побрзај и мене ми се моча.

Се насмевнува и го пушта Кирила прв.

ЕНТ. СУБЈЕКТИВНА КАМЕРА - НИЗ ПРОЗОРЕЦОТ НА ЧАРДАКОТ -
МАНАСТИР - ЧАРДАК - НОЌ

Марко и Кирил одат.

ЕНТ. МАНАСТИР - НУЖНИК - НОЌ

Кирил стои над шолјата.
Не може да моча. Возбуден е.

ТРОПАЊЕ (off) на вратата. Марко се вртка пред нужникот. Неговата
силуета оди напред-назад, ја сече светлината што се протнуваа во нужникот
низ распукнатата стара врата.

МАРКО (off)
Ајде, доста беше.
Немам цела ноќ.

Кирил се мачи да се измоча.

ЕНТ. ТАВАН - ЌЕЛИЈАТА НА КИРИЛ - НОЌ

Кирил се враќа во сопчето. Кога ја отвора вратата, неговата долга сенка и
придушената светлина паѓаат врз Замира. Таа спие во ќошот, стуткана под
ќебето.

Ја гледа неколку мига, потем излегува.

Таа се поткрева, гледа кон затворената врата низ која тој излезе.

ЕКСТ. МАНАСТИР - БАВЧА - НОЌ

Кирил бере домати под месечината. Цело време се врти, гледа наоколу да не
го види некој.

ЕКСТ. МАНАСТИР - ЧАРДАК - НОЌ

Кирил оди забрзано по чардакот. Во рацете носи домати.
Неговите чекори одекнуваат во манастирот.

Застанува пред вратата на Марко и потслушнува навнатре да види дали некој
го чул. Доматите му испаѓаат, па ги собира од душмето со страв.

ЕНТ. ТАВАН - ЌЕЛИЈАТА НА КИРИЛ - НОЌ

Кирил ги клава домати по крај заспаната Замира.
Го гаси светлото, се прекрстува и си легнува.

Се врти на другата страна. Со очите широко отворени гледа кон сидот.
Страст.

На душмето Замира се врти, ги гледа домати, погледнува кон Кирил, па
гладно им се нафрла. Сок Ј тече околу устата, се разлива и се цеди по рацете.
За неколку мига ги јаде сите домати.

Си ја брише устата, се покрива и се врти на другата страна.
Во својот кревет, Кирил гледа кон сидот, со очите ширум отворени.
И таа лежи со очите ширум отворени, гледа на другата страна. Обајцата
молчат, се преправаат дека спијат - со очите ширум отворени кои гледаат во
спротивни насоки.

Гулабите испуштаат ЗВУЦИ (off).
Од таванот се рони прашина.
Тие лежат со очите отворени.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - ЦРКВИЧЕ - ИЗГРЕЈСОНЦЕ

Сонцето полека се крева зад езерото, фрлајќи топли зраци насекаде и
топејќи ја росата.
Петли.
Црковно ПОЕЊЕ (off)
Облаци бавно се движат по небото.

ЕКСТ. СЕЛОТО НА АЛЕКСАНДАР - УТРО

Стари покриви стуткани под планината. Своната СВОНАТ.

ЕКСТ. ГРОБИШТА - УТРО

Закоп.

Два сандака еден до друг.
Мажи ги затвораат сандаците.

Жени во црно плачат.
Попот пее опело.
Роднини и пријатели се насобрале околу ископаните гробови.
Стара жена во црно, ТЕТКА ЦВЕТА, плаче гласно по својот син. Жената на покојниот, НЕДА, се тресе од возбуда.
ЗДРАВЕ, строен селанец, плаче гласно.

МИТРЕ, селанец со аглесто, скоро кубистичко лице и тешки мустаќи, стои по страна. На рамото му виси автоматска пушка. Држи за рака мало девојче со плетенки.
Покрај селаните стои млада жена на триесетина години. Се разликува од селаните по облеката и по русата коса. Ги симнува очилата за сонце.

Таа е ЕН, Англичанка.
Ен се тетерави, замаена од болка и тага.
Полека ја крева раката кон лицето и седнува.

ЕН
(на англиски)
О, Господи...

Десетгодишно дете сирка од зад каменен крст и слика со скап фото-апарат.
На ритчето над гробиштата се појавува Кирил. Трча кон црквата. Не го ни забележува закопот.
Грубни планински сртови се оцртуваат зад него.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - ЦРКВИЧЕ - УТРО

Кирил протрчува. Езерото блеска зад него. Исчезнува во светлината.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - ЦРКВИЧЕ - УТРО

Кирил втрчува во црквата.
Три силуети: Митре, СТОЈАН, ТРАЈЧЕ се појавуваат ВО ФОРПЛАН на ридот зад црквата.

ЕКСТ/ЕНТ. ЦРКВА - УТРО

На вратата се појавува лицето на Кирил. Тешко дише.

Внатре: утринска молитва.

Отец Дамјан пое.

КРУПНИ ПЛАНОВИ на калуѓерите. Лицата покорни.
Фрески.

Кирил влегува во црквата засрамено и виновно.

Отец Дамјан прекорно го погледнува, но не ја прекинува молитвата.

Кирил колебливо се придружува.

Молитвата трае.

Неочекувано, на црковните порти се слуша **ЧУКАЊЕ** (off).

Кирил, Кузман и Трифун инстинктивно погледнуваат кон вратата. Отец Дамјан го игнорира чукањето, небаре не било.

Вратата се отвара, во црквата влегува светлина. На вратата стои силуета, сонце ја капе од сите страни.

Митре, селанецот со аглесто лице и тешки мустаќи од закопот. Нозете агресивно подраширени, в раце држи црн Калашњиков автомат.

Отец Дамјан продолжува со молитвата, небаре го нема Митрета.

Зад Митре се појавуваат уште двајца со машинки, помлади, Стојан и Трајче. Делуваат трапаво кога ја имитираат арогантната поза на Митре, но жарта со која ги држат автоматите е морничава.

Чекаат, додека молитвата уште трае. Капки пот полека им се тркалаат по лицето и по вратовите. Помладите не се сигурни што да прават, но Митре не сака да ја прекине молитвата. Од друга страна, се гледа дека е дојден по нешто одредено и не си оди додека не го добие.

Тројцата се облечени во стари селски алишта, валкани кошули, гумени опинци и цокули, волнени чорапи и гунчиња. Стојан носи сребрени NIKE патики, Трајче има нови RAY-BAN очила за сонце, уште е на нив лепенката со цената. Згора, држат нови Калашњиков и Узи автомати.

Кирил погледнува де во нив, де во Отец Дамјан кој сталожено си ја врши својата работа. Чуден спокој го обзема во рацете на Отец Дамјан. Нова насмевка се разлива преку стариот страв на кириловото лице.

Молитвата завршува.

Отец Дамјан поаѓа, жезлото одекнува во немата црква. Оди кон дојдените. Тие чекаат на прагот, утринската светлина сѝ уште обилно ги капе. Отец Дамјан доаѓа до нив, но сѝ уште останува во релативната темнина на црквата.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Добре дошле.

МИТРЕ

Добро те нашле, Оче.

Митре се прекрстува. Стојан и Трајче се прекрстуваат такаѓере. Трајче му ја бакнува раката на Отец Дамјан.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Што добро, Митре?

МИТРЕ

Оче, Шиптарка бараме.
Брат ни го отепа.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Бог да го прости.

МИТРЕ

Децата ни рекоа во
манастирот се крие.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Нема девојка, во мојот
манастир нема девојка.

МИТРЕ

Ќе го пребараме.
Ќе ја најдеме.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Не.

МИТРЕ

Мораме. Око за око.
Зла крв.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Заврти го другиот образ.

МИТРЕ

Доста беше.

СТОЈАН

Пет века турско.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Кај нас ја нема.
Има само бегалци од
Босна. Муслимани.
Пред Бога сме сите исти.

МИТРЕ

Они не ни требаат.

ТРАЈЧЕ

Оче, ти си наш. Дај ни ја
Шиптарката.

Трајче ја гали цевката на својот Калашњиков.
Отец Дамјан го гледа. Се врти кон калуѓерите. Ги испитува со погледот,
потем се врти кон Митре.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Излезете.

Митре климнува. Тројцата излегуваат од црквата.
Отец Дамјан се враќа кон олтарот.
Мртва тишина.

ОТЕЦ ДАМЈАН (продолж.)

(кон калуѓерите, строго, одејќи)

Ја видел ли некој?

Тишина.

Застанува пред олтарот, се врти кон калуѓерите.

МАРКО

Не, Оче.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Не ја предаваме ако треба, ама
сакам да знам дали е кај нас.

Калуѓерите МРМОРАТ, одрекуваат AD LIB.
Само Кирил ништо не вели, ниту одмавнува со главата.

ОТЕЦ ДАМЈАН (продолж.)

Никој?

ТРИФУН

Би ти рекле веднаш, Оче.

КАМЕРАТА ШВЕНКУВА по лицата на калуѓерите.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Кирил?

Главите се вртат кон Кирил.
Тој не реагира.

ОТЕЦ ДАМЈАН (продолж.)

Виде ли девојка...
во манастирот?

Кирил гледа во лицата на другите калуѓери.

Р.О.В. НА КИРИЛ - КАЛУЃЕРИТЕ

Гледаат во него: Марко, Трифун, Кузман...
Воздухот е замрен.

ПРВОБИТНА СЦЕНА

Кирил погледнува надвор.

ИНСЕРТ - Р.О.В. НА КИРИЛ НИЗ ВРАТАТА НА ЦРКВАТА - ДЕН -
ТРАЈЧЕ

Низ вратата се гледа главата на Трајче кој сирка внатре. Сў уште дете, цврсто
го стега в раце својот Калашњиков и налудничаво се смешка.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Кирил се врти наназад, ја гризе долната усна, одмавнува со главата.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Значи, не е кај нас.

Кирил ги затвора очите.

ЕКСТ. МАНАСТИР - ПОРТА - ДЕН

Вратата се отвара со тресок.

Влетува ногата на Трајче, потем автоматот и најпосле неговата зелена насмевка.

Следат неговите другари и калуѓерите.

ОТЕЦ ДАМЈАН

(кон Митре)

Богохулие!

МИТРЕ

Проштевај, Оче.

ТРАЈЧЕ

Сила Бога не моли.

СТОЈАН

Тебе, Оче, ништо не ти правиме.

Ама, кога ќе ја најдеме...

ТРАЈЧЕ

... млекото мајчино ќе си
го проплаче.

Кузман се крсти.

МИТРЕ

(кон Трајче)

Затни, бе, муцката!

ЕНТ. МАНАСТИРСКИОТ НУЖНИК - ДЕН

Трајче, Стојан, Отец Дамјан и Марко влегуваат во нужникот, едвај метро-и-пол со метро-и-пол. Се стискаат да ги збере. Трајче и Стојан гледаат наоколу низ тесниот долап, носовите набиени еден карши друг. Нема ништо. Стојан гледа во шолјата. Отец Дамјан е индигниран.

МАРКО

А, надвор да ве чекам?

Трајче ја поткрева ролната тоалет-хартија со цевката од машинката и ја навртува додека хартијата не почне да се одмотува, смеејќи се цело време.

ЕНТ. КЕЛИЈАТА НА МАРКО - ДЕН

Влегуваат со машинките на готовс, почнуваат да претураат, гледаат под кревет, во долапите, во ќошовите.
Не наоѓаат ништо.

ТРАЈЧЕ

Око за око, жроспија шиптарска.

Гледаат кон гредите на таванот.

СТОЈАН

Ќе ја најдеме, таман во
Америка да се скрие.

Стојан погледнува низ прозорецот. Трајче е до него.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА ТРАЈЧЕ - НИЗ МАРКОВИОТ ПРОЗОРЕЦ -
- ДВОР - ДЕН - МАЧКА

Мачката се испружила на манастирските ќерамиди, дреме на сонцето.

ПРВОБИТНА СЦЕНА

Трајче го крева автоматот. Кирил срипува да го фати. Трајче грубо го оттурнува.

ТРАЈЧЕ
(кон Кирила)
Шжо ти е бе, будала?

СТОЈАН
(му се внесува на Кирил в лице)
Кај е Шиптарката? Криеш
Муслиманка во Божја куќа...
(пауза)
Збори!

ОТЕЦ ДАМЈАН
Кирил нема збор кажано
веќе две години. Зема
завет на молчење.

ТРАЈЧЕ
Нем, а? И глув да не си?

Трајче ја крева машинката и испукува цел рафал низ прозорецот.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА ТРАЈЧЕ - НИЗ МАРКОВИОТ ПРОЗОРЕЦ -
- ДВОР - ДЕН - МАЧКА

Парчиња ќерамиди се разлетуваат. Рафалот ја понижува мачката. Со грозен пискот, таа отскокнува и паѓа пак на ќерамидите, целата раскрвавена и распарчена.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Трајче се насмевнува идиотски.

ТРАЈЧЕ
Вака и Шиптарката ќе
ја стокмиме.
(кон Митре)
Нели, вујче?

Кирил го покрива лицето.
Истрчува од ќелијата.

ЕНТ. МАНАСТИРСКИОТ НУЖНИК - ДЕН

Кирил влетува во нужникот.
Се наведнува над шолјата и почнува да блуе.

Повраќа.

ЕНТ. МАНАСТИР - ЧАРДАК - ДЕН

Кирил излегува од нужникот, блед и истоштен, таман на време да ги види селаните како излегуваат од марковата ќелија. Остро го погледнуваат.

Кога поаѓаат кон неговата таванска ќелија, тој ја здогледува шамијата на Замира на душмето. Страв го обзема. Трајче се врти, го погледнува. Кирил ја кошнува шамијата зад една кофа. Трајче му се насмевнува и се доближува. Кирил е стаписан. Трајче се наведнува, зема домати од душмето, злобно му се насмевнува на Кирила, каснува од домотот, па се качува во неговата ќелија.

Кирил се поти.

Марко и Отец Дамјан гледаат во него, потоа се вртат.
Се качуваат по скалата кон ќелијата на Кирил.
Кирил гледа со страв. Се тресе. Се двоуми дали да појде по нив. Знае дека селаните ќе ја најдат Замира во неговата ќелија.
Чека во ходникот.

Долга неизвесност.
Од внатре се слуша ПРЕТУРАЊЕ (off).
Селаните и Отец Дамјан слегуваат од неговата ќелија. Влегуваат во следната ќелија.
Не ја нашле.
Кирил втрчува во својата ќелија.

ЕНТ. ТАВАН - ЌЕЛИЈАТА НА КИРИЛ - ДЕН

Кирил стои на вратата, растреперен. Гледа наоколу со треска во очите.

Испретурено е.

ТРАЈЧЕ (off)

А кога ќе ја најдаме,
мамето нејзино...

Кирил се насмевнува, но потем разочарување му се појавува на лицето - ја нема. Почнува да бара. Гледа под гредите, под кревет, во долапите...
Навистина ја нема.

Стои сред соба. Нервозно го чеша лицето.

Пак бара под кревет.

Ја нема.

Разочаран е, гледа кон таванот, издишува.

ЕКСТ. МАНАСТИРСКИ СИД - НОЌ

Трајче и Стојан пушат, потпрени на сидот. Подолу, уште десетина нивни соселани, сите вооружени. Играат ашик.

Трајче и Стојан се опкружени со деца кои љубопитно им го загледуваат оружјето. Трајче ги пушта да си играат, потем одеднаш ја граба машинката и ја насочува кон децата, почнува да испушта глупави звуци, гласно се преправа дека пука.

ТРАЈЧЕ

Ра-та-та-та-та-тататататата!

Децата се разбегуваат, а Трајче се смее. Ја спушта машинката и пак им ја подава да ја допрат.

Децата полека му приоѓаат, малку подзаплашени, но свесни дека овој си игра со нив.

Најсмелото дете приоѓа, го гиба кундакот претпазливо.

Се појавува БАБАТА на детето.

БАБАТА

Крсте! Ела ваму, ѓаџол
да те земе.

Таа го погледнува Трајче прекорно, го граба внука си за рака и го влече кон
дома. Трајче се смее како зелен.

ИНСЕРТ - СУБЈЕКТИВНА КАМЕРА - НИЗ ПРОЗОРЕЦОТ НА КИРИЛ
Ѓ
- МАНАСТИРСКИ СИД - НОЌ

Трајче се смее.
Гледа во цевката на својата пушка.

ЕНТ. ТАВАН - ЌЕЛИЈАТА НА КИРИЛ - НОЌ

Низ прозорецот Кирил ја гледа сцената крај сидот. Планини ВО
ПОЗАДИНА.

Уште еднаш проверува под гредите, под кревет, во долапите.
Сè уште ја нема.

Ја соблекува мантијата да си легне. Се прекрстува.

Станува и излегува.

ЕНТ. МАНАСТИР - ЧАРДАК - ЌЕЛИЈАТА НА МАРКО - НОЌ

Кирил се двоуми неколку мига, потем тропнува на марковата врата. Марко
отвора.

МАРКО

Кире... Што има?

Кирил го забележува Отец Дамјан ВО ПОЗАДИНА, седнат на Марковиот кревет.
Кирил одмавнува со главата и заминува.

ЕНТ. ТАВАН - ЌЕЛИЈАТА НА КИРИЛ - НОЌ

КАМЕРАТА поаѓа од месечината, видена низ прозорецот, потем ШВЕНКУВА долу до Кирил, кој спие на креветот.
Го тресе треска, се поти, се превртува немирно и - блада.
Зборува.

КИРИЛ

(од сон)

Иако одам низ долината
на сеништата на смртта,
не се плашам од злото,
зашто Ти си со мене...

Се буди, ги отвара очите. Гледа пред себе мирно.
Над него стои Замира.
Тој се придига во креветот.

Се гледаат молкум.

Кирил ги затвора очите, ги трие.

Кога пак ги отвора, Замира ја нема.

Било само сон.

Разочаран е.
Сон.

Пак се кутнува да спие.
Гледа во таванот... Ги затвора очите.

Ги отвора очите нагло. Се буди.
Пак се дига.

Пред него навистина стои Замира.

Тој сака да провери дали е пак сон.

Ја подава раката.
Замира ја прифаќа.
Му се насмевнува.
Тој ѝ се насмевнува.

Доаѓа до него, клекнува и го допира по градите.
Телото му се стресува од желба.
Таа се повлекува.
Оставила калинка на неговите гради.

Малку засрамено, таа се врти и си легнува во ќошот под гредите. Таму ја чека нејзината шамија. Гулабите испуштаат придрушени ГЛАСОВИ.
Тој почнува да ја јаде калинката, црвениот сок му тече од устата, а тој се труди да го сопре. Брзо ја дојадува.

Лежат, тој во креветот, таа во ќошот, и молкум се гледаат.

ЕНТ. ТАВАН - ЌЕЛИЈАТА НА КИРИЛ - УТРО

Вратата се отвара со тресок.
Кирил и Замира ги отвараат очите, срипуваат стресени, грубо разбудени.

На вратата стојат Отец Дамјан и Марко.

Кирил се придига буновно.
Замира се стуткува во нејзиниот ќош на душмето, се допокрива со ќебето до очите, како мало топче, како дете во ќошот.

Отец Дамјан ги гледа прекорно. Ништо не вели.
Марко ги превртува очите зад него.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Откажи се од татка си,
откажи се од името ти.

ЕНТ. ТАВАН - ЌЕЛИЈАТА НА КИРИЛ - ДЕН - ПОДОЦНА - КРУПНО

Врз Кириловите раце кои ги пакуваат неговите скромни пљачки во голем аглест кафеав куфер.

ПОШИРОК ПЛАН: Кирил се пакува да си оди. Сѹ што поседува збира во кафеавиот куфер и во две-три пластични кеси. Го затвора куферот, ама бравичето не работи, па го врзува целиот куфер со ортома.

По лицето му се тркала една голема солза, ама на усните му игра блага насмевка.

Откако си ги спакува нештата, ги зема в раце како да ќе поаѓа, ги поткрева малку да им ја испроба тежината, потем седнува на креветот.

Почнува да плаче.

Погледнува низ прозорецот.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА КИРИЛ НИЗ МАНАСТИРСКИОТ ПРОЗОРЕЦ -
- ДЕН

Сонцето е високо над хоризонтот.

Замира стои на прозорец.
Отец Дамјан ја трга.

Надвор, крај сидот, Митре, Стојан и Трајче зборуваат.

ПРВОБИТНА СЦЕНА

Кирил седи на креветот. Чека.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА КИРИЛ НИЗ МАНАСТИРСКИОТ ПРОЗОРЕЦ -
- НОЌ

Месечината се појавува зад планините.

ЕНТ. ТАВАН-ЌЕЛИЈАТА НА КИРИЛ - НОЌ

Кирил станува, си го брише носот, ја соблекува мантијата,
ја здиплува, со дикат ја клава на креветот и излегува без да се заврти.

ЕКСТ. МАНАСТИРСКИОТ ДВОР - НОЌ

Кирил се појавува со куферот и пластичните кеси в раце.
Грми. Погледнува нагоре, ја пружа раката со дланката нагоре за да провери дали почнало да врне.
Се насмевнува.

Месечина и слаба светилка.

Калуѓерите се насобрани под стреата. Старата калдрма блеска.
Го гледаат немо.

Кирил доаѓа до нив, им подава рака.
Тишина.

Марко приоѓа прв, се поздравува со Кирил, потем го гушнува топло. Го тупка по грбот. Кога се разделуваат, Марко кришум си ги забришува очите и носот.
Кирил молкум се збогува со другите калуѓери.

Еден по еден, сите му подаваат рака и го прегрнуваат.

Процесијата бргу завршува.

Останува уште Отец Дамјан.
Лицето му е строго.
Кирил му приоѓа.

Отец Дамјан се врти и влегува во манастирот без да се поздрави.

Тишина.

Се враќа долу по скалите, ја води Замира со себе.

Кирил ја погледнува. Двајцата млади разменуваат едвај забележливи насмевки.
Отец Дамјан му врзува силна шлаканица.

ОТЕЦ ДАМЈАН

Нека ви е со среќа.

Ги прегрнува Кирил, па Замира, ги бакнува в чело.

Марко си ги брише солзите. Станувајќи сентиментален спонтано го гушнува Кузман.
Кузман збунето го погледнува.

ЕКСТ. МАНАСТИРСКАТА ПОРТА - НОЌ

Кирил и Замира излегуваат низ старата порта. Прво Кирил погледнува леводесно, извидува, потем двајцата тивко излегуваат во црната ноќ.

ЕКСТ. МАНАСТИРСКИ СИД - НОЌ

Трајче спие потпрен на сидот. Ја прегрнал машинката, со образот на студената цевка, и жрчи. Црниот метал е ИЗОСТРЕН, во ФОКУС, белото му лице - МАТНО. Пушката и човекот заедно личат на некое чудно животно.

Кирил и Замира го забележуваат и застануваат.
Кирил клава прст пред уста, давајќи знак да молчат, потем се насмевнува на иронијата на гестот.

Тивко поминуваат на другата страна.
Гранче крцнува под нивните стапала. Запираат. Гледаат кон Трајче.
Овој се поднаместува во спиењето, мавта со раката, бркајќи мува на сон.

Кирил и Замира чекаат уште неколку мига, замрзнати в место, потем тивко продолжуваат удољу.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - ЦРКВИЧЕ - НОЌ

СЕ ОТВОРА ПОГЛЕД. Силуетите на Кирил и Замира се   отсликуваат во ноќниот пејсаж.

Езерото спие под скромното црквиче испрчено на карпата.
Кирил и Замира се спуштаат по стрмата карпа. Одат удољу полека, со дикат.

Тој ѝ подава рака. Таа ја прифаќа. Тој затреперува од допирот. Погледнува дољу. Таа го следи неговиот поглед, гледа набрекнување во неговите панталони. Се насмевнува.

Камен се стркалува. Запираат.

Каменот паѓа во езерото. Концентрични кругови се шират во водата, па во ноќниот мир.

Тишина.

Чекаат, потем продолжуваат.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - БРЕГ - НОЌ

Кирил и Замира чекорат брзо и молкум. Нивните чекори крцкаат по белиот чакал.

Полната месечина ја осветлува двојката. Долги сенки паѓаат врз брегот. Водата е тивка, мали бранчиња.

Доаѓаат до мало дрвено кајче. Кирил го фаќа, се мачи да го преврти и да го турне во езерото. Замира му помага. Го турнуваат во езерото. Запловуваат.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - НОЌ

Кирил и Замира веслаат по езерото, под полна месечина. Тој стенка од напор. Нема романтика.

Неколку облаци. Светка и грми.

ЕКСТ. КАРПЕСТА ПАДИНА - НОЌ

Кирил и Замира се појавуваат зад карпата.

Таа е исцрпена.

Запираат.

Вон опасност.

Молња за кратко ги осветлува, па пак грми. Кирил погледнува нагоре, гледа дали врне.

Се гледаат тивко.

КИРИЛ

Ќе одиме кај брат ми во
Скопје. Тој ќе ни помогне.

ЗАМИРА
(на албански)
Не разбирам.

КИРИЛ
После ќе одиме кај вујко ми
во Лондон. Славен фотограф.
Никој нема да те најде. Никој.
(пауза)
Не ме разбираш, нели?

Замира вади парче леб и му го подава на Кирил. Зема друго за себе. Почнува гладно да јаде. И тој. Трошки му паѓаат по брадата. Таа го забришува. Тој затреперува од допирот.
Замира се насмевнува.
Кирил ја прегрнува. Таа растреперено го прифаќа.

КИРИЛ
Ќе те заштитам.

Се држат цврсто гушнати неколку долги мига.

Светот е нивен.

Неочекувано, една влакнеста рака посега по Замира, ја грабнува за рамо и грубо ја оттргнува од прегратката на Кирил.
Шокирани се.

Одеднаш двајцата се наоѓаат соочени со десетина мажи од семејството на Замира. Ги предводи дедо Ј ЗЕКИР. Нејзините роднини АЛИЈА и СЕФЕР стојат покрај него, голобради дечишта, ги стиснале машинките страшно и патетично.

Страшни се сите - намуртени и остри, пушки и машинки, нагрнати мантили и гунчиња.

Во својата наоѓаеност наполно личат на Митре и неговата дружина.
Единствено се разликуваат по белите кечиња.

Носат моќни батериски ламби што ги осветлуваат Замира и Кирил.

Долги сенки.

Замира се насмевнува, мило и е што ги гледа.

ЗАМИРА
(на албански)
Дедо...

Поаѓа кон него.

Зекир ѝ врзува силна шлаканица.

Таа напосто полетува од силината на ударот и паѓа на земи.

КИРИЛ
Не!

Тој срипува да и помогне, но Алија го удира со кундакот. Кирил се тетерави, Сефер го удира во препоните и Кирил паѓа на земи, се витка надве од силна болка.

Во очите на Алија се чита неконтролиран гнев. Му се смалиле како две тесни црти.

Зекир молкум го гледа. Белите мустаќи му стежнале надолу.

Замира станува од земи. Од носот Ј тече крв.

Зборуваат НА АЛБАНСКИ.

ЗЕКИР
Каде беше вчера?

ЗАМИРА
Дедо...

ЗЕКИР
Одговори кога те прашувам,
ороспијо една! Пак ли акаше
кај нивното трло?

ЗАМИРА

Дедо... не мислев...

Ја удира.

ЗЕКИР

Што ти реков минатиот пат?

(покажува
кон Кирил)

Кој ти е овој?

ЗАМИРА

Дедо...

Пак покажува кон Кирил, кој лежи на земи склупчен од болка.

ЗЕКИР

Што ти е он?

ЗАМИРА

Дедо... тој ме спаси.
Од нивните. Ме скри.

Зекир ѝ врзува уште една силна шлаканица.

Замира се тетерави. Таа е ВОН ФОКУС, а острите планински врвови во ПОЗАДИНА се во ФОКУС.

Алија гледа сиот јадосан.

Кирил сè уште се превиткува на тлото, меѓу нозе и кундаци. Се поткрева да стане и да ѝ помогне, но Алија злобно му стапнува на раката. Ја притиска цевката од пушката врз слепоочницата на Кирил. Погледнува кон Замира.

Зекир повторно ја удира.

ИНСЕРТ - ДЕЦА

Неколку деца ја набљудуваат сцената од далеку.

ПРВОБИТНА СЦЕНА

Зекир ја удира Замира.

ЗЕКИР

Курво!

(пак ја удира)

Образот ми го бербатиш!

ЗАМИРА

Дедо!

Зекир крева рака да ја удри уште еднаш. Запира. Ја спушта.

Лицето на Замира е претворено во крвава каша. Крв ѝ тече од аркадата и од носот, образите ѝ се расечени, косата излепена со кал и крв, окото натечено. Лежи на земи, а долгите сенки на нејзината фамилија косо ја сечат.

ИНСЕРТ - РАКАТА НА ЗЕКИР - КРУПЕН ПЛАН

Раката му виси уморно крај колкот. Од неа капе крв.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Зекир инстинктивно ја крева раката, ја масира. Ја погледнува, потем од другата рака вади прстен и го клава на раката со која ја удира Замира.

ЗЕКИР

Образот ми го избербати.

(пауза)

Ти ли го уби овчарот? Што
ѓавол бараше кај него? И сега
овој тука! Кај му е крајот?

ЗАМИРА

Овој е добар, дедо.

Ме спаси.

Зекир ја удира ненадејно и силно. Повторно ја крева раката, но запира.

ЗЕКИР

Резил!

(пауза)

Добар е, а?

ЗАМИРА

Ме сака.

Зекир чека, па како да се сетил, се смее, се врти кон Кирила.

ЗЕКИР

Ти ја сакаш, а?

Кирил го гледа немушто, не го разбира јазикот.

КИРИЛ

Не разбирам.

ЗЕКИР

(кон Алија)

Пушти го.

Алија бело го гледа Зекира.

ЗЕКИР (продолж.)
(луто)
Пушти го!

Алија се поттргнува.

ЗЕКИР (продолж.)
(кон Кирил)
Бегај!

Кирил не сфаќа што се случува.

КИРИЛ
Не разбирам...

Зекир му покажува со рацете и со машинката.

Кирил конечно го разбира и полека се крева.

Зекир пак му мавнува да бега.
Кирил погледнува во Замира.
Таа го гледа со трепет.

ЗЕКИР
(ја дига
машинката)
Додека можеш.

Кирил поаѓа да си оди, но се врти наназад, гледа во Зекир и во Замира.

Збунет е и исплашен.
Кирил и Замира се гледаат в очи.
Молкум.
Мигот долго трае.

Алија ја поткрева машинката.
Кирил ја погледнува машинката.

Се врти.
Полека поаѓа.

Кирил се оддалечува, но се врти кон Замира збунето и уплашено. Не ја погледнува в очи, пак се врти напред и забрзано продолжува да си оди. Придружниците на Зекир се тргаат и му прават пат. Кирил потрчува.

ЗЕКИР (продолж.)
(кон Замира)
Те сака, а?

ЗАМИРА
Неееее!

Кирил запира како стаписан. Се врти.

Замира се оттргнува од рацете на Алија и трча кон него.

Алија погледнува во Сефер.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА АЛИЈА - СЕФЕР

Сефер гледа кон Замира, потоа кон Алија.
Подбив и прекор во неговите очи. Надмено му се насмевнува на Алија.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Машинка ПУКА (off).

Рафалот ја погаѓа Замира в грб. Ударот ја поткрева, ја занесува нанапред и ја исфрла. Паѓа на земја. Заринкува со лицето во прашината.

Алија ја спушта пушката, змијче чад излегува од неа.

АЛИЈА
Курва!

Кирил стои стаписан.

На лицето има исплашен израз, како збунет човек, како човек загубен во животот, во страв и во болка.

Таа се прпелка.
Тој клекнува крај неа. Ја прегрнува.
Таа ги отвара очите со последни сили.

КИРИЛ

Прости.

Таа се насмевнува, го клава прстот пред устата, небаре тоа веќе станало нивен скришен љубовен знак.

Сенка Ј поминува преку лицето.
Умира.
Лежи мртва покрај Кирил.

Кирил погледнува нагоре кон Алија.

КИРИЛ (продолж.)

Касап!

Алија го гледа немо.
На Зекир една солза му се тркала по образот.

Алија ја крева машинката да пука во Кирил.
Зекир му удира шлаканица на Алија.
Старецот ја граба пушката на Алија. Ја влече да му ја земе.
Алија ја држи со страст.

Зекир се врти. Си оди. Другите го следат. Алија погледнува во Кирила, потем и тој заминува.

Групата заминува.
Силуетите си одат. Полека, едноставно, без збор.

Кирил стои над телото на Замира, трапавиот кафен куфер на земја меѓу неговите и нејзините нозе.

Темно е.
Кирил пали кибрит.
Гледа долу во неа.
Кибритот догорува.

ЗАТЕМНУВАЊЕ

ВТОР ДЕЛ

ОДТЕМНУВАЊЕ:

ТИТЛ:
„ЛИЦА“

СЕРИЈА КАДРИ:
ФОТОГРАФИИ:

- А. Нажалено дете; на челото со мастило напишано големо „1“.
- Б. Старица во црно тажи, со лицето меѓу два надгробни крста.
- В. Маж, гол до појас, се смее, а брчките подлабоки поради насмевката. Торзото ишарано со тетоважи, голем портрет на Тито на ребрата.
- Г. Војник, петнаесетгодишник, во маскирна униформа и беретка, чибук меѓу заби.
- Д. Две тела на тригодишни деца на камена плоча во мртвовечница.
- Ѓ. Човек моли за гол живот.
- Е. Стара селанка седнала меѓу изгаснато огниште и транзистор, со лицето в раце.
- Ж. Помлада, модерна жена, лицето в раце, раскажува како ги силувале нејзе и ќерка ѝ.
- З. Жена во црно, по планинска патека води маска товарена со два нови ковчега.
- С. Брадосан маж в рака држи отсечена глава.
- И. Горд маж со мустаќи во паргалав смокинг свери на чело сред зградите урнисани од непрекинато бомбардирање.
- Се слуша ПЕСНА на Манго Цери (of-skrin): „IN THE SUMMERTIME“.

ЕНТ. ФОТО АГЕНЦИЈА - КАНЦЕЛАРИЈАТА НА ЕН - ДЕН

Ен, жената од селскиот погреб крај езерото, тивка 30-годишна заменичка уредник во лондонска фото агенција, разгледува куп фотографии. Ги двои фотографиите и ги обележува контакт копиите со маркер.

Пристојна и смирена. Сепак, однатре и извира загриженост и немир. Амбициозна, по малку емоционално кривка уметничка се бори да излезе од телото на смерна оксфордска историчарка.

Ен ставила откачени детаљи во елегантната канцеларија, па се гледа дека во агенцијата толерираат ограничени екскурзии во применета уметност и личен стил.

Неколку колажи сочинети од нејзиното радио, држачот за моливи, пар скршени огледала, шатер од фото-апарат, суви цвекиња и исечоци од лица посочуваат дека Ен е љубителка на кутиите на Џозеф Корнел.

Карикатура од Гери Ларсон е закачена за нејзиниот компјутер.

ПЕСНАТА на Манго Џери свири на нејзиниот касетофон.

Се наведнува над лајт-боксот за слајдови. Светлото оздола Ј го осветлува лицето со клинички бела светлина. Навлекува бели ракавици. Небаре има нешто стерилно во агенцијата. Погледот Ј лута кон лицето на челистот на фотографијата.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА ЕН - ФОТОГРАФИЈА

Лицето на челистот е исцрпено. Изразот му е особено горд, како да го понела мелодијата што ја свири.

НАЗАД КОН СЦЕНАТА

Ен ја држи сликата, а КАМЕРАТА ПОЛЕКА си оди од нејзиното лице, како да ја остава во друг свет. Таа ќе се помести и пак пак ќе влезе ВО КАДАР.

Ја менува касетата, става ЧЕЛО СУИТА ОД БАХ.

Нешто мрда во цвекињата - ѝ го привлекува вниманието. Оса. За миг изгледа дека на Ен ќе ѝ се слоши - скоро ќе се онесвести, ама ќе ја протресе главата и ќе се исправи.

Небаре МУЗИКАТА се вклопува со сликата на огрубениот човек. Како да ја свирел истата мелодија кога го сликале во неговиот разурнатиот град.

ИНСЕРТ - ФОТОГРАФИЈА НА ЧЕЛИСТОТ

Фотографијата лежи на масата, а дебел плик паѓа врз неа со ТРЕСОК.

НАЗАД КОН СЦЕНАТА

Ен погледнува нагоре, преплашена.

ИЈАН, курирот, по малку страшен, накурчен тинејџер со руса раста фризура, со галерија разнобојни тетоважи и ред менѓуши на веѓите, го фрлил пакетот на нејзината маса.

ИЈАН

Чао, маче.

ЕН

Ијан, барем да тропнеше.

ИЈАН

Е, да.
(намигнува)
Ќе кркаме таблета?

ЕН

(на шега)
Пробав, одвратно е. Ја сум
ти една стара госпоѓа.

Свони телефонот.

ЕН (конт.)

(во слушалката)
Ало.

Изразот Ј се менува кога ќе го чуе гласот од другата страна. Ја обземаат мака и грижа. Нетрпелива е, цврста и решена да биде по нејзино.

Додека зборува на телефон, КАМЕРАТА ПОВТОРНО ПОЛЕКА си оди од нејзиното лице, како да ја напушта поради нешто подобро. Ен малку ќе мрдне и пак ќе влезе во КАДАРОТ.

ЕН (продолж.)

(слуша нетрпеливо)
Ник, среде...
Среде состанок сум,
не можам да зборам.
(слуша)
Не, нека го. Не, не ми треба.
Никогаш не ми ни требало.
Ти го купи.
(решително)
Извини, мора да одам.
Ќе се чуеме.

Ја спушта слушалката, издишува.
Ијан претура по канцеларијата.

ЕНТ. - КАНЦЕЛАРИЈАТА НА НИК - ДЕН

НИК, сопругот на Ен, ја спушта слушалката.
Погледнува во фотографија: тој и Ен на плажа.

ЕНТ. ФОТО АГЕНЦИЈА - КАНЦЕЛАРИЈАТА НА ЕН - ДЕН

Ијан се врти кон Ен.

ИЈАН

Гластонебери фестивал
следниот викенд?

ЕН

(глуми интерес)

Како да не. Ај на ручек.

ИЈАН

(се потсмева)

Ако те пушти маж ти.

Ијан тргнува да си оди. Ен се наведнува да си ги земе очилата. Ќе осети нешто чудно и ќе се сврти, лице в лице со Ијан кој ѝ гледа во деколтето додека таа се ведне. Се гледаат за миг. Таа нема веднаш да се покрие и тој тоа го сфаќа како дозвола со прстот нежно да ја тргне кошулата и да сирне внатре.

ИЈАН (продолж.)

Значи, си ги донела двете
на работа денеска.

Раката инстинктивно ќе ѝ летне и го грабне Ијан за мадиња.

Тој отскокнува, преплашен.

ЕН

Гледаш како е?

ИЈАН

Многу ти знае газот.

Ќе излета од канцеларија.

Ен си го гриза прстот, жал и е за импулсивната реакција.

ЕН

Срање!

Ијан ќе исчезне во широката хала каде што работат другите од агенцијата.

ЕНТ. ФОТО АГЕНЦИЈА - ДЕН

Целата компанија е сместена во голем отворен простор како магацин со високи тавани. Големи фотографии висат на белите ѕидови. Белина и отсјаи. Мирни хоризонтали и силни вертикали.

Кул и хај-тек.

Неколкумина сортираат слајдови и фотографии.
Жена работи на компјутер, маж телефонира.

Со паравани од мат стакло просторот е поделен на неколку работни ниши. Силуети на луѓе се движат зад параваните. Ен е една од нив.

ЕНТ. ФОТО АГЕНЦИЈА - КАНЦЕЛАРИЈАТА НА ЕН - ДЕН

Ен отвора нов пакет.

Канцеларијата е ВИДЕНА низ отворена врата.

Компилација на фотографии од папараци:

Мадона вечера.

Мадона се сонча топлес.

Мадона бакнува маж.

Мадона бакнува жена.

Лејди Ди со маж.

Принц Чарлс игра поло.

Итн.

Итн.

Итн.

Ен си потпевнува ПЕСНА од Мидл оф д роуд.

Дури и се ниша, се труди да го фати ритамот, небаре сака да биде безгрижна, ама не може.

Го истура кафето. Се пролева врз фотографиите. Почнува да ги чисти, го брише кафето од градите на Мадона.

Касетата завршува, се ВКЛУЧУВА радио.

СПИКЕР НА РАДИО (В.О.)

... Прогноза за времето.

Се очекува времето да биде

врнежливо. Можен е дожд

во попладневните и вечерните

часови. Температурата ќе се

искачи до петнаесеттиот

степен. Слушавте вести.

Ен оди до прозорецот.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА ЕН НИЗ ПРОЗОРЕЦОТ - ЛОНДОН - ДЕН - ТОТАЛ

Надвор од нејзината канцеларија на петнаесеттиот кат виснал тежок ден.
Панорама на претпладневен град во акција.

Единствените бои на сликата се нешто зеленило во паркот и неколку мали црвени автобуси.

НАЗАД КОН СЦЕНАТА

Ен гледа низ прозорецот. Се фаќа за челото да не има температура, одмавнува со главата.

Ијан минува зад неа.

ИЈАН

Замисли, оваа секунда не
кој таму некаде - се ебе.

ЕНТ. ФОТО АГЕНЦИЈА - КАНЦЕЛАРИЈАТА НА ЕН - ДЕН

Ен ја фотокопира фотографијата со челистот.
Го сече неговото лице и го става на телото на Лејди Ди.

Нешто во неговото лице ја привлекува.

Ен ја отвора вратата од шкафот.

Го става отсеченото лице на внатрешната страна од вратата, до десетици лица на мажи од
разни делови на светот. Сурови лица, тешки мустаќи, набрчкани образи, фалат заби, чела со
лузни. Лица во болка, во агонија, лица што мразат, очајни лица, безлични...
Таа ги гледа со блага насмевка, го љуби животот во тие лица.

СВОНИ телефонот.

ЕН

Ало...
(слуша)
О, здраво д-р Пери.
Добро сум, фала,
Вие како сте?

Ја затвора вратата од шкафот.
На вратата рачно НАПИШАН знак:
„ЛИЦА“.

Додека зборува на телефон Ен доаѓа до една од нејзините колаж кутии и почува да си игра со
неа.

ИНСЕРТ - КОЛАЖ КУТИЈА НА ЕН - КРУПНО

Неколку парчиња скршено огледало се вклопени во колажот.
Кога Ен малку ќе ја мрдне кутијата, одразот на нејзиното лицето се умножува.

ЕН
(на телефон)
А, толку брзо? Супер.
(слуша)
Господи Боже!

НАЗАД КОН СЦЕНАТА

Веста ја изненадува Ен. Го брза разговорот.

ЕН
(слуша)
Ќе Ве... Фала. Не, не бев.
Ни малку. Фала. Да.
Ќе му кажам. Ќе се израдува.
Пријатно.

Ен ја спушта слушалката и почнува нервозно да разгледува. Вознемирена е од веста. Не се знае дали веста е добра или лоша. Си го допира лицето, па ја спушта ролетната.
Зема куп фотографии, ги листа, колку само да прави нешто.

Фотографии на деца фатени во војна.
Фотографија на челистот.

ЕН
(одмавнува со глава)
Господи Боже...

Истрчува надвор.

ЕНТ. ФОТО АГЕНЦИЈА - ТОАЛЕТ - ДЕН

Ен втрчува и почнува да повраќа.
Погледнува нагоре, си го гледа уморното лице во огледалото.
Седнува, со еден потег ги соблака хулахопките и почнува да плаче, небаре наеднаш ослободена од лажната кожа, та може да си даде одушка.

Се врти.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА ЕН - ТУШ

Во тоалетот на канцеларијата.

ЕНТ. ТУШ-КАБИНА - ДЕН

Ен се тушира зад мат стаклото.

Плаче под силниот млаз вода.

ИНСЕРТ - ОДВОДОТ НА КАДАТА

Водата истекува во вител.

ЕНТ. АГЕНЦИЈАТА НА ЕН - РЕЦЕПЦИЈА - ДЕН

Ен брза. На излегување протрчува покрај АЛЕКСАНДАР, згоден средовечен човек, со седа брада, мрсна коса, длабоки очи и торба со фото-апарати на рамо.

Таа ита, па не го забележува. Тој ќе ја види, ама решава да не реагира.

ЕКСТ. ЛОНДОН - УЛИЧЕН ВРВЕЖ - ДЕН

Ен чекори низ турканица од луѓе на пауза.
Крај неа минуваат замаглени лица.

А, таа е изолирано лице над реката покриви на коли.

Парченца неприродни бои пролетуваат во избекумен урбан ритам. Моторција во флуоресцентно зелено, заоблен агол од црвен автобус, металик сина кола...

ЕКСТ. ЛОНДОН - УЛИЦА - ГАЛЕРИЈА - ДЕН

Долга низа идентични згради НАБИЕНИ како наредени врати. Ен влегува во средната зграда.

Топка полека отскокнува на улицата.

Пред да влезе Ен погледнува во небото.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА ЕН - НЕБО - ДЕН

Облаци.

ЕНТ. ГАЛЕРИЈА - ДЕН - КРУПНО

Врз насликани облаци. Ногата на Ен влегува во КАДАР, гази по облаците насликани на душемето.

ПОШИРОКО: Ен е во галерија.

Инсталацијата се состои од небо насликано на душемето и вистинска трева и насликан тротоар на таванот. Дрвја, згради и црква висат од таванот, како целиот свет да е наопаку.

Пет-шест бебиња и керубини се закачени на таванот. Тоа се хелиумски балони во форма на бебиња. Изгледа како да се на грб легнати на тревата со нозете нагоре, но бидејќи целата слика е наопаку, тие всушност висат од таванот и нежно треперат на ветрето.

ХОРО ОД МОМЧИЊА пее (В.О.).

Ен кружи околу инсталацијата и забележува дека бебињата имаат маски на лицата. Маските се на стари, збрчкани мажи и жени.

Ен прави чекор наназад, а КАМЕРАТА СЕ ПОВЛЕКУВА и открива некој кој зад неа ВЛЕГУВА ВО КАДАРОТ. Ен прави уште еден чекор и удрира во лицето зад неа. Отскокнува и се врти преплашено.
МАЈКА и е.

МАМА

Извини злато. Да не те
исплашив?

ЕН

Ручана ли си?

МАМА

Селестинче беше ептен
разочарано што не и дојдовте
со Ник на роденденот.

ЕН

Мислев дека е другата
недела.

МАМА

Елизабет презакажа.
Ти оставив порака дома.

ЕН

Ник не ми кажа.

МАМА

(слатко)

Може затоа што цела недела
не си била дома...?

Мама се смешка.

Непријатна тишина.

Ен гледа во бебињата што висат.

Хорот од момчиња СЕУШТЕ ПЕЕ (В.О.)

Меѓу двете жени струи контролирана но, неразрешена напнатост.

ЕН

Мислам дека сум трудна.

МАМА

Што викаш за суши?

ЕКСТ. / ЕНТ. УЛИЦА - ЦРКВА - ДЕН

Денот тешко дише, небото надвиснало темно, птиците ниско летаат.

Ен и мама одат по улица.

Минуваат покрај црква.

Вратата е отворена.

Вистински хор од момчиња ПЕЕ во црквата, ОВОЈПАТ ПРЕД КАМЕРА.

Нивните ГЛАСОВИ СЕ ИЗВИШУВААТ.

МАМА

Белким ќе биде овојпат.

Изгубив надеж после

незгодата минатиот пат.

Ен остро ја погледнува.

МАМА (продолж.)

(за да ублажи)

Колку лажни тревоги имав

јас пред ти да се родиш.

Господи Боже, што мака видов!

ЕКСТ. ЛОНДОН - СОКАК - ДЕН

Ен и мама одат по сокакот.

МАМА

Му кажа на Ник?

ЕН

Имаш цигара?

МАМА

Ник ти одговара.
Човек на место.

ЕН

(молежливо)

Го сакам, ама... веќе
не иде.

МАМА

Не брзај, душо.

ЕН

„Еве како совеста од
нас прави кукавици“.

МАМА

(неприродно се смешка,
ја гушка Ен)

Камо да пораснеш.

ЕН

Секогаш вака ми правиш.

МАМА

(нежно)

Јас само сакам ти да си
среќна, душо.

ЕН

Се трудам. Само ти да не...
се секираше толку за мене.

МАМА

Морам - мајка сум ти.
(ја бакнува Ен)
За тоа служат мајките.
(се смее)
Немам друго занимање.

Ен и мама стигнуваат до мал пешачки плоштад.

ЕКСТ. ЛОНДОН - МАЛ ПЛОШТАД - ДЕН

Ен и мама одат, напнатоста расте.

ЕН

Па, најди си.

МАМА

(се смешка)
Имаш право. Може и треба.

Неочекувано, некој и приоѓа од зад грб и лесно ја бакнува Ен во вратот.

Преплашена Ен се врти - очи в очи со насмевката на Александар. Во насмевката измешани мангупарија и тага.

Мама ќе се здрви. Грбот и се исправа, на бледото лице се појавува вкочанета насмевка.

Ен е збунета и изненадена што се појавил Александар, исфрлена од рамнотежа од начинот на кој повторно и атерирал во животот, но сепак, тешко и е да скрие колку ја привлекува неговиот див шарм.

АЛЕКСАНДАР

(со странски акцент)
Ќе се истури од врнење.

Мама е збунета. И Ен исто така. Ич не го очекувала.

ЕН

Алекс... Александар,
што правиш ти тука?
(на мајка и)

Александар би требало
да биде во Босна.

Александар и пружа рака на мајка и на Ен.
Мама се ракува со насилена насмевка. Набрзина, остро ќе се погледнат со Ен.

ЕН (продолж.)
(малку несигурно)
Ова е Александар Кирков,
фоторепортер во агенцијата...
Тоа е тој што ја освои
Пулицеровата награда
минатиот месец.

Мама се присилува на љубезна насмевка.

МАМА
Баш фино.

ЕН
(на Александар)
Ова е мајка ми.

МАМА
(се смешка)
Е, па... да си одев јас.
Нема таков проблем што
не може да се игнорира.

ЕН
Ама, мамо... нели ќе
ручавме?

МАМА
Ти ручај со г. Кирков
- сега јадеш за двајца.
(на Александар)
Ми беше мило, г. Кирков.
Честитам уште еднаш за
наградата.

Александар климнува со тажна насмевка.

Мама си оди.

Ен трча по мајка си.

ЕН

Не живеам со Александар.
Го оставив Ник поради Ник.

МАМА

Го остави Ник поради
себеси, душо.
(за Александар)
Ист татко ти.

Мама ја бакнува Ен и си оди.

Ен се врти, малку збунета. Оди кај Александар кој седнал на клупа.

АЛЕКСАНДАР

Ела со мене.

Таа е лута и нервозна, сепак, како за белја, среќна е што го гледа.

ЕН

Што правиш ти тука?

АЛЕКСАНДАР

Ај да си одиме оттука,
на Јамајка.

ЕН

Не можам сега да зборам
со тебе.

(пауза)

Кога се врати?

АЛЕКСАНДАР

Ајде да ни биде како
порано, само ти и јас.

ЕН

(по малку кокетно)

Не можеш туку така да ни
се плеснеш на мајка ми и мене.

АЛЕКСАНДАР

Ич не ме бендиса, нели?

ЕН

Многу си улав за мене.

АЛЕКСАНДАР

(помирено)

Многу сум улав и за себе.

ЕН

Морам да одам.

АЛЕКСАНДАР

Ќе дојдам со тебе.

ЕН

Не, одам по дуќани.

ЕКСТ. ЛОНДОН - ЗАБРИКАДИРАНА УЛИЦА - ДЕН

Полициски барикади ја блокирале улицата.

Се собрала гужва.

Раздвижени полицајци.

Пролетуваат жолто-зелените флуоресцентни каиши и јакни на полицајците.

Пристигнува брза помош.

Од зградата излегуваат болничари, на носила носат ранета жена. Ја ставаат во комбето.

Брзата помош заминува.

СИРЕНАТА ечи низ целото маало.

Замаглени црвени и сини лица.

Поминува такси.

ЕНТ. / ЕКСТ. ТАКСИ - ЛОНДОН - УЛИЦА - ДЕН - СУБЈЕКТИВНА КАМЕРА

Низ прозорецот од таксито кон забарикадираната улица, потем на друга лондонска улица со гужва.

ЕН (О.С)
Што стана во Босна?

ЕНТ. / ЕКСТ. ЛОНДОНСКИ УЛИЦИ - ГРОБИШТА - ТАКСИ - ДЕН

Александар гледа низ прозорецот, се врти, развлекува иронична насмевка, па брзо ја брише.
Александар и Ен се возат во такси.

АЛЕКСАНДАР
Слободен сум. Сабајле
дадов отказ.

ЕН
Така се давало отказ
од сликање.

АЛЕКСАНДАР
Се давало. Ај да бегаме,
ќе се ебеме најдобро на свет.

ИНСЕРТ - УЛИЦА - ТАКСИ - ДЕН

Нивното такси вози по лондонска улица.
Коли, пешаци, наслови на весници...

ЕН (О.С.)
Алекс, ти си роден фотограф.
Друго не знаеш.

НАЗАД КОН СЦЕНАТА

Тие разговараат на задното седиште.

АЛЕКСАНДАР
Точно. Јас сум клошар.
А, можев да бидам шампион.
(пауза)
Ќе напишам книга -
„Зен и уметноста на
одгледување домати“. Ти ќе
ми переш и ќе ми готвиш.
Ќе те научам македонски.
Ќе имаме дванаесет деца.

ЕН
(се смее)
Во Македонија не е безбедно.

АЛЕКСАНДАР
Безбедно е.
(шеретски)
Баш таму Византијците
фатиле 14 000 Македонци,
им ги извадиле очите,
па такви ги пратиле дома.

ЕН
Имаш договор со агенцијата.

АЛЕКСАНДАР
Може да ми се фатат за договорот.

ЕН
Сите можеме да си одиме,
ама некојпат мораш и да избираш...
да си заземеш страна.

АЛЕКСАНДАР
(се смее, со неочекувана
горчина)
Да си заземам страна?
Не сакам да сум на иста
страна со ниеден од нив -
монголоиди без мозок, се
касапат едни со други
без причина.

ЕН
Да си заземеш страна...
против војни, глупчо.

АЛЕКСАНДАР
Божем е важно.

Вади книга: „ЕВРОПА ЗА \$10 ДНЕВНО“. На неа има дупка од куршум.

АЛЕКСАНДАР (продолж.)
Романија.

(се возбудува)
Ел Салвадор. Азербејдан,
Ангола, Белфаст, Босна.
Мирот е исклучок, а не
правило.

(пауза)
Остај се. Ај да се
преселиме во Македонија.

ЕН
(сфаќа)
Сериозен си!

Ја гледа в очи. Неговиот имиц на веселник се променил во слика на замислен уморен херој.

АЛЕКСАНДАР
(пауза)
Како смрт.

ЕН
Сакам бебе.

Тишина.

АЛЕКСАНДАР
(меланхолично)
Ќе се променам.

ЕН
Веќе си се променил.
Види си го лицето.
(потивко)
Што стана?

АЛЕКСАНДАР
(тивко, гледа
низ прозорец)
Научив. Остарев.

ЕН
За две недели?

АЛЕКСАНДАР
(се врти, тмурно)

Ја оплескав.

Таа го гушка, го гали по глава. Тој се предава, ја гушка посилено.

ЕН
(многу топло)
Што ти се случило таму,
мило? Што ти сториле?

АЛЕКСАНДАР
Убив.

Се гушкаат цврсто за момент, таа почнува да плаче, тој сака да ја бакне. Таа прифаќа, го нуди образот. Тој сака да ја бакне в уста. Таа прифаќа. Бакнежот станува страсен. Александар со раката се придржува на стаклената преграда. Почнува да ѝ ја соблекува кошулата. Таа страсно му ја мрси косата. Температурата расте кога тој ќе почне да ѝ ги бакнува вратот и градите.

Ненадејно ТРОПАЊЕ на прозорецот од колата ја сепнува Ен и таа преплашено се сврти.

Тропа СТАРИЦА, потпрена на прозорецот, лицето ептен блиску до Ен. Таксито застанало до стари гробишта.

СТАРИЦАТА
Извинете, слободно ли е
ова такси?

Ен и Александар се раздвојуваат. Ен си ја закопчува кошулата, почнува да се средува, одеднаш пристојна.
ТАКСИСТОТ си го прочистува грлото.

ТАКСИСТОТ
Пет и педесет, господине.

Александар плаќа.
Излегуваат од таксито.

ЕКСТ. ЛОНДОН - ЦРКОВНИ ГРОБИШТА - ДЕН

Ен и Александар излегуваат од таксито. Околу старите гробишта има ограда од ковано железо.
Ен погледнува во старите надгробни плочи.

ВО ЗАДНИНА, трудна жена клава цвеќиња на гроб.

АЛЕКСАНДАР
Сè најубаво. Пиши ако
можеш.

Се врти и си оди.

Ен го стигнува.

ЕН
Алекс, не можам да одам
денеска. Вечерва морам
да бидам тука.
(пауза)
Те молам остани. Мораме
да зборуваме.

АЛЕКСАНДАР
Коските ме болат за дома.
Како на слон.
(пауза)
Или е реума?

Си оди.
Ен останува сама и збунета.

Поминува млада жена во мини сукња. На вокменот слуша песна од НИРВАНА. Кога ќе помине покрај Ен музиката СТАНУВА ПОГЛАСНА.

ЕНТ. ФОТО АГЕНЦИЈА - КАНЦЕЛАРИЈАТА НА ЕН - ДЕН

Ен е повторно на телефон во својата канцеларија.

ПЕСНАТА од Нирвана продолжува на нејзиното радио.

Ен ги разгледува сликите на масата. Отвора нов плик со фотографии.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА ЕН - ФОТОГРАФИИ

Од трупот на Замира на карпестиот рид. На телото дупки од куршуми. Крв насекаде. Прстите на Ен прелистуваат други фотографии со Замира. На повеќето од нив, Кирил седи на куферот до трупот. Околу нив македонски војници и полицајци, а тој изгледа како да е во транс.

ЕН (О.С.)
(на телефон)

Не, сликите на Мадона,
оние кај што е топлес.
Мислам има некоја лична
непосредност...

(слуша)

Попровокативни? Таа
е провокативна, таа е
вистинска.

НАЗАД КОН СЦЕНАТА

Ен е сè уште на телефон, а ги гледа сликите на Замира.

ЕН

Да, фала.

Ја спушта слушалката.

Телефонот СВОНИ (О.С.).

Таа се врти, ги испушта фотографиите и ја истура шолјата со кафе.

ИНСЕРТ - ФОТОГРАФИИ НА ДУШЕМЕТО - КРУПНО

Врз серијата слики додека се разлетуваат по душмето.

На нив е телото на Замира изрешетано со куршуми и Кирил седнат до неа на парталав куфер.

НАЗАД КОН СЦЕНАТА

Ен се јавува на спикерфон додека ги собира фотографиите од душмето.

ЕН

Да.

СЕКРЕТАРКАТА (В.О.)

Ен, некој го бара Александар.

Цела недела се јавува.

ЕН

Александар си замина.

(пауза)

Дај ми го.

ГЛАС се слуша од телефонот. Разговорот продолжува на ФРАНЦУСКИ.

КИРИЛ
(на лош француски)

Ало.

Ен погледнува нагоре, како да сетила нешто необично, по малку натприродно во воздухот, потем полека станува.

ЕН
Да?

Ен погледнува пак кон фотографиите на Замира и Кирил на душемето.

КИРИЛ
Ми треба Александар
Кирков.

ЕН
За жал, само што си отиде.
Ќе оставите порака?

КИРИЛ
Не... Нема порака
денеска. Фала.

ЕН
Од кај се јавувате?

КИРИЛ
(на англиски)
Македонија бара.
Фала.

ЛИНИЈАТА СЕ ИСКЛУЧУВА (О.С.).
Ен го исклучува спикерфонот.

Од носот и тече трошка крв. Ја брише.

ИНСЕРТ - ТРИ ФОТОГРАФИИ - КРУПЕН ПЛАН

од фотографиите: еден човек пука во друг. Пиштолот на првиот е вперен во тилот на вториот. Од близу. Вториот човек се стуткал, се обидува да ја скрие главата меѓу рамена, ама еднаш погоден, се струполува на тротоарот.

ЕНТ. БРИКСТОН - СТАНОТ НА АЛЕКСАНДАР - НОЌ

Александар ги разгледува трите фотографии. Ги трга настрана, пали цигара. СВОНИ телефонот.

Тој го погледнува, го игнорира.
Се вклучува телефонската секретарка.

КИРИЛ (О.С.)
(на лош француски)
Ало... Александар Кирков,
ве молам.

Александар вовлекува од цигарата.

КИРИЛ (О.С.) (продолж.)
Александар Кирков...
Кирил тука.

Александар не реагира.

Кирил СПУШТА (О.С.).

ЕКСТ. БРИКСТОН - УЛИЦА - ПРЕД СТАНОТ НА АЛЕКСАНДАР - ДЕН

Уличка со истоветни куќи.
Темноцрвено такси чека пред средната зграда.

Александар излегува со војничка вреќа преку рамо.
Погледнува на саатот, уште еднаш повлекува од цигарата, го фрла пикавецот во баричката на улицата - во водата се шират концентрични кругови - па влегува во колата.
Таксито поаѓа.

Минуваат неколку мигови.

Потем, зад кошот се појавува фигура.
Доаѓа до куќата на Александар.

Кирил е.

Го носи парталавиот кафен куфер. Застанува пред зградата, ја споредува адресата со хартивчето в рака, па ќе засвони.

Додека чека, мерка графит на ѕидот.

ПИШУВА: „ВРЕМЕТО НИКОГАШ НЕ УМИРА. КРУГОТ НЕ Е ТРКАЛЕЗЕН“.

КИРИЛ

(мрмори на лош
англиски, го чита
графитот)

„Времето никогаш не умира.
Кругот не е тркалезен“.

Плука во баричката на улицата. Се шират концентрични кругови. Кирил зјапа во нив.

ЕКСТ. ЛОНДОН - ИЗЛОГ - ДЕН

Ен гледа во излогот.

ЕКСТ. ЛОНДОН - ИЗЛОГ - ДЕН - ПОДОЦНА

Ен излегува од продавницата.
Застанува зад стаклените врати.

Воздухот е тежок. Се чини дека ќе врне. Ен брка мува.

Ќе почне да го отвора чадорот, па ќе застане, ќе излезе надвор, ќе ја пружи раката, очекува капки дожд, но ништо не се случува.

Погледнува нагоре.

ЕНТ. ЛОНДОН - РЕСТОРАН - ВЕЧЕР

Ен ги набљудувалугето што влегуваат во ресторанот, ги гледа нивните лица со скриена страст.

КАМЕРАТА ПОЛЕКА ГО НАПУШТА нејзиното лице.

Таа е тивко обземена од нејзината дилема.

Влегува МАЖ СО МУСТАЌИ. Личи на челистот од фотографијата. Човекот има исти тешки мустаќи и жестока страст во очите - како да му е брат на челистот.

Погледот на Ен го следи мустаќлијата додека тој бара маса. Очите им се среќаваат за миг и таа ќе посака да го сврти погледот, но ќе се воздржи.

Наместо тоа, ќе му се насмевне.

Некој ѝ ги покрива очите. Ен се сепнува, потем ги допира рацете што ѝ ги покриваат очите, сфаќа дека се рацете на нејзиниот сопруг Ник, па се опушта.

ЕН

Ник Вилерс, Војводата
од Најтсбриџ.

Палаво го гризнува, ама него го заболува.

НИК, маж и, и ги ослободува очите.

ЕН (продолж.)

Здраво.

Ен и Ник се гледаат еден кус, нерешителен момент, не знаат баш како да продолжат понатаму. Тој стои над неа.

Толку години блискост се мешаат со маќа од сегашната голема криза.

Тој се двоуми, едвај видливо, па се наведнува и лесно ѝ ги бакнува усните, потем гледа наоколу па седнува.

Две стари госпоѓи на масата од карши се прават дека не гледаат, ама ретардираното дете што вечера со нив отворено им се смешка.

Мустаќлијата тивко ги гледа Ен и Ник, пали цигара со старомодна Зипо запалка, повлекува долг дим, чаша виски на масата.

НИК

Како си?

ЕН

Добро.

Тишина.

НИК

И фалиш на Џеј Џеј.
Се породил во вторникот.

ЕН
Мислиш - се омачи.

НИК
Сакаш да дојдеш да
ги видиш?

ЕН
Не знам веќе.
После она некни...

Ник се смешка нервозно, гледа наоколу.

НИК
Знаеш дека ми е жал што
така испадна. Колку пати
да ти кажам?

Ен вади пакет завиткан во украсна хартија и му го дава на Ник.

ЕН
Не, извини, моја грешка.

Мустаќлијата во ЗАДНИНАТА зјапа во нив. Откако некој ќе го затскрие, испаѓа дека
гледал во келнерот кој поминува покрај Ен и Ник.

НИК (продолж.)
Зборев со мајка ти денеска.

ЕН
(студено)
Вистина?

НИК
Она се јави.

ЕН
(насекирана; пали
цигара)
И што решивте за мојата
иднина?

НИК
(се смешка)
Мислам дека имаш нешто
да ми кажеш.

Ен ќе го погледне луто и нетрпеливо.
Изненадена е и лути на мајка си: сè уште не е баш спремна да се соочи со Ник. Не знае како истовремено да му ја каже веста и да му раскине.

Ник се исклештил.

ЕН
Да, трудна сум.

НИК
Прекрасно.

НИК
Мое ли е?

ЕН
Да.

Станува и ја бакнува, па се прибира и гледа наоколу збунето и глупаво.

Двете стари госпоѓи и ретардираното дете на масата од карши им се смешкаат.

Мустаќлијата гледа во Ен и Ник, кога едно КЕЛНЕРЧЕ му приоѓа и почнуваат да зборат на странски ЈАЗИК, АД ЛИБ. Дијалогот е нејасен. Изгледа дека јазикот е СРПСКИ. Разговорот НЕ Е ПРЕВЕДЕН. Додека Ник ја држи раката на Ен, двајцата мажи ВО ЗАДНИНАТА почнуваат жестока расправија. Запалено гестикулираат.

НИК
Келнер! Шампањ...
Шише.

ЕН
Не треба да пијам...
(ја гаси цигарата)
... Не треба ни да пушам...
Не треба ни да сум тука.

Келнерот си заминува со нивната нарачка, а Ник гледа во кавгата во ЗАДНИНАТА.

Келнерчето гневно му ВИКА на мустаќлијата на нивниот ЈАЗИК, можеби СРПСКИ.

Ен и Ник се вртат и ја гледаат кавгата.

ПОСТАР КЕЛНЕР им приоѓа на помладиот келнер и на мустаклијата и кавгата замира.

ПОСТАРИОТ КЕЛНЕР

Џорџ!

КЕЛНЕРЧЕТО

(со странски акцент)

Простете... Доаѓам веднаш...

Постариот келнер долго го гледа.

Пристигнува шампањот.

Ник ја набљудува сцената во ЗАДНИНАТА, потем се врти кон Ен. Мора да вика поради ВРЕВАТА ВО ЗАДНИНАТА. Ја зема Ен за рака.

НИК

Ама убаво... Нашето бебе.

Лицето и се стемнува од грижа.

ЕН

Ник, сакам да си одам.

НИК

Ќе си одиме, злато.

Само да наздравиме.

Ен е во стапица - Ник погрешно ја разбрал.

ЕН

Не мислев така.

Келнерот поминува и се открива сцена во ЗАДНИНАТА, каде мустаклијата му дава пари на келнерчето. Келнерчето ги фрла во мустаклијата и си заминува, исчезнува во кујната.

Мустаклијата станува и оди по него.

Постариот келнер му го препречува патот.

ПОСТАРИОТ КЕЛНЕР

Господине.

(пауза)

Извинете - кујната е само
за вработените.

МУСТАКЛИЈАТА

Кажи и на таа пичка таму
да дојде тука и улице да
ми каже што вика.
(гледа преку главата
на постариот келнер)
Кај е? Ела ваму, педер еден,
пизда ти матерна!

Мустаклијата потем продолжува на СВОЈОТ ЈАЗИК.

ПОСТАРИОТ КЕЛНЕР

Господине, ќе ме принудите
да викнам полиција.

Мустаклијата седнува на својата маса, пцуе низ заби.

Гостите погледуваат во сцената.

Ник и Ен му се враќаат на својот својот муабет. Тој го отвора шампањот.

Двете стари госпоѓи и ретардираното дете од карши ги гледаат.

НИК

(кон дамите)
Добри вести.
(ја крева чашата)
Чарлс и Ди се смирија.

Палаво ќе се насмевне.
Детето му возвраќа со насмевка.

НИК (продолж.)

За бебето. За нас.

ЕН

За бебето.

Таа пивнува малку, Ник до крај.

ЕН (продолж.)
(собира храброст)
Ник, мислам...

ЗВУК на кршење чинии ќе ја исплаши и ќе ја прекине. Ник за малку ќе ја испушти чашата.

Келнерчето и мустаќлијата се дерат.

Гостите во ресторанот се вртат и зјапаат во сцената.
Некои стануваат да си одат.

Кавгата е жестока.
Дерење и пцуење на странски ЈАЗИК од обете страни.
Келнерчето ги испуштило чиниите, сето црвено во лицето, вика на мустаќлијата.
Мустаќлијата цело време вади пари од паричникот, ги тутка и со презир му ги фрла на келнерчето. Келнерчето со раце се брани од парите што го удираат в лице.

Сцената е речиси надреална, особено што НЕМА ПРЕВОД.

Излегува МЕНАЏЕРОТ.

Кога келнерчето ќе види дека доаѓа менаџерот, ќе проба да ја напушти сцената, ама мустаќлијата го следи, ги собира парите од душмето и пак ги фрла по него. Бегајќи од мустаќлијата, келнерчето удира во менаџерот.

МЕНАЏЕРОТ
(с ска)
Џорџ!

КЕЛНЕРЧЕТО
Господине...

МЕНАЏЕРОТ
Чинам, би било најупатно
сега да го напуштеше
ресторанов.
(пауза)
И не се враќај веќе.

КЕЛНЕРЧЕТО
Ама господине...
Не сум јас крив.

МЕНАЏЕРОТ
Доста.
(пауза)
И гледај пријателот да
си оди со тебе.

Менаџерот се врти.

МУСТАКЛИЈАТА
(на менаџерот)
Пизда ти матерна!

Келнерчето на ова ќе откачи, и му врзува шлаканица на мустаклијата.

Мустаклијата ќе се затетерави два чекори наназад.

Се враќа и пеливански ќе го зграпчи келнерчето за глава. Почнуваат да се борат и со тресок паѓаат наземи.

Се маваат со боксови и се тркалаат по душемето и по скалите.

Ен и Ник зјапаат во сцената, далеку се од нивната маса, стојат до сидот, ја гушнал.

НИК
Ајде, одиме.

ЕН
Чекај.

ВТОРО КЕЛНЕРЧЕ ќе проба да ја прекине тепачката, ама ќе го вовлечат и него, па сега три тела се заплеткани на душемето среде мрсни ПЦОСТИ на странски ЈАЗИК, боксови, КРШЕЊЕ чинии, и преплашени воздишки.

ЦРВЕНОКОС КЕЛНЕР ја надвикува ВРЕВАТА.

ЦРВЕНОКОС КЕЛНЕР
Викаат полиција.

Црвенокосиот келнер претпазливо сака да ги раздвои тројцата.

ЦРВЕНОКОС КЕЛНЕР
(продолж.)
Ајде, бе, дечки, не се
глупирајте.

Тепачката полека ќе престане.

Двете келнерчиња стојат крај сидот, мустаклијата полека станува.

МЕНАџЕРОТ

Надвор! Одма! Викнав
полиција!

Мустаќлијата поаѓа да си оди, двете келнерчиња се враќаат во кујната.

МЕНАџЕРОТ

(кон гостите)

Ве молам проштевајте,
ова е неприфатливо.
Ве уверувам дека нема да се
повтори - не грижете се - викнав
полиција, само што не стасале.

(пауза)

Кај и да е, до утре ќе дојдат.

Народот кисело се смее.

МЕНАџЕРОТ (продолж.)

Пријатна вечера.
(се врти)
Куката чести десерт. Или
пијачка. Или што да е.

Ник сè уште ја гушка Ен.

НИК

Добра си?

ЕН

Добро.

Ник небаре сè уште ја заштитува Ен од тепачката. Таа е потресена од случката, сè уште стуткана на неговите гради.

НИК

Да си одиме.

Тргуваат да си одат.
За малку ќе се судрат со менаџерот.

МЕНАџЕРОТ

(места стол за Ен)

Госпоѓице...

Таа го погледнува. Тој се насмевнува, го држи столот, канејќи ја да седне.
Две келнерчиња ја местат масата за Ен и Ник.

Ен го погледнува Ник, па менаџерот, кој пак ќе се насмевне.

НИК

(со насмевка за
менаџерот, седнува)

Е, ова може само во
Британија - увезена туѓа
граѓанска војна.

Ен неволно седнува.

ЕН

Нивните лица... станаа други
луѓе кога почнаа да се караат.

(пауза)

Оној со мустаќите...

НИК

Баш фин дечко.

(ја крева чашата)

За граѓанските војни кои
стануваат пограѓански кога
ќе прејдат тука.

(испива до крај)

Да си одиме дома.

ЕН

Ник, за тоа сакав да збориме.

НИК

Ќе имаме многу време
да збориме, злато. Ќе се
преселиме во Оксфорд,
ќе дадеш отказ...

ЕН

Ник, не сакам да дадам
отказ.

Ник зјапа во неа.

ЕН (продолж.)
Ќе се договориме за бебето...
Те молам пробај да сфатиш...
Многу ми значиш...

Ник ќе се смурти, ама потем ќе се насмевне.

НИК
Ти си под голем притисок.

ЕН
Ник, сакам развод.

Тој зјапа во неа.

ЕН (продолж.)
(помеко)
Сѝ уште те сакам.

НИК
Зошто?

Таа немо го гледа.

НИК (продолж.)
А бебето?

ЕН
(силна и решителна
за првпат)
Јас **го сакам** бебето.

Тишина.

НИК
Ти простив за фотографот.

ЕН
Не сакам да ми простиш.

Тој климнува, станува, одлучно го вика келнерот.
Таа се повлекува, криво и е.

ЕН
(несигурно, маќа и
е за него)
Не, те молам, седи.

НИК
Пријатно.

ЕН
Седи, жити се.
(пауза)
Дај да се договориме.

НИК
(поаѓа)
Тука е лудница.
(се враќа)
Не ми е јасно. Зошто
сакаше да ме видиш?

ЕН
Сакав да разговараме.

НИК
Ама, ти веќе си решила.

ЕН
Не сум.

ЕН станува, му го попречува патот и саќа да го бакне. Тој ја врти главата.

ЕН (продолж.)
Врати се. Да ти објаснам...

Таа седнува на столот на Ник. Тој неволно седнува на нејзиниот столот. Таа го фаќа за рака.

НИК
Ми треба малку време
за... малку мир...

ПУКАЊЕ го прекинува среде реченица (О.С.)
Уште ПУКАЊЕ (О.С.)

Станува тотален хаос.

Мустаќлијата се вратил - со пиштол в рака.
Пука кон келнерчето.

Луѓето врескаат. Превртени маси. Стакло СЕ КРШИ.
Уште ИСТРЕЛИ.
Куршуми удираат во сидот.
Ен се крие под маса.

Двете стари госпоѓи од масата карши се под чаршафот.
Ретардираното дете вреска.

Уште ИСТРЕЛИ (О.С.)
Хаос.

Додека Ен се крие на душмето, нешто или некој се лизнува по сидот и паѓа до неа. Рака ја фаќа за градата. Таа ќе ја оттурне со гадење, ама раката пак ќе се слизне до градата. Ќе проба да го истресе од себеси. Од тресењето тој се лизнува поблизу до неа.

Одненадеж, соочена со крвавото лице на келнерчето.

Вреснува од ужас.

Очите на келнерчето зјапаат во неа.

Таа и натаму вреска.

ИСТРЕЛИТЕ престануваат.

Ен ги гледа нозете на тројцата полицајци кои го влечат мустаќлијата.

Дури го влечат, тој почнува да пее.

Човекот тврдоглаво, фанатично, фаталистички, на сет глас пее странска ПАТРИОТСКА ПЕСНА.
Додека го влечат, нејзиниот ритам одекнува во замолкнатата соба.

Тивко е.

Тишина.

Ен гледа наоколу.

Некој го крева телото на келнерчето.

Ен силно се тресе.

ЕН

Ник?

Таа гледа наоколу. Не може да го најде.
Ретардираното дете стои среде хаосот и гледа наоколу.

ЕН (продолж.)

Ник!!

Ги здогледува нозете под чаршафот. Трескавично ги открива.

На душмето, со лицето во чинијата супа, лежи Ник. Тенок млаз крв му тече од слепоочницата.

ЕН (продолж.)

Ник!!!

Вреснува на сет глас и се фрла врз неговото тело.

ЕН (продолж.)

Неееее!!

Ја зема неговата крвава глава в раце, липајќи.

ЕН (продолж.)

Збори ми. Збори ми!

Лицето му е крваво, а кожата откачена од коската.

Таа ќе почне да се превиткува од болка, ќе го зграпчи стомакот со обете раце.

Ја игнорира болката во стомакот и почнува да му го брише лицето со чаршафот, ама се појавува само уште крваво месо.

Лицето му е разнесено.

ЕН (продолж.)

Твоето лице... Твоето
лице... Твоето лице...

Ретардираното дете сè уште стои среди хаосот и тивко набљудува. Погледнува во Ен и се насмевнува.

ЗАТЕМНУВАЊЕ

ТРЕТ ДЕЛ

ОДТЕМНУВАЊЕ:

ТЕЛОП:
„ТРЕТ ДЕЛ“
„СЛИКИ“

ЕКСТ. МАКЕДОНИЈА - ПОЛИЊА И ПЛАНИНИ - ДЕН - АВИОНСКИ

Хармоничниот пејсаж полека одминува долу, под нас.
Карираната земја нуди изорани полиња, внимателно обележени и обработени со дикат.
Црна земја, жолти полиња.
Стројните тополи фрлаат долги сенки пред себе.

ЕНТ. АВИОН - ДЕН

Александар седи во авионот и гледа низ прозорецот носталгично. Очигледно веќе одамна не бил дома.

ЕКСТ. НЕБО - ДЕН

Црвен авион се оцртува на синото небо.

ЕКСТ. АЕРОДРОМ - ПИСТА - ДЕН

Авионот слетува.
Патници излегуваат, одат под големото крило кон аеродромската зграда.

ЕНТ. АЕРОДРОМ - ДЕН - КРУПНО

на печатот кој ПОЛИЦАЕЦОТ го удира во Британскиот пасош на Александар.

ПОШИРОКО: Александар стои пред полицаецот, убава млада жена во сина униформа: ПОЛИЦАЈКА.

ПОЛИЦАЈКА
(на англиски)
Колку долго ќе останете?

АЛЕКСАНДАР
(на македонски)
За стално, а може
и подолго.

Полицајката се насмевнува, му мавнува да продолжи.
На аеродромот зад Александар - турканица.

ЕНТ./ЕКСТ. АВТОБУС - СКОПЈЕ - ПАТ - ДЕН

Автобусот го носи Александар кон градот.

Тој гледа низ прозорецот.

Градски сцени:

МНТ, облакодери, големи вреќи црвени пиперки на пазар, раскрсница, кучиња, семафори, вљубен пар, милиционери, старо фиќо, возила на Обединетите Нации...

Група бегалци излегува од автобус. В раце држат ситни пљачки.

На шест-седум од нив нозете или рацете им се завиткани во завои.

АТАНАС (off)
Е, луѓе наши...

Александар гледа на другата страна.

АТАНАС, војниче на дваесетина години, седнува до Александар, пали цигара и го нуди.

АЛЕКСАНДАР

Ќе те види кондуктерот.

АТАНАС

А, нема гајле. Вујко ми е.
Запали една.

АЛЕКСАНДАР

Ги оставив.

АТАНАС

А, бе, ајде, олабај се.

Александар одмавнува со главата.

ЕКСТ. КЛИСУРА - ПАТ - ДЕН

Автобусот поминува низ волшебната природа.
Реката продолжува бистро да жамори откако автобусот одминува. Само
облак прашина зад него.

ЕНТ./ЕКСТ. АВТОБУС - ПЛАНИНСКИ ПАТ - ДЕН - ПОДОЦНА

Автобусот полека се искачува по планински пат.

Целата слика е распослана на дланка: додека многубројните серпентини
тивко се прпелкаат всечени во планината, автобусот полека стенка под
летното сонце.

Александар си ја допира брадата, занесен во мисли.

ЕКСТ. КЛИСУРА - ПЛАНИНСКИ ПАТ - РЕСТОРАН - ДЕН

Автобусот застанал пред мал ресторан во суровата клисура.
Патниците влегуваат во малото меанче.

Од кафеаната трешти силна народна МУЗИКА (off).
Александар седи на камен пред вратата, фотоапарат му виси на рамото.
Поминува Атанас. Со главата му прави ишарет на Александар да влезат во ресторанот.

АТАНАС

Ајж на скара.

АЛЕКСАНДАР

Многу е гласно.

АТАНАС

Јас на берба. Ти?

АЛЕКСАНДАР

На крштивка.

АТАНАС

Чија?

АЛЕКСАНДАР

Моја.

(се смешка)

На внукот.

АТАНАС

Убаво. Колку време не
сте се виделе?

АЛЕКСАНДАР

Шеснаесет години. Отидов
пред дваесет и четири.
Дојдов само еднаш.

АТАНАС

А, бе, бегај, заебаваш.

Атанас одмавнува со главата, оди да јаде.
Неколку селски деца се собрале околу автобусот. Се бркаат.
Го забележуваат Александар и почнуваат да му позираат.
Александар ги игнорира.
Најагресивното дете, МАТЕ, се кошка со лактите. Го турнува најмалото,
ПЕТРЕ, на земја и го зазема неговото место, на чело.

МАТЕ

Сликај не, чичко.

Петре му возвраќа и започнуваат АД ЛИБ кавга.
Мате почува да го скубе Петрета.
Паѓаат на земи, се крева прашина. ВИКАЊЕ.

Александар инстинктивно се фаќа за фото-апаратот. Го крева и почнува да
слика.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА АЛЕКСАНДАР НИЗ ФОТО-АПАРАТОТ - ДЕЦА - ДЕН

Децата се борат на земи.
Александар ФОКУСИРА.

Апаратот ШТРАКА, Александар слика.
Глетката го возбудува.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Децата се борат, Александар слика.
Патниците кои ручаат во малиот ресторан почнуваат да ги бодрат децата.

АТАНАС

Удри го!

Децата забележуваат дека Александар ги слика, почнуваат да се тепаат уште
поагресивно.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА АЛЕКСАНДАР НИЗ ФОТО-АПАРАТОТ - ДЕЦА - ДЕН

Децата се вртат кон КАМЕРАТА, мавтаат.
Најголемото, тепачот Мате му се обраќа на Александар.

МАТЕ

Сликај, чичко, сликај.
Сликај ме мене.

Мате го влече Петрета за косата уште посилно, позира за Александар.

АПАРАТОТ ШВЕНКУВА од лутото лице на Мате до лицето на Петре, сето искривено од болка.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Александар запира. Гледа напред како стаписан. Го спушта фото-апаратот полека, го погледнува со гнасење.

АЛЕКСАНДАР

(кон апаратот)

Ти ебам стопанката.

Станува, оди кај децата што се борат. Ги разделува. Овие запираат. Мате сака да го клоцне Петрета. Александар ја крева раката да го плесне. Мате рипа наназад. Александар му помага на Петрета да стане. Му тече крв од носот.

АЛЕКСАНДАР

Како те викаат тебе?

ПЕТРЕ

Петле.

Другите деца почнуваат да се смеат оти Петре не може да каже „р“, го имитираат АД ЛИБ:

ДЕЦАТА

Петле, петле, петле...

Петре се срами.

АЛЕКСАНДАР

Еве, ова е за тебе.
Голем да пораснеш.

Александар му го дава фото-апаратот.
Петре го гледа во чудо.
Другите деца се стивнуваат.

МАТЕ

Дај ми го мене.

АЛЕКСАНДАР

Тебе шлаканица ќе
ти дадам.

Децата почнуваат да му се смеат на Мате.

АЛЕКСАНДАР

(му покажува на
Петре како да слика)
Пази, сега... Тука се притиска
да сликаш. Ама прво треба да
ја изостриш сликата ... Гледаш...
матно... сега јасно.

Два чифта раце го чепкаат објективот.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА ПЕТРЕ - МАТЕ - ПЕТРЕ

Мате ВИДЕН низ објективот. Петре ФОКУСИРА.
Мате е лут.

КАМЕРАТА СЕ ВРТИ и ГО ГЛЕДА лицето на Петре, прво МАТНО, потоа
ВО ФОКУС.
ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Петре гледа долу во објективот, се обидува да фокусира.

ЕКСТ. КЛИСУРА - ПЛАНИНСКИ ПАТ - РЕСТОРАН - ДЕН - ПОДОЦНА

Автобусот поаѓа и ги открива децата.

ЕНТ./ЕКСТ. АВТОБУС - КЛИСУРА - ПЛАНИНСКИ ПАТ- РЕСТОРАН -
ДЕН

Александар ги набљудува децата низ прозорецот на автобусот. Штом автобусот малку се оддалечува, овие почнуваат да го бркаат Петрета, кој бега со апаратот в раце.

Одвреме-навреме се врти и ги слика, сѝ уште бегајќи.

АЛЕКСАНДАР
(повеќе за себе,
а однесувајќи се
на Петрета)
Ќе биде и од тебе пичлеме
едно...

Посегнува по торбата, вади друг фотоапарат, почнува да ги слика децата кои го бркаат Петрета.

ЕНТ./ЕКСТ. АВТОБУС - ПЛАНИНСКИ ПАТ - ДЕН

Атанас седнува до Александар.

АТАНАС

Па кај си бил дваесет
и четири години?

АЛЕКСАНДАР

(со насмевка)
Сегде, цел свет.

АТАНАС

Ме заебаваш.

АЛЕКСАНДАР

(вади слика)
Таман работа.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА АТАНАС - ФОТОГРАФИЈА - КРУПНО

Александар и Ен, пред Таџ Махал, прегрнати.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Атанас му ја враќа сликата.

АТАНАС

Жена ти?

АЛЕКСАНДАР

Ме откачи...

АТАНАС

И сега ли најде да се враќаш?
Не гледаш ли што се прави
тука? Некој главата ќе ти ја
скине, после ќе плачеш.

АЛЕКСАНДАР

Доста беше. Време е да се
скрасам, жена, деца...

АТАНАС

(го гледа под око)
Ме забаваш... Војска си бил?

Александар гледа во униформата на Атанас.

АЛЕКСАНДАР

(се смее)
Знаеш само што запаметив
од војска?

АТАНАС

Што?

АЛЕКСАНДАР

Имаше со мене еден будала,
Зоран. Фаќаше мали мачиња и
со клешти забите им ги вадеше.

АТАНАС

Зошто?

АЛЕКСАНДАР

За да си го дрка со мачето.
В уста.

АТАНАС

Многу смешно.

ЕКСТ. ПЛАНИНСКИ КРСТОПАТ - ЗАЈДИСОНЦЕ

Автобусот застанува.
Александар слегува.

Автобусот заминува, врти зад кривината.
Александар гледа наоколу.

КАМЕРАТА СЕ КРЕВА И СЕ ПОВЛЕКУВА НАЗАД. Зајдисонце врз
јаловата земја...
Ветерот РУМОРИ низ лисјата. ПТИЧКИ (off).

Александар ја нарамува торбата и полека поаѓа. Едвај забележлива блага
насмевка му игра на усните.

Оди полека, нога пред нога.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - ЗАЈДИСОНЦЕ

Александар полека одминува.

Езерото блеска долу прекрасно, небаре тивко да го набљудува сонцето како
тоне зад него.

ЕКСТ. ВО БЛИЗУ СЕЛОТО НА АЛЕКСАНДАР - ЗАЈДИСОНЦЕ

Александар стасува од зад кривина.
Запира.
Гледа, ги полни очите.

Пред него пукнала глетка.

Село залепено на карпи како цртеж, како надреална слика што постои само
на сон.

Во еден кус момент се чини дека сонцето рефлектира солза во окото на
Александар.

АЛЕКСАНДАР
(сентиментално
гледа во селото)
Да ти ебам стопанката.

Полека продолжува.

Стојан се појавува зад него, во устата држи накривена цигара.

СТОЈАН

Стој!

Александар се сепнува, му се расипува меракот. Се врти.

Стојан стиска в раце сосем нова машинка.

Александар се доближува, го испитува Стојана со неверица.

СТОЈАН (продолж.)

Не мрдај, ќе пукам!

Александар го гледа од близу. Стојан е детиште, седум-осумнаесет. Трга дим како Хемфри Богарт.

АЛЕКСАНДАР

Ти, бе, здрав си? Ќе раниш
некого, мочко еден.

СТОЈАН

А, наш си ти.

Александар се врто и си оди кон селото.

Стојан потрчува. Го заобиколува и се обидува да му го попречи патот.

СТОЈАН (продолж.)

Стој!

Александар продолжува. Стојан отстапува наназад.

Александар му удира шлаканица по увото.

АЛЕКСАНДАР

Бегај дома, гомно едно.

Александар ја граба пушката на Стојан, ја зема и ја става на рамо.

СТОЈАН

Еј, дај ми ја, бе, знаеш
колку пари... Ке му кажам
на вујче Митре.

Александар си заминува.

АЛЕКСАНДАР

Кажи му да ми го брочи...
Со зелено џамче.

ЕКСТ. СЕЛОТО НА АЛЕКСАНДАР - СОКАК - КВЕЧЕРИНА

Александар поминува низ сокакот.
Куќите му се познати. Ги гледа додека оди полека.
Ги загледува портите, прозорците, дрвјата, еден голем трупец...

ЕКСТ. СЕЛОТО НА АЛЕКСАНДАР - ДВОР - ВРАТА -
- ПРИКВЕЧЕРИНА

Застанува пред трошна врата во искршен ѕид, клекнува крај неа и посегнува
зад малата врата. Од зад вратата вади мал пиштол на вода, пиштол што го
оставил таму уште кога бил дете.

ЕКСТ. ПРЕД КУЌАТА НА АЛЕКСАНДАР - ВЕЧЕР

Стасува пред неговата куќа.

Остарена и искривена на едната страна, како бабичка завиткана во црно.
Пенџерињата се испокршени и керамидите подзинати.

Посега по клучот, иако вратата е висната на едната страна готова да отпадне. Од карши го гледа ДОНКА, полничка баба. Си го брише челото, брка мува.

Тој ѝ климнува за поздрав.

Таа сомнително му отпоздравува, климнувајќи, потоа ја забележува машинката што му ја одзеде на Стојан, и си оди дома преку трупа. Светлата се гасат.

Александар влегува во својата куќа.

Во прозорецот се пали сијалица.

ЕНТ. КУЌАТА НА АЛЕКСАНДАР - ВЕЧЕР

Александар влегува во својата куќа. Слуша ГЛАСОВИ (off). Се чуди, потем се прикрадува.

Низ полуотворената врата гледа две близначки на дваесетина години, како се шминкаат на креветот. АЗРА и АЈША. Азра се обидува да фати радио станица, вртејќи го копчето на нивниот мал транзистор. Песна од NIRVANA.

АЗРА

(на босански)

Немој целиот лак да го
потрошиш.

Александар се накашлува.

Близначките срипуваат од страв.

Лакот за нокти паѓа на душмето и се крши. Црвен.

Ајша зема кујнски нож и полека ја отвора вратата.

АЈША

(на босански)

Што сакаш?

АЛЕКСАНДАР

Да преспијам.

(врти на српски)

Да преспијам тука.

Нивниот дијалог продолжува на СРПСКО-ХРВАТСКИ-БОСАНСКИ.

АЗРА

Што не си спиеш дома?

АЛЕКСАНДАР

Ова ми е дома.

Близначките го гледаат сомничаво. Азра ја подига неговата војничка торба со многу авионски лепенки на неа.

АЈША

Кај ти е апаратот?

АЛЕКСАНДАР

Кој ве пушти тука?

АЗРА

Братучед ти, Бојан. Извини
ако ти сметаме. Ќе си одиме.
Само за некој ден сме.

АЛЕКСАНДАР

Вие Босанки сте?

АЈША

Од Сараево.

АЛЕКСАНДАР

Не ми сметате. Седете колку
сакате.

(се врти
да си оди)

Лека ноќ.

Близначките малку се опуштаат.
Александар се враќа назад.
Им ја подава пушката.

АЛЕКСАНДАР

Еве, за секој случај.
Скријте ја.

ЕНТ. КУЌАТА НА АЛЕКСАНДАР - НОЌ

Александар е испружен на грб.
Светлина од месечината низ прозорецот.
Кротка насмевка на неговите усни.

ЕНТ./ЕКСТ. КУЌАТА НА АЛЕКСАНДАР - УТРО

Александар се буди. Слуша кикот.
На прозорецот гледа наредени детски глави кои сиркаат внатре, нивните
образи и раце залепени врз валканото и искршено стакло. Едно од нив дури и
седи на рамката од прозорецот, со нозете внатре во собата.

Очигледно децава го набљудувале додека спие. Сега, кога се буди, се
кикотат и се подбуцнуваат.
Александар станува од крцкавиот кревет.

Шегациски им го плази јазикот на децата. Овие почнуваат гласно да се смеат,
бегаат од прозорецот.

Во собата влегуваат Азра и Ајша, му носат појадок на послужавник,
шегациски пејат народна музика.

Зборуваат БОСАНСКИ.

АЗРА

Добредојде, газда.
(му сервира појадок)
Еве кирија.

Александар се смее.

ЕКСТ. ДВОРОТ НА АЛЕКСАНДАР - УТРО

Александар се мие на чешма во дворот.

Пушката што Александар им ја даде минатата ноќ на близначките стои потпрена на ѕидот.

Зад аголот се појавува едно мало дете и ја зема.

Детето си игра со курето, па со орозот.

Александар е ужаснат од глетката на мало дете кое трча со полна машинка.

АЛЕКСАНДАР

Еј, газда... може пушката
да ја пипнам?

Александар полека се приближува, но детето почнува да бега од него. Тој почнува да го брка. Сцената е смешна, Александар, мокар и гол од половината нагоре, брка низ дворот седумгодишно вооружено дете, голо од половината надолу.

Кокошките бегаат и кокодакаат.

Петел кукурика.

Александар конечно го стигнува детето, му ја зема пушката и му удира клоца.

АЛЕКСАНДАР

Мочко.

БОЈАН (off)

Не мрдај!

Александар се врти.

БОЈАН, крупен селанец, стои пред него, со пушка вперена во Александар. Неколку метри зад него, Митре ја држи цврсто својата пушка.

Бојан има остар, лут израз, небаре го фатил Александар на дело.

Александар се насмевнува.

АЛЕКСАНДАР
Пукај, бе, братучед. Пукај!

Бојан најпосле го препознава.

БОЈАН
Ацо! Ти ли си, бе, да си
ебеш векот!

Се прегрнуваат, се бакнуваат три пати во образите.
Бојан му ја мрси брадата на Александар.

БОЈАН
Не те познав. Брадиште...
Кога стаса? Ич не си се
изменил, магариште!

АЛЕКСАНДАР
Сношти.

БОЈАН
Сношти? Кај спиеше?

АЛЕКСАНДАР
Во мојот стар кревет.

БОЈАН
А, што си за тепање! А, бе,
будала ниеден, да ти
принесевме вечера, да ти
постелевме... да спиеш кај
мене како човек. Тука вошки
ќе те изедат.

АЛЕКСАНДАР

Не најдов вошки, Бојане,
ама најдов две близначки.

БОЈАН

(му текнува)

Значи, ги виде. Јас ги сместив.
Од Сараево. Празна куќа,
ќе поправат, ќе дотераат.
Кутрите, им изгина целото
семејство.

(намигнува)

А и добри се по душа.

АЛЕКСАНДАР

Ти си безнадежен случај.

БОЈАН

(носталгично)

Е, бе, Ацо!

Двајцата братучеди се гледаат гордо, молкум, еден кус миг.
Од милост, но и прекорно, Бојан му удира шлаканица на Александар.

БОЈАН

Шеснаесет години те нема,
магаре низаедно!

Митре се приближува.
Александар му подава рака.

АЛЕКСАНДАР

Здраво Митре.

МИТРЕ

(посегнува по
пушката на
Александар)

Од внук ми ја зеде, не?

АЛЕКСАНДАР

(му јавдава

пушката)

Море, требаше да го исплескам.

Турете ја негде на сигурно,

ѓајол да ве земе.

ЕКСТ./ЕНТ. ДВОР - КУЌАТА НА БОЈАН - ДЕН

Мајка му на Бојан, тетка Цвета, прави пинџур на чардакот.

Бојан и Александар влегуваат во дворот.

БОЈАН

(вика)

Мамо! Види кого ти носам!

Тетка Цвета се врти, се труди да го познае Александар, не Ј поаѓа од рака.
Сепак се смешка, за секој случај.

БОЈАН (продолж.)

Го познаваш ли?

ТЕТКА ЦВЕТА

Не гледам од тука, очилата

да си ги земам.

БОЈАН

Ела, бргу, слези долу.

Тетка Цвета си ги забришува рацете, поаѓа да слезе од балконот.

До Бојан приоѓа Неда. Држи мало дете в раце, ГОРАН.

БОЈАН

(кон Александар)
Ова е жена ми, Неда.
(за детето)
А, овој јунак тука е Горан.
Ебач на тате.

Тетка Цвета се појавува во дворот, слегла од балконот. Приоѓа.

БОЈАН
(за Александар)
Го познаваш ли овој
комита, мамо?

Тетка Цвета полека го загледува Александар, поднаместувајќи си ги дебелиите очила. Најпосле го препознава и патетична воздишка ѝ се оттргнува од градите.

ТЕТКА ЦВЕТА
Ле-ле! Ацо! Ацо на тетка!
Ле-ле, златен!

Тетка Цвета го прегрнува Александар, почнува да го бакнува, го гушка. Гласот ѝ трепери, целата е растревожена.

ТЕТКА ЦВЕТА
Аце на тетка!

Бојан се смешка од страна.

ЕКСТ. ДВОР - КУЌАТА НА БОЈАН - ДЕН

Десетина роднини и пријатели наседнале на трпеза под стариот орев. Пречекот на Александар се претвора во мала семејна веселба, откако бргу се расчул гласот за неговото пристигнување.

Неговите пријатели и роднини се искрено весели и мило им е да го видат меѓу нив: Здраве, Д-Р САШО, КАТЕ, Митре, Стојан...

На Александар му е мило околу душата, иако се смешка малку збунето и трапаво.

Деца ги гледаат од зад оградата, жени со деца в раце поминуваат низ дворот.
Дедото БЛАГОЈ набљудува од спротива.

Ракија и мезе на масата.

БОЈАН

(ја крева чашата)

Ајде, на здравје. Добро
ни дојде.

АЛЕКСАНДАР

Добре ве најдов.

ЗДРАВЕ

И за многу години.

ТЕТКА ЦВЕТА

И јас нешто да кажам.

(пауза)

И до година на невеста да се
собереме. И на блага ракија.

БОЈАН

А, си има тој невести
во Англија. Невести
колку сакаш.

Наздравуваат.

Кате принесува мезе. Додека го принесува мезето поминува покрај Бојан. Овој ја фаќа за газот, ама скришум, никој да не види. Кате го погледнува попреку.

Александар ги забележува. Бојан му намигнува.
Жена му Неда ги гледа.

АЛЕКСАНДАР
(кон Здраве)
Братучед, Хана ја гледаш?

МИТРЕ
Пушти ја неа. Што ќе ти е,
Шиптарка. Малку ти се нашинки?

АЛЕКСАНДАР
Каква врска има тоа?

МИТРЕ
Кога ќе ти го пресече татко ѝ
ќе видиш каква врска има.

Здраве и Бојан се смеат.
Малото детенце на Бојан, Горан, лази под масата, си игра околу нозете на луѓето. Носат кондури и гумени чизми. Стојан носи сребрени НАЈКИ.

ЗДРАВЕ
Мажена беше, ама мажот ѝ
загина лани во судар.

БОЈАН
Многу убава ќерка има.

ЗДРАВЕ
Кај си ја видел па ти ќерка ѝ?
Одиш во нивно село?

БОЈАН
Се ашка горе кај трлото.

ЗДРАВЕ
Донеси ја некогаш на бачило.

Не биди циција.

Здраве се смее.

МИТРЕ

Море, Шиптари... Се котат
како зајци. Ке нè преплават.

Александар луто го погледнува.

СТОЈАН

(срамежливо)

Петсто години турско...

ТЕТКА ЦВЕТА

(носи уште храна)

Доста со тие глупости.
Никој ништо нема да преплави.

Во друг двор, во ПОЗАДИНАТА, гости се собираат на селска свадба.
Здраве пали цигара, му нуди на Александар.

АЛЕКСАНДАР

Сполај ти. Не пушам.

ЗДРАВЕ

Ајде, бе, не прави се
Енглес.

Александар ја прифаќа цигарата. Здраве посега да му ја запали.

АЛЕКСАНДАР

После.

Здраве ја спушта запалката.

Александар ја остава цигарата на масата.

ЗДРАВЕ

До кога си тука?

АЛЕКСАНДАР

До... не се знае.

БОЈАН

Да ти помогнеме куќата да ја
пристегнеш малку. Сака
ќерамитка да се поправи,
пенџериња да се сменат...

Д-Р САШО

(шеретски, со
крената чаша)

За новите ќерамиди.

Тешко БИЕЊЕ НА ТАПАНИ. (off)

ЕКСТ. СЕЛСКИ ГРОБИШТА - ДЕН

ТАПАНАР го положил тапанот на гроб и бие од мака, но безмилосно, набивајќи го ритамот во гробот, и канејќи ги мртвите на неговата свадба во овој пагански ритуал.

ЕКСТ. СЕЛОТО НА АЛЕКСАНДАР - УЛИЦА - ДВОР - ДЕН

ЗУРЛИ им се придружуваат на тапаните ПРЕД КАМЕРА.

Селска свадба.

Луѓе одат по тесните сокаци на стрмното село.

Некои од нив учествуваат во прославата, некои се обидуваат да се прикрадат и сиркаат.

Гости облечени во народни носии излегуваат од старата дрвена порта, еден по еден.

Водат бел коњ. Невестата во богата народна носија јава на коњот, свртена на едната страна.

Некој пролеал многу пот за да ја извезе накитената носија: прекрасен ситен црвен вез.

Златници ѝ висат од капата.

Гувее.

Сватовите полека се движат околу невестата, како во сонлив транс.

ЗУРЛИТЕ испуштаат прастари звуци преку тешкиот синкопиран ритам.

Тапанарот се поти на сонцето.

Звукот доаѓа од некоја нестварна земја.

Невестата се обидува, кришум, да избрка мува.

Доаѓаат уште гости.

Околу свадбената поворка се собрале селани.

Близначките од Сараево му мавтаат на Александар, тој им се насмевнува.

Деца радосно трчаат околу.

Александар, Бојан, Здраве, Кате и Д-р Сашо набљудуваат од едно ритче, и се ладат од жештината. Мажите се поднапиени. Бојан се прави важен, се клацка напред-назад на стол.

БОЈАН

(кон Александар)

Сликај ја нашава свадба,
да види светот како се
радуваме.

Му тура ракија.

Д-Р САШО

Му е гајле на светот како
ние се радуваме.

Автомобил на О.Н. запира. Тројца сини шлемови излегуваат, гледаат наоколу неколку мига, фотографираат, потоа си заминуваат.

Д-Р САШО (продолж.)
Набљудувачи. Решен проблем.
Другата недела пак ќе дојдат.
Со слики.

Бојан паѓа на грб, сосе столица.
Д-р Сашо погледнува кон Бојан на земја, па мртов ладен го игнорира.

Д-Р САШО
(пак кон
Александар)
Правете слики, не војна.

Свадбената народна МУЗИКА станува пофренетична.

ЕНТ. КУЌАТА НА АЛЕКСАНДАР - НОЌ

Александар лежи в кревет, крпче на челото. Мамурен е и тивко стенка од болка.

Свадбената МУЗИКА се чини како уште да одекнува во НАШИТЕ УШИ.
ШТУРЦИ.

Близначките нежно се КИКОТАТ во другата соба (off), барајќи станица на ТРАНЗИСТОРОТ (off).

Песна на RED HOT CHILLY PEPPERS.

Вратата се отвора. Светлина паѓа врз Александар. Од болка ги покрива очите.

На вратата се појавува женска силуета.
Кате.

КАТЕ
Се напи?

АЛЕКСАНДАР

Се напив.
(се поткрева
во креветот)
Која си?

КАТЕ
Ќе ти текне попосле.

Приоѓа, ја клава раката на неговото чело.

АЛЕКСАНДАР
Кате? Ти си?

КАТЕ
Никогаш си немал мерка
на пиењето.

АЛЕКСАНДАР
Мерка... мерка... Е, мерка
на мерките мерка.

КАТЕ
Помести се малку.

Александар се поместува во креветот.
Кате легнува покрај него.
Лежат тивко.
Таа се врти и го бакнува в уво.

АЛЕКСАНДАР
Немој.

Таа се врти. Обајцата се легнати на грб, гледаат во таванот.

КАТЕ
Уште Хана ја сонуваш?

АЛЕКСАНДАР

Уште.

КАТЕ

Вдовица е.

АЛЕКСАНДАР

Јас сум распуштеник.

КАТЕ

Да?

АЛЕКСАНДАР

А ти?

КАТЕ

Јас ништо. Учителка.

АЛЕКСАНДАР

Имаш некого?

Кате го бакнува во челото.

КАТЕ

Спиј. Ти треба.

Таа излегува.

Александар ги покрива очите Ѓ го боли главата од светлината.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - ДЕН

Мирното езеро лежи во дланките на сините планини.

ЕКСТ. ПЛАНИНА - ТРЛО - ПАСИШТЕ - ДЕН

Под гордите планини се стуткало трло.
Само белината на згрбавените овци ја разбива монотонијата на зелениот
ќилим.

Д-р Сашо објагнува овца.
До него нервозно цупка овчарот Бојан.
Оздола иде Александар.

Д-Р САШО
(кон Александар)
Те нема, те нема, па
ќе се изгубиш.

АЛЕКСАНДАР
Се напив како мајка.

Д-Р САШО
Ако, добро е за цигерот.

АЛЕКСАНДАР
Кој цигер? Отишло...

БОЈАН
Си заборавил да пиеш
во Англија.
(се смее)
Најсекси женски имате таму.

АЛЕКСАНДАР
(кон Д-р Сашо)
Што ќе биде - машко
или женско?

Д-р Сашо се мачи околу овцата.

Д-Р САШО
(кон Бојан)
Де, Бојане, донеси трој
мастика.
(кон Александар)
Не е важно што е, само
да е машко.

БОЈАН
Немам тука, докторе.

Д-Р САШО
Па, трк дома. И без тебе
ќе свршине. За жена ти
толку не се секираше.

ИНСЕРТ - ЕКСТ. ТРЛО - ДЕН - ТОТАЛ

Две девојки ги набљудуваат Александар, Бојан и Д-р Сашо од другиот рид.
Едната од нив држи вила.
Другата носи црвена шамија. Тоа е Замира. Таа е во ФОРПЛАН, МАТНА.

ИНСЕРТ - ЕНТ./ЕКСТ. ТРЛО - КОЛИБА - БОЈАН

Д-р Сашо, Александар и Бојан се ГЛЕДААТ од внатре, НИЗ отворената
врата. Машинка виси во колибата.

Бојан заминува, негодувајќи.

Ги забележува девојките како го гледаат од далеку.
Се насмевнува и поаѓа.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Д-р Сашо Ј помага на овцата.

Д-Р САШО
(за Бојан)
Досада Божја, твојов братучед..
(паузира)
Кај ти е Англичанката?

АЛЕКСАНДАР
Ме остави.

Д-Р САШО
Ќ дошол памет.

АЛЕКСАНДАР
Ќ дошол памет.

Со обете раце зафатени околу овцата, Д-р Сашо покажува со брадата кон кутијата цигари во џебот на градите. Александар вади една, му ја пали, му ја става в уста.

АЛЕКСАНДАР
Како вчера да отидов.
Само, сликите ми се чудни:
порти, оревот, ќошиња,
лица... Слики - исти како порано,
ама очите ми се измениле.
Друг филтер. Убаво ми е,
сигурно, комотно.

Александар клекнува до овцата и ја гали по главата.

АЛЕКСАНДАР (продолж.)
(кон овцата)
Напни... Напни...

Д-Р САШО
Знаеш кај е комотно?
Англија, Америка...
кај што не се пука, таму
е комотно.

Завршува со породувањето.
Држи в раце мало јагне.
Крв капе по грбот на овцата. Црвени капки на белата волна.

Д-Р САШО
(кон јагнето
и овцата)
Ај, на здравје. Женско.

АЛЕКСАНДАР
Таму повеќе се пука.
Какви пукања сум видел...

Д-Р САШО
Те читаме по весници,
Виетнам, Бејрут...

Александар му потура вода на д-р Сашо за да си ги измие рацете.

Д-Р САШО
Далж жвие раце никогаш не
ќе се чисти?

АЛЕКСАНДАР
Виетнам беше пред мојшто
време.

Д-Р САШО
Исто гомно.

ИНСЕРТ - СЛИВНИК

Крвата вода се слива низ импровизираниот сливник.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Д-р Сашо си ја мазни косата наназад.

АЛЕКСАНДАР

Исто гомно.

Од далечината се слуша биење на ТАПАНИ.

ЕКСТ. ПЛАНИНА - ЧИСТИНА- ДЕН

Тапанарот бие по тапанот високо на хоризонтот.

Александар тура малку млеко од една голема канта во две чаши.

Д-Р САШО

Ти снимив на видео - имаше
емисија за тебе. Наш човек
успеал во белиот свет.
Пулицерова награда.

Александар му подава една чаша млеко на д-р Сашо, тој одмавнува со главата.

АЛЕКСАНДАР

Нема тука да пукне,
мирен е народот.

Чекорат кон една чистинка зад трлото. Во текот на разговорот, Александар ги испива и двете чаши.

Д-Р САШО

Така и за Босна викаа.
Сега Запад сеир гледа, чека
да се исколат до последен.

ВО ЗАДНИНАТА, на една оддалечена падина зад Александар и д-р Сашо, Бојан им приоѓа на двете силуети. Тие бегаат од него. Едната од малите фигури е Замира.

АЛЕКСАНДАР

Нема зошто да се тепаат
тука, бе, докторе.

Д-Р САШО

Ќе најдат зошто.
Војната е вирус.

Горан, малото детенце на Бојан дотрчува до нив. Прска со пиштолот на вода на Александар. Д-р Сашо го крева и го клава на раменици.

АЛЕКСАНДАР

Хана како е?

Д-Р САШО

Не сум ја видел одамна.
Се поделивме: наше
село - нивно село. Попреку
се гледа народот.

АЛЕКСАНДАР

А што убаво си живеевме...

Д-Р САШО

Беше тоа друга земја.
Секоја престапна - нов газда.

Неда, жената на Бојан, им приоѓа.

НЕДА

Не е тука Бојан?

Д-Р САШО
Сте се разминале.

АЛЕКСАНДАР
(на д-р Сашо)
Ќе одам да ја видам Хана.

Д-Р САШО
Оди, ама - со памет.
В гаќи да го чуваш.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - ЦРКВИЧЕ - ДЕН - ТОТАЛ

Александар се појавува од зад карпите, оди полека. ЗАД НЕГО,
КАМЕРАТА го открива на работ од карпата малото циглано црквиче.

ЕКСТ. ПЛАНИНСКИ МОСТ - ДЕН.

Александар полека го поминува мостот.

Далеку под него гласно бучи реката.

Карпестата клисура ечи.

ЕКСТ. СОСЕДНОТО МУСЛИМАНСКО СЕЛО - ДЕН

Александар влегува во селото.
Бела џамија над старите куќи.
Кучиња лаат.

Александар поминува покрај стар човек со кече кој седи на еден камен.
Му климнува.

АЛЕКСАНДАР
Добар ден.

Човекот едвај приметно му отпоздравува.
Александар продолжува низ селото.
Нема луѓе по улиците.
Опел со германска регистрација пред стара куќа од камен.

Силуета се појавува зад Александар.

Тој оди долж тесен сокак.
Од зад ѕидот се појавуваат две момчиња, Сефер и РАМИЗ.

АЛЕКСАНДАР (продолж.)

Добар ден.

СЕФЕР

Кај си тргнал?

АЛЕКСАНДАР

Кај Хана.

СЕФЕР

Која Хана?

АЛЕКСАНДАР

Хана Халили.

СЕФЕР

Што имаш ти со неа?

Рамиз ја откпочува винтијагата со една рака, небаре ноншалантно, но со намера да ја покаже машинката што му виси на рамо под винтијагата.
Александар ја забележува машинката.

АЛЕКСАНДАР

Стари пријатели сме,
уште од гимназија. Не сме
се виделе шеснаесет години.
Сакав само да ја поздравам.

(покажува
три пакетчиња)
Подароци носам за децата
нејзини... и за мажот.

Сефер и Рамиз го гледаат сомничаво.

АЛЕКСАНДАР (продолж.)
Проверете со неа.
Кажете ѝ дека Александар
е дојден. Од Лондон.

Двајцата го гледаат сомничаво, но помеко.

АЛЕКСАНДАР (продолж.)
Никому зло не мислам,
само една почит да покажам.

Сефер и Рамиз ШЕПОТАТ тивко на албански.
Александар ги гледа молкум.

АЛЕКСАНДАР (продолж.)
Прашајте го татко ѝ, Зекир.

Двајцава се погледнуваат.

СЕФЕР
Седи тука.

Сефер му дава знак со очите на Рамиз. Овој заминува.
Сефер пали цигара.

АЛЕКСАНДАР
Во гимназија одиш?

Сефер климнува молкум, повлекува од цигарата.

АЛЕКСАНДАР
Маршал Тито?

Сефер пак климнува.

АЛЕКСАНДАР (продолж.)
И јас таму учев.

Молчат.
Зад Сефер, кој ја држи машинката, стои високата џамија.
Сефер ја вади кутијата со цигари, го нуди.
Александар прифаќа. Сефер му ја пали.
Пушат.

Рамиз се враќа, им дава знак да го следат.

ЕКСТ. СОСЕДНОТО МУСЛИМАНСКО СЕЛО - УЛИЦА - ДЕН

Сефер, Рамиз и Александар одат кон куќата на Хана.

ЕКСТ.СОСЕДНОТО МУСЛИМАНСКО СЕЛО - ДВОРОТ НА ХАНА -
ДЕН

Куќата е оградена со висок ѕид.
На портата чека Зекир.

АЛЕКСАНДАР
Добар ден, чичко Зекир.

ЗЕКИР
Добре дојде. Од далеку идеш?

АЛЕКСАНДАР

Од многу далеку.

ЗЕКИР

Бујрум.

Зекир му прави место на Александар да влезе.

ЕНТ. СОСЕДНОТО МУСЛИМАНСКО СЕЛО - КУЌАТА НА ХАНА -
ДЕН

Собата е скромно наместена.
Александар и Зекир седат на миндерите.

ЗЕКИР

Како се живее таму,
во светот?

АЛЕКСАНДАР

За оној што знае да живее,
убаво е и таму и тука.
За оној што не знае,
никаде не е убаво.

ЗЕКИР

Да, да.
(со насмевка)
Гледам дипломат си станал.

АЛЕКСАНДАР

Такви времиња дојдоа.

ЗЕКИР

Времињата... не чинат.
Не чинат. Поарно беше.
Крв в глава им удри.
(погледнува

низ прозорецот)
Треба да вrne. Време е.

Во собата влегува ХАНА, четириесетина години, стројна. Во рацете носи
послужавник со две чаши чај и слатко.

Александар станува.

Зекир го гледа молкум, пуши.

ХАНА

Добре дојде.

АЛЕКСАНДАР

Добре те најдов.

ХАНА

(го нуди
со слатко)

Повели.

АЛЕКСАНДАР

Сполај ти.

Хана го нуди татка си чај. Овој молкум го зема понуденото.

Зад нив, во ходникот, поминува силуета на млада девојка. Алија, синот на
Хана - тинејџер, ја повлекува надвор.

Хана погледнува во Александар, потем погледнува в земи, па излегува од
собата.

ЗЕКИР

Белким ќе заврне.

АЛЕКСАНДАР

Мора - порано или подоцна.

Молчат.

Александар ги вади подароците за децата на Хана.

АЛЕКСАНДАР

За децата.

(вади уште еден)

Ова беше за сопругот.

Не знаев дека починал.

ЗЕКИР

Лани, во сообраќајна несреќа.

АЛЕКСАНДАР

Бог да го прости.

ЗЕКИР

Бог да го прости.

Александар му ги дава подароците на Зекир.

ЗЕКИР

(вика)

Алија!

На вратата се појавува синот на Хана, Алија. Детиште со познато, луто лице.

ЗЕКИР

(кон Александар)

Алија, внук ми.

Алија приоѓа луто. Александар му ги дава подароците.

ЗЕКИР

Кажу фала.

АЛИЈА
(кон Александар со
неочекувано груба горчина)
Што бараш ти тука?

Непријатна тишина ја обзема собата.

ЗЕКИР
Однеси ѝ го на сестра ти
подарокот.

АЛИЈА
(кон Александар
низ стиснати заби)
Не ти е тука местото.
(пауза)
Ќе те заколам!

ЗЕКИР
Алија! Марш!

Алија се врти и излегува.

ЗЕКИР (продолж.)
(кон Александар)
Денешнава младеж.
(пауза)
Времињата се изменија.

АЛЕКСАНДАР
И мојжте братучеди исто.

Александар му го подава на Зекир подарокот што беше наменет за сопругот на Хана.

АЛЕКСАНДАР

Ова беше за сопругот на
Хана. Ти земи го.

Зекир го прифаќа. Го отвара.
Во кутијата наоѓа старомодна Зиппо запалка.

АЛЕКСАНДАР

Како од американските
филмови.

Му нуди цигара на Александар, Александар ја прифаќа. Зекир ја пали со
Зиппо запалката.

ЗЕКИР

Добар си ти.

ЕКСТ. СОСЕДНОТО МУСЛИМАНСКО СЕЛО - ДВОРОТ НА ХАНА - -
ДЕН

Александар си заминува.
Запира на едно ритче, се врти.
Хана гледа од прозорецот на својата куќа.

ЕКСТ. СЕЛОТО НА АЛЕКСАНДАР - ПОШТА - ДЕН

Мала пошта во скромна куќа.
Поштарот се симнува од велосипедот и влегува во зградата, тапанот му виса
на страна.

ЕНТ. ПОШТА - ДЕН

Поштарот влегува и почнува да ги сортира писмата. ПЕСНА од RED HOT
CHILLY PEPPERS на радио (off). Телефонот звони.
НАДУЕНА ШАЛТЕРЦИКА со подбрадок, одговара.

НАДУЕНА ШАЛТЕРЦИКА

Ало!

ПАРАЛЕЛНО МОНТИРАНО СО:

ЕКСТ/ЕНТ. ЛОНДОН - СТАНОТ НА ЕН - ДЕН

Ен зборува на телефон, ГЛЕДАНА ОД надвор низ прозорецот.

Во текот на разговорот, оди зад завесата од еден прозорец до друг, потоа се врти и исчезнува зад ѕидот.

ЕН

(на англиски)

Може ли да се јави
Александар Кирков?

НАДУЕНА ШАЛТЕРЦИКА

(збунета)

Ухм... Но англиш...
(продолжува
на лош германски)
Александар Кирков не овде.

ЕН

(на англиски)
Дали може да оставам
порака за него?

НАДУЕНА ШАЛТЕРЦИКА

Нема веќе Александар.

ЕН

(се обидува
на француски)
Може ли да оставам порака?

Шалтерциката ја прекинува врската.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - ДЕН

Александар брза по стрмата патека.
Во заднината езерото блеска на сонцето.

ЕНТ. КУЌАТА НА АЛЕКСАНДАР - НОЌ

Александар пишува адреса на плик.

Синиот екран на неговиот мал компјутер свети во темнината како механичко око.

Александар вади три фотографии. Ги разгледува.

ИНСЕРТ - ТРИ ФОТОГРАФИИ - КРУПНО

Врз фотографиите кои ги гледаше во Брикстон: еден човек убива друг човек. Пиштолот на првиот човек е вперен во темето на вториот човек. Одблизу. Вториот човек се подгрбавил. Се обидува да ја скрие главата меѓу рамениците, но погоден, паѓа на тротоарот.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Александар гледа во мониторот на кој се чита писмото кое штотуку го напишал.

ИНСЕРТ - ФОТОГРАФИИ И МОНИТОР

Неговите прсти полека ги разместуваат трите слики пред писмото до Ен испишано на мониторот.

АЛЕКСАНДАР (off)

(на англиски)

Драга Ен, минатата недела
ти реков дека убив.
Се спријателив со еден
герилец и му се пожалив
дека не сликам ништо
интересно. Он ми рече:
„Нема проблем“, извлече
еден затвореник и го
уби на лице место. „Сними?“ -
ме праша.

(нагласено)

Снимив.

(пауза)

Станав соучесник. Мојот
апарат отепа човек.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Александар го печати писмото на портабл принтер.

АЛЕКСАНДАР (продолж. off)

(пауза)

Никогаш не ги дадов
сликите на агенцијата,
никогаш никому не
ги покажав.

(пауза)

Твои се.

(пауза)

Те сака... Александар.

Александар ги става трите фотографии, негативот и писмото во плик. Го
лиже ковертот и го запечатува.

ЕНТ. КУЌАТА НА АЛЕКСАНДАР - НОЌ

Александар лежи на грб.
Месечина низ прозорецот.

Блага насмевка на неговите усни.

КУЌАТА НА АЛЕКСАНДАР - УТРО

ПИСКОТНИЦИ И ТАЖАЧКИ (off) го будат Александар.
Срипува од креветот.

ЕКСТ. ДВОРОТ НА БОЈАН - УТРО

Неколку комшики и комшии се собрале во дворот, гледаат од врата.
ЛЕЛЕКАЊЕ и ПЛАЧЕЊЕ се слуша од куќата (off). Александар влегува во дворот.

ЕНТ. КУЌАТА НА БОЈАН - УТРО

Тетка Цвета, Неда и Донка тажат и плачат.
На креветот лежи телото на Бојан.
Два големи црвени круга се шират на неговата бела кошула, како огромен
вамписки гриз на градите.

Александар стои стаписан на вратата.

МУВА ЗУИ во воздухот.
Слетува на устата на Бојан.

Кате протрчува крај Александар, го поттурнува малку несакајќи, се втурнува
внатре и ја гушнува тетка Цвета.

Александар си го трие челото, како да сака да се разбуди од сликава.

Спуштајќи ги полека рацете пред лицето, ги запира за миг, небаре држи
фото-апарат в раце.
„ШТРАКНУВА“ со празните раце.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА АЛЕКСАНДАР - СОБАТА НА БОЈАН

Жените плачат над телото на Бојан.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Александар стои на вратата. Горан, синчето на Бојан протрчува зад нозете на Александар. Една од тетките го зема в раце и го носи во другата соба...
Приоѓа Д-р Сашо.

Д-Р САШО

Што стана?

Д-р Сашо влегува, се обидува да му го најде пулсот на Бојана. Му го отвара окото со два прста.
Станува. Одмавнува со главата, издивнува тивко.

Се враќа кај Александар.

Д-Р САШО

Беља.

ЕКСТ. ДВОРОТ НА БОЈАН - ДЕН

Александар и д-р Сашо се оддалечуваат од куќата.
Врволешница во дворот. Луѓе, комшии, милиционерот СЛАВКО, ПОП, амбуланта...

Александар и д-р Сашо наидуваат на Здраве, МЕТОДИ, Митре и Стојан...
Мажите се потат, кошулите им се валкани и сите се вооружени со најмодерни машинки: Узи, Калашников, АК-47...

АЛЕКСАНДАР

Каде?

Запираат.

ЗДРАВЕ

(гневно, ги
запира солзите)

Со мои раце ќе ја задавам.

АЛЕКСАНДАР

Здраве... полека.

МИТРЕ

Децата ја виделе со него.
Сабајлево... Ороспија.

Здраве му врти грб на Александар, потоа се врти пак кон него со солзи и гнев во очите.

ЗДРАВЕ

Од нивните една курва...
Со вила.

ВО ЗАДНИНА, зад групата, Александар го забележува милиционерот Славко. Овој погледнува кон нив, потем се врти и полека влегува во куќата, како да не ги видел.

Александар ги гледа в очи.
Гневни се.

ЗДРАВЕ

Сакаш пушка?

АЛЕКСАНДАР

Може попосле.

СТОЈАН

На бачило сме.

Заминуваат покрај него. Митре останува.

Александар ги забележува близначките како се прегрнале од возбуда ВО ЗАДНИНА. Азра го забележува Александар и одмавнува трагично со главата.

Александар се врти кон Д-р Сашо.
Овој пали цигара, го нуди Александар.

Д-Р САШО

Ти реков.

Александар седнува до д-р Сашо, потоа станува нервозно, се шетка.
Кошница со пчели во ЗАДНИНА, зад Д-р Сашо.

Д-р Сашо пак го нуди со цигара.

Д-Р САШО

На́ отруј се.

АЛЕКСАНДАР

Од кај им толку оружје?
А, пари за леб немаме.

Д-Р САШО

Уште ништо не си видел.
Ова е само пешадија.

Александар ја прифаќа цигарата.

АЛЕКСАНДАР

Кај се сега О.Н. - сините
шлемови?

Д-Р САШО

Ќе се вратат другата недела
да ги закопаат мртвите.

(покажува
кон Александар)

Гледај сеир. Ти не си од тука.

АЛЕКСАНДАР

И ти си луд.

Д-Р САШО

Точно. Уште сум тука,
во оваа лудница.

Им приоѓа Митре.
Му подава пушка на Александар.

МИТРЕ

Земи. Време е да наплатиме.
(плука)
Пет века крв.

Александар станува и заминува немо, го остава Митре без збор.
Камбаните БИЈАТ (off).

Митре се врти кон Трајче, кој гледа во една болна птица на тлото. Митре го удира по тилот.
Трајче се врти кон пушката што Митре му ја нуди.

МИТРЕ

Ајде!

Трајче е вознемирен, страв му минува по валканото лице.
Митре му ја дава пушката, и Трајче ја прифаќа.

ЕКСТ. ПЛАНИНСКИ МОСТ - ДЕН

Александар стои на мостот.
Пуши.

Долу бучи реката.

ЕНТ. КУЌАТА НА АЛЕКСАНДАР - НОЌ

Александар лежи на грб.

Од комшии се слушаат жените кои ТАЖАТ (off).
Во темницата се гледа жарчето од неговата цигара, како вдишува и издишува.

УТ (off).

Во собата влегува силуета.
Александар ги отвара очите.

АЛЕКСАНДАР

Хана?

ХАНА

Јас сум.

Александар се поткрева од креветот.

Ја нема.
Било само сон.

Пак се кутнува да спие.
Гледа во таванот.

Ги отвора очите, пак нагло се крева.

Пред него навистина стои Хана. Овој пат не е сон.
Тој сака да провери дали е навистина Хана.

Ја подава раката.
Хана ја прифаќа.
Тој се стресува од допирот.
Таа му се насмевнува.
Тој ѝ ја возвраќа насмевката.

АЛЕКСАНДАР

Како си?

ХАНА

Лошо.

Александар станува.

АЛЕКСАНДАР

Каж ми.

ХАНА

Ќерка ми. Ја нема.

Александар ја прегрнува. Хана ја положува главата на неговото рамо.

ХАНА

Братучед ти.

АЛЕКСАНДАР

Здраве?

ХАНА

Здраве.

Таа се одвојува од прегратката.
Се гледаат молкум.

ХАНА

Гледаш ли што станува
со луѓето наши?

АЛЕКСАНДАР

(суво)

Гледам.

ХАНА

Не е за гледање.

(пауза,
нагласува)

Помогни ми. Како твоја да е.

Хана има солза на образот.
Полека ја зема раката на Александар. Нежно ја допира со усните.

Си оди.

Собата е празна.
Панорама врамена во прозорецот, осветлена од месечината.
ШТУРЦИ (off).

Александар ПОВРАЌА во бањата (off).

Тој оди до прозорецот и гледа надвор.
Посега по цигара. Кутијата е празна.

Се сеќава на цигарите од детството. Го трга креденецот и зад него наоѓа стуткан весник.
Го одвиткува под слабата светлина.

ИНСЕРТ - ВЕСНИК

„НОВА МАКЕДОНИЈА“ од 1977.
Голем НАСЛОВ на згужваната насловна страница за Југославија, Тито,
братство и единство.
Ден на Републиката.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Александар наоѓа стара кутија цигари што била завиткана во пожелтениот весник, го тутка весникот и го фрла.
Пали стара цигара.

Наоѓа стара плоча на ИНДЕКСИ, и ја пушта.

Гледа низ прозорецот и пуши.
Светулки.
Кашла.

Морничави МОЛЊИ надвор за кратко ги осветлуваат селото и планините.
Страшна ГРМОТЕВИЦА следи (off).
Веднаш по грмотевицата се СЛУША ЗВУК од пукање на топови во далечината (off). Преслично на грмењето.
Од таванот на Александар се рони прашина.

ЕНТ. КУЌАТА НА АЛЕКСАНДАР - НОЌ - ПОДОЦНА

Александар ги вади трите фотографии од ладнокрвното убиство, ги гледа.
Решително ги кине.

Си ги мие рацете во леген.

ЕКСТ. ПЛАНИНА - МУГРИ

Стемнети облаци.
Александар полека, но одлучно се качува по стрмината.
Остри врвови во ПОЗАДИНАТА.

ГЛАСНИ птици (off).

ЕКСТ. ПЛАНИНА - ПАСИШТЕ - ТРЛО - УТРО

Александар оди кон пасиштето.

Оган гори пред паганската конструкција од дрво и кал.
Топлиот сјај трепери наспроти сината зора.

Трајче спие потпрен на сидот. Ја прегрнал машинката и жрчи.

Александар тивко поминува покрај него, влегува во малата колиба.

ЕНТ. БАЧИЛО - УТРО

Александар влегува. Гледа наоколу.
Неколку мажи заспани под гунчиња и кебиња.
Александар молкум разгледува.
Забележува завеса импровизирана од груби кебиња.
Приоѓа, ја крева завесата.

Во аголот лежи стуткана девојка. Сенка ѝ го покрива лицето, но слаба светлина ѝ ги осветлува рацете кои се цврсто врзани со нејзината црвена шамија.

Клекнува до неа.
Преплашена е.
Замира.

Ќ ги одврзува рацете.
Ја фаќа за рака да ја изнесе од бачилото.
Се врти.

Обајцата, Александар и Замира отскокнуваат наназад, изненадени и исплашени.

Пред нив стои огромната фигура на Здраве, машинка во испотените раце.

ЗДРАВЕ
(го препознава,
се опушта)
Братучед... За малку
ќе те убиев.

Александар поаѓа со девојката.

ЗДРАВЕ
Кај си тргнал?

АЛЕКСАНДАР
Засрами се.

ЗДРАВЕ
Што?

АЛЕКСАНДАР
На деца си нашол
да се силиш.

ЗДРАВЕ
Тие деца... брат ми
го отепаа.

АЛЕКСАНДАР

Од кај знаеш? Има милиција,
суд, тие нека кажат.

ЗДРАВЕ

Братучед, одамна си
отиден од тука, не знаеш
како оди тоа. Глеј си ја
твојата живеачка.

АЛЕКСАНДАР

Оти си ја глежам!
Не можам со себе
да живеам вака кога
те глежам.

Здраве посега да му ја оттргне раката на девојката. Александар му ја удира раката.

Се гледаат остро и без зборови.

Александар поаѓа кон вратата.
Здраве му застанува на патот.

Александар му врзува шлаканица.

Здраве се занесува од ударот, Александар излегува низ вратата. Цврсто ја држи девојката за рака и ја води со себе.

ЕКСТ. ПЛАНИНА - ПАСИШТЕ - ТРЛО - УТРО

Александар и Замира се оддалечуваат од колибата. Одат удолу со одлучни чекори.

ЗДРАВЕ (off)

Братучед!

Александар поцврсто ѝ ја стегнува раката, продолжува удолу.

Здраве застанал на вратата од колибата. До него стои Трајче, сонлив и збунет.

ЗДРАВЕ (продолж.)

Ацо, стој!

Александар продолжува без да се заврти. Полека се оддалечува по падината. Другите истрчуваат од колибата, мамурни. Здраве ги гледа. Испровоциран од нивното појавување Здраве станува порешителен, се врти и му ја грабнува машинката од раце на Трајче.

ЗДРАВЕ

Ацо, ќе пукам! Слушај...

Александар запира, но не се врти. Стои.
Полека се врти.

Има насмевка на лицето.

АЛЕКСАНДАР

Пукај, бе, братучед.
Пукај.

Се врти и продолжува удолу.

Трајче идиотски се смее.
Здраве го гледа Трајчета, потоа погледнува во другите мажи, крај вратата.
Лицето на Здраве се грчи.
Ја стега цврсто машинката.

Запукува.

Девојката списува.

Пукотот ОДЕКНУВА во планините.
Птиците ЗАМОЛЧУВААТ (off).

Александар запира. Стои.

Продолжува.

Здраве пука пак.

Александар оди. Се занишува. Продолжува да оди. Се тетерави и оди.

Силите го издаваат и паѓа.

ЗДРАВЕ

Ацо!

Александар е на земја. Се придига и гледа кон девојката.

Страв ѝ се гледа на лицето. Истите големи очи се ширум отворени, во молба и паника. Таа гледа во Александар.

АЛЕКСАНДАР

Бегај!

Таа го гледа немо.

АЛЕКСАНДАР

Бегај! Оди!

Таа се врти и потрчува. Се врти назад и гледа кон него.

Здраве пука по неа.

ЗДРАВЕ

Курво!

Таа потрчува уште побргу. Бега кон шумата.

Здраве пука по неа, но таа е далеку.

Таа доаѓа до шумичката, запира, се врти.

Александар е на земја.

Замира го гледа од зад едно дрво.

Александар се насмевнува. Му потекува крв од устата и се струполува на земја.

Замира се врти и бега.

ЕКСТ. ШУМА - УТРО

Замира бега низ шумата.

ЕКСТ. ПЛАНИНА - ПАСИШТЕ - ТРЛО - УТРО

Здраве дотрчува до Александар, го врти на грб.
На градите Александар има две големи лочки крв, и уште дотекува.

ЗДРАВЕ

Ацо...! Не бери гајле,
ќе помине.

Александар се насмевнува.

АЛЕКСАНДАР

Пукај, бе, братучед.
Пукај.

Се насмевнува широко.
ГРМИ (off).
Александар гледа во небото.

ИНСЕРТ - P.O.V. НА АЛЕКСАНДАР - НЕБО

Облаци на небото.

ПРВОБИТНАТА СЦЕНА

Александар е на последни сили.

АЛЕКСАНДАР

Гледај!

Пак ГРМИ (off).

Здраве погледнува кон небото.

Додека Здраве гледа во тмурното небо, Александар умира.
Мртов е, но на лицето му игра задоволна насмевка.

ЕКСТ. ШУМА - УТРО

Замира бега низ шумата.

Нозете неуморно ја носат. Ги избегнува дрвјата и трча сѹ побргу и побргу.

Една гранка силно ја удира по челото. Офнува, се фаќа за раната. Г тече крв.

Ја брише крвта и ги лиже прстите.

Како мачка.

ЕКСТ. ЕЗЕРО - ЦРКВИЧЕ - ДЕН

Замира истрчува од шумата.

Долу, под неа се отвара широка глетка: црквичето испрчено на стрмната карпа.

Сонцето се крева низ облаци над заспаното езеро. ГРМИ (off).

Една капка паѓа.

Ја пружа раката да провери дали врне.

Почнува да врне.

Отпрвин полека, потем засилува.

Истура.

ШУМОТ на капките кои удираат по лисјата и по сувата земја е силен.

Капките ја топат Замира. Таа гледа кон небото. Дождот ја полева. Таа не се буни, ниту се брани, само гледа нагоре.

Замира поаѓа кон црквичето во далечината. КАМЕРАТА ЈА СЛЕДИ и ги ОТКРИВА Марко и Кирил.

ЕКСТ. МАНАСТИР - БАВЧА - ДЕН - КРУПНО

Врз две груби раце кои берат сочни, зрели домати.

Доматите се стасани и самите отпаѓаат при најмал допир. Гранче се поткршува.

Двете раце земаат мало стапче и го потпираат за да му помогнат да зарасне.

Рацете потем продолжуваат да ги берат доमतите и да ги оставаат на земја, во сувата прашина.

Кирил, млад голобрад калуѓер бере домати во манастирската бавча.

Се плеснува по вратот, отепува мува.

Кирил ги спушта доमतите во прашината кога Марко наидува.

МАРКО

Ќе врне. Мувите касаат.

(пауза,покажува
кон планините)

Горе веќе врне.

КАМЕРАТА ГО МЕНУВА ФОКУСОТ и фокусира на планините за кои зборува Марко. Ни Марко ни Кирил не се вртат да погледнат, но КАМЕРАТА ЈА ОТКРИВА ЗАМИРА, далеку зад нив, како истрчува од шумата.

Кирил погледнува кон Марко.

МАРКО (продолж.)

Време е.

Кирил станува, ги трие рацете да ги исчисти од земја.
Марко подава рака да му помогне.

МАРКО (продолж)

Не, Кире - другата
земи ја.

Кирил и Марко ги земаат торбите со домати и поаѓаат кон црквата.

ЕКСТ. ПЛАНИНИ - МАНАСТИР - ДЕН

Замира се спушта по стрмата планина послана со јалови камења.

Далеку ЗАД НЕА, три силуети се појавуваат на гребенот: Митре, Стојан и Трајче.

ЕКСТ. ПЛАНИНСКИ ПАТ - ДЕН

Марко и Кирил одат надолу по змијулестата патека.
ГРМИ (off).

Се слуша црковно ПОЕЊЕ (off).

МАРКО

(погледнува
кон небото)

Штом загрми ме пресекува.
Помислувам и кај нас запукало.

ЕКСТ ЕЗЕРО - ЦРКВИЧЕ - ДЕН

Замира трча удолу кон црквичето.

ЕКСТ. ПЛАНИНА - ПАСИШТЕ - ТРЛО - ДЕН

Селаните се собрале молкум околу телото на Александар. Врне, истура, ги полева.

Стојан се врти и плука.

Здраве плаче.

Митре ја зема пушката од рацете на Здраве и му ја дава на Трајче.

Дождот силно врне врз лицето на Александар. Широката насмевка му замрзнала на лицето, небаре е задоволен од својот живот и затоа се смее. Како да е единствен човек кој умира со насмевка.

ЕКСТ. НЕБО - ДЕН

Облаци.
Врне.

ЗАТЕМНУВАЊЕ.

ОДЈАВНА ШПИЦА.

КРАЈ

Copyright, Милчо Манчевски, 1993
Сите права задржани

INSTEAD OF AN AFTER-WORD

The critics about “Before the Rain”

“...Go and see it now - twice! I would never dare to say that this is the best film of 1995 if it weren't that Before the Rain is an exceptional film. A great achievement which we don't see too often. Thank you.”

NOJESGUIDEN

“Rugged, passionate, lyrical, haunting and wildly improbably poetic, Before the Rain is one of the most memorable motion pictures we likely to see this year.”

NEW YORK POST

“One of the best movies I have seen in a very, very long time.”

GOMORRON SVERIGE

“Apabulla pensar que una narraciyn de tal intensidad como esta “Antes de la lluvia”, con un guiyñ de semejante calado y complejidad, rodada con una desumbrante perfecciñ formal, sea obra de un hombre de apenas venticinco años.”

EL MUNDO

“Es muy difícil expresar lo que se siente cuando se ve una primera película, de un realizador totalmente desconocido, y se descubre una obra cinematográfica montada con la seguridad de un maestro, con una estructura filmica que hace a Tarantino lucir como un amateur, y con una devastadora fuerza emocional. Esto es lo que sentí al ver Antes de la lluvia en Toronto, poco antes de que se convirtiera en la sensación de Venezia (ganadora del León de Oro), y Hollywood descubriera que su director, Milcho Manchevski.”

Juan Gerard, PUERTO RICO FEST

“Before the Rain est un film purement cinématographique, avec la rigueur de sa construction, la force de son récit, la beauté de ses images, et la générosité de son propos. Milcho Manchevski, dont c'est le premier long métrage, fait une entrée remarquable dans le club des grands cinéastes.”

LE PARISIEN

“Quentin Tarantino wants to see it. U.S. distributors want to buy it. Venice loved it, and Toronto awaits it. Before the Rain is not your average Macedonian-English-French co-production. But then, Milcho Manchevski is not your average Macedonian Director...Before the Rain is a high-calorie visual feast...”

VARIETY

“Una lezione di cinema e vita da non perdere.”

L'OPINIONE

“Before the Rain”, sans doute un peu classique, manieré, esthétique, cadre souvent les paysages ou les visages comme si c'était pour la dernière fois”.

L'EXPRESS

“Brilliant... An important new director announces his arrival.”

GENE SISKEL

“Milcho Manchevski ataca en su primer largometraje una única idea, la del nacionalismo, y lo hace con el derecho de quien lo oye ronronar en sus venas y con el torcido de quien lo ha visto abrazarse... Es perfecta la manera en que Manchevski metaforiza el sentido circular del horror, la incomprensión y la muerte..., como tiene siempre la misma cara, la misma culpa y el mismo destino... Habrá que escuchar a Manchevski, porque él sabe de lo que habla, y lo dice a gritos...”

ABC

“Este su primer largometraje se titula Antes la lluvia y es ya un acontecimiento cinematográfico de alcance mundial...”

EL PAIS

“... C'est simple et dépouillé comme une tragédie grecque...”

LE FIGARO

“Prima della pioggia” и, quasi inutile dirlo, un film da vedere. Un regista che usa il linguaggio dei cinema spettacolare e dei videoclip (ne ha girati decine) con grande disinvoltura e con una giusta dose di astuzia”.

L'UNITA

“Feature film newcomer Milcho Manchevski has gathered together an impressive array of the best in European talent and created a powerful, gripping beautifully acted and lavish-looking debut...”

MOVING PICTURES

“... The editing here is a great lesson in the art of mood-cooking... The last forty minutes or so of this movie are as tight and luminous as anything you’ll see onscreen this year. With its flashes of rapture and its groundswell of good sense, *Before the Rain* is a movie that doesn’t even dream of solving or dissolving the nightmares in the former Yugoslavia - it just shows a few people trying to behave decently and getting for their pains except more pain.”

NEW YORKER

“This film, made by sophisticated filmmakers for mature audiences is a profound musing on humanity.”

THE TORONTO SUN

“Working in a sophisticated, elliptical style, Mr. Manchevski brings to his first film an overwhelming vision.”

THE NEW YORK TIMES

“It has the look of a slick Hollywood production, yet makes no effort to soften or simplify its complex issues.”

NEW YORK NEWSDAY

“Manchevski has developed a masterful critique which is so emotionally powerful and provocative that it resists analysis. Beautifully shot and dramatically restrained, this film is not just a passionate outcry, but also a superlative and engrossing pictorial of the moral and ethical dilemmas that communal conflicts provoke.”

Geoffrey Gilmore, SUNDANCE FEST

“Et comme, en prime, les images sont magnifiques, on ne peut qu’être heureux de découvrir cet OVNI à la fois hors du temps et au cœur de l’actualité puisque, s’il parle d’amour et d’amour impossible entre jeunes gens de deux communautés antagonistes, il traite aussi, surtout peut-être, d’intégrisme, de haines raciales, d’aveugle et aberrante violence...Le film est beau, prenant, mystérieux, il pousse, aussi, à réfléchir sur le voyeurisme qui est celui d’un Occident avide de sensationnalisme et prudent, voire indifférent, devant les drames dont l’abreuvent les médias...Oui, vraiment, une bonne surprise.”

LES ECHOS

“Before The Rain is a powerfully dramatic attempt to show how ethnic conflict perverts individuals. Manchevski is a Macedonian who now lives in America, and his film, in three parts, has the force and passion most European films now lack...”

GUARDIAN

“C’è qualcosa kieselowskiano in questo tragico annodarsi di vite e destini, anche se Manchevski, la mano quasi troppo sicura del regista di spot e videoclip, sembra soprattutto innamorato del western, e alterna efferatezze alla Peckinpah a momenti quasi elegiaci...”

IL MESSAGGERO

“O filme nro ã so bonito, visualmente. ã uma rara e intensa experikncia dram6tica. Merece toda aten3o.”

CADERNO 2, O ESTADO de S. PAULO

“Wie eine Parabel hängt “Vor dem Regen” über den Zeiten, ist archaisch und modern zugleich”.

TIP

“Wenn Filme etwas bewegen können, dann dieser: eine mitreissende Erzählung von Glaube, Liebe, Hoffnung, Krieg.”

TV TODAY

“... ein Senkrechtstart, denn “Vor dem Regen” ist sein Spielfilm - und was für einer! Poetisch, eindrucksvoll, ungew6hnlich erzählt. Ein Film, den man so schnell nicht vergisst.”

HEUTE JOURNAL, ZDF

“Ein Film, der berührt, ohne sentimental zu sein. Von einem Regisseur, der nachdenkt, ohne zu moralisieren”.

ELLE

“Vor dem Regen” ist die wohl beeindruckendste Anklage gegen die Unmenschlichkeit des Krieges... Eindringlich und kraftvoll, poesievoll und zärtlich, leidenschaftlich und intensiv seziert der mazedonische Regisseur die Seelenlandschaften von Menschen im Krieg”.

BERLINER MORGENPOST

“Ricordate bene questo nome, Milcho Manchevski, perché sarà famoso”.

LA REPUBBLICA

“Il film si sforza di dire forse troppo, intrecciando l’ignavia di chi sta a guardare e l’impotenza di chi cerca di non accettare l’odio fratricida. E l’impossibilità di spiegare diventa difficoltà di capire o di prendere posizione... Emozionante.”

CORRIERE DELLA SERA

“O filme nro ť so bonito, visualmente. ť uma rara e intensa experikncia dram6tica. Merece toda aten3ro.

CADERNO 2, O ESTADO de S. PAULO

□Pre kiše je izuzetan. Čini vam se posle projekcije kako biste mogli plakati večno. A, opet, rađen je tako suptilno, nežno i vizuelno toliko lepo, da on, paradokslano, dođe i kao melem na živu ranu. Kroz tri priče tog omnibusa koje se čarobno prepliu, gradeći na gotovo volšeban način celinu, junaci filma kazuju samo jedno, dobro znano: da je čovek uvek na gubitku...”

NIN

“A finely crafted lament on the cyclical nature of violence... Testament to how film can probe ancient themes while remaining thoroughly modern”.

THE TORONTO STAR

“Before the Rain is a complex, hard-hitting film that grips the viewer from the first shot. It is definitely worth seeing.”

THE ACE

“It’s a debut that thrills in the same way as discovering Roman Polanski’s earlier Polish made films, or Francois Truffauts early work from France.”

THE COURIER MAIL

“Stunning, often hypnotic... Almost has the impact of a masterpiece... Shakes you up... Coming seemingly out of nowhere, it’s a movie that seems somehow fully formed, unshakably confident, the work of a filmmaker alive and inventive in every shot he takes. A gleaming virtuosity and visual panache.”

CHICAGO TRIBUNE

“It literally thunders with emotional power.”

WASHINGTON POST

“A remarkable achievement.”

ENTERTAINMENT TODAY

“A rare, heartfelt gem.”

NEW CITY

“A powerful cry from the heart”.

THE BOSTON SUNDAY GLOBE

“... Its greatness rests in the timeless truths of its narrative... Some of the most luminous close-ups since Ingmar Bergman discovered colour... Together, the filmmakers and performers create scenes of such emotional opacity that at times we seem to be reading tiny fluctuations of the soul. A work of art this finely wrought renders conversation redundant.”

DALLAS OBSERVER

“The movie casts a special kind of spell.”

DETROIT FREE PRESS

“Manchevski succeeds on a grand scale with a groundbreaking film of love and war.”

ROLLING STONE

“... The film owes part of its disturbing magic to its challenging structure...”

VARIETY

“Fierce poetry, but also a strong sense of authenticity... An amazing feature debut... Conveys the passion that can not be concocted, even in Hollywood.”

MACLEANS

“Wie eine Parabel hängt “Vor dem Regen” über den Zeiten, ist archaisch und modern zugleich.”

TIP

“Wenn Filme etwas bewegen können, dann dieser: eine mitreissende Erzählung von Glaube, Liebe, Hoffnung, Krieg.”

TV TODAY

“... ein Senkrechtstart, denn “Vor dem Regen” ist sein Spielfilm - und was für einer! Poetisch, eindrucksvoll, ungewöhnlich erzählt. Ein Film, den man so schnell nicht vergisst.”

HEUTE JOURNAL, ZDF

“Ein Film, der berührt, ohne sentimental zu sein. Von einem Regisseur, der nachdenkt, ohne zu moralisieren.”

ELLE

“Vor dem Regen” ist die wohl beeindruckendste Anklage gegen die Unmenschlichkeit des Krieges... Eindringlich und kraftvoll, poesievoll und zärtlich, leidenschaftlich und intensiv seziert der mazedonische Regisseur die Seelenlandschaften von Menschen im Krieg.”

BERLINER MORGENPOST

“A genuine film creation straight from a master-hand.”

DAGENS NYHETER

“Meisterwerk.”

DIE WELT

НАМЕСТО ПОГОВОР

Критиката за „Пред дождот“

„...Одете да го гледате сега - и тоа двапати! Не ќе се осмелев да речам дека е најдобар филм во 1995, ако Пред дождот не е исклучителен филм. Големо дело какво што не гледаме често. Благодарам.“

NOJESGUIDEN

„Пред дождот е остар, страсен, лиричен, ве прогонува и е диво, неверојатно поетичен; едно од најуспешните филмски дела што веројатно ќе ги видиме оваа година.“

NEW YORK POST

„Еден од најдобрите филмови што сум ги видел многу, многу одамна.“

GOMORRON SVERIGE

„... Збунува фактот што една приказна со таков интензитет како што е оваа во Пред дождот, со длабоко и комплексно сценарио кое се развива со за-слепувачка перфекција на формата, е дело на дебитант и млад човек...“

EL MUNDO

„Навистина многу ретко се случува кога гледаш прв филм на непознат режисер да откриеш дека станува збор за ремек дело, со структура што разорува со својата емоционална сила и што прави Тарантино да изгледа како аматер. Токму тоа го чувствував кога го видов Пред дождот во Торонто, малку пред да стане сензацијата на Венецијанскиот филмски фестивал и Холивуд да го открие режисерот Милчо Манчевски...“

Juan Gerard, PUERTO RICO FEST

„...Пред дождот е чист кинематографски филм, со совршеноста на својата конструкција, силината на приказната, убавината на сликите и доблесноста на целта. Милчо Манчевски со својот прв игран филм значајно влегува во клубот на големи синеасти...“

LE PARISIEN

„Квентин Тарантино сака да го види. Американските дистрибутери сакаат да до купат. Венеција го обожуваше, Торонто го очекува. Пред дождот не е баш некоја просечна македонско-англиско-француска копродукција. Но ни Милчо Манчевски не е баш некој просечен македонски режисер... Пред дождот е висококалорична визуелна гозба...“

VARIETY

„... Филмска и животна лекција што не треба да се пропушти...“

L'OPINONE

„... Пред дождот, несомнено мал класик, возбудлив, естетизиран, често пејсажите и лицата ги слика како за последен пат...“

L'EXSPRESS

„Брилијантно... Еден значаен нов режисер го најавува своето доаѓање.“

GENE SISKEL

„... Милчо Манчевски во својот прв долгометражен филм јуриша на една единствена идеја, идејата на национализмот, а тоа го прави со правото на оној кој го чувствува во своите вени и со несреќата на оној кој го отвара своето срце... Совршен е начинот на кој авторот го метафоризира чувството на ужас што кружи наоколу, недоразбирањето и смртта како да го имаат секогаш истиот изглед, истата вина, истата судбина... Треба да се послуша Манчевски бидејќи знае што зборува и тоа го кажува со крик од дното на душата...“

ABC

„Иако ова е негов прв долгометражен филм, Пред дождот е кинематографско доживување со светски домет...“

EL PAIS

„... Манчевски создава едно мајсторско и психолошко дело... Едноставно е и соголено како грчка трагедија...“

LE FIGARO

„...Пред дождот, тоа речиси не мора ни да се каже, е филм што мора да се види, на автор што го употребува јазикот на филмскиот спектакл и на видеоспотовите со голема дрскост и со многу точна доза на мудрост...“

L'UNITA

„Дебитантот Милчо Манчевски собрал во себе импресивно количество на најдоброто од европскиот талент и создал моќен и провокативен филм, со раскошен изглед и прекрасна актерска игра...“

MOVING PICTURES

„... Монтажата тука е извонредна лекција по уметност на правење атмосфера... Последните четриесетина минути се постегнати и поблескави од било што на екраните годинава. Со неговите моменти на просветлување и крешендо на разумност Пред дождот е филм што дури ни на сон не се обидува да ги разреши или да ги разбие кошмарите на бивша Југославија - филмот едноставно прикажува неколку луѓе кои се обидуваат чесно да се однесуваат и кои се наградени за својата маќа со уште поголема маќа.“

NEW YORKER

„Овој филм, дело на софистициран автор за зрела публика, е длабока размисла за хуманоста.“

THE TORONTO SUN

„Работејќи во софистициран, елиптичен стил, Манчевски на својот прв филм му дава надмоќна визија.“

THE NEW YORK TIMES

„Филмот има изглед на блескава Холивудска продукција, но сепак не се обидува да ги омекне или поедностави своите комплексни теми.“

NEW YORK NEWSDAY

„Манчевски разви мајсторска критика што е толку емоционално силна и провокативна што се спротиставува на секаква анализа. Прекрасно снимен и драматично воздржан, овој филм не е само страсен крик, туку и најдобра илустрација за моралните и етички дилеми што ги предизвикуваат конфликтите меѓу општествените заедници.“

Geoffrey Gilmore, SUNDANCE FEST

„... Не може а да не се биде среќен при откривањето на ова дело, напати надвор од времето, а сепак во центарот на актуелноста, бидејќи ја обработува невозможната љубов на двајца млади луѓе од две антагонистички заедници... Филмот е убав, потресен, мистериозен и исто така поттикнува на

размислување за воајеризмот на Западот... Да, навистина едно прекрасно изненадување...”

LES ECHOES

„...Пред дождот е моќен драматичен обид да се покаже како етничкиот конфликт ги изопачува индивидуите... Манчевски е Македонец што живее во Америка, а неговиот филм во три дела ја има силата и страста што им недостасува на повеќето европски филмови...”

GUARDIAN

„Постои нешто Киешловскианско во тоа трагично вплетување на животите и судбините, иако Манчевски со сигурната рака на режисер на реклами и музички видео спотови, изгледа пред се е вљубен во вестернот, преиначувајќи ја суровоста на Пекинпо во речиси елегични моменти...”

IL MESSAGGERO

„... Во филмот се преплетуваат тромоста на оние што само гледаат и немоќта на оние што не ја прифаќаат братоубиствената омраза. А невозможната да се објасни, создава тешкотии да се сфати или да се заземе страна... Потресно...”

CORRIERE DELLA SERA

„Пред дождот е визуелно прекрасен филм, но е и ретко и многу интересно драмско искуство. Го заслужува целосното внимание...”

CADERNO 2, O ESTADO de S. PAULO

„... Пред дождот е извонреден. По проекцијата ви се чини дека би можеле вечно да плачете. А сепак, правен е толку суптилно, нежно и визуелно толку убаво, што, парадоксално, доаѓа и како мелем на жива рана... Низ трите приказни на тој омнибус, што магично се преплетуваат, градејќи на речиси волшебен начин целина, јунаците на филмот кажуваат само едно, добро познато: дека човекот секогаш губи...”

НИН

„Префинето изработен ламент за цикличната природа на насилството... Доказ дека филмот може да истражува древни теми и да остане целосно модерен...”

THE TORONTO STAR

„Пред дождот е комплексен, силен филм што го обзема гледачот од првиот кадар.“

THE ACE

„Деби што возбудува на ист начин како и откривањето на раните полски филмови на Роман Полански или раните дела на Франсоа Трифо.“

THE COURIER MAIL

„Застрашувачки убав филм... За восхит... Бесмислената смрт може да се претвори во уметност полна со смисла...“

TIME MAGAZINE

„За восхит, често хипнотичен... Има импакт на ремек дело... Ве растресуваш. Иако се се појавува од веро небо, ова е филм што е целосно оформен, непоколебливо самоуверен, дело на автор жив и инвентивен во секој кадар. Блескава виртуозност и визуелна моќ.“

CHICAGO TRIBUNE

„Буквално грми со емоционална сила.“

WASHINGTON POST WEEKEND SECTION

„Извонредно остварување.“

ENTERTAINMENT TODAY

„Редок, искрен драгоцен камен.“

NEW CITY

„Силен крик од срце.“

THE BOSTON SYNDAY GLOBE

„... Неговата величина лежи во вонвремените вистини на приказната... Пред нас се некои од најблескавите крупни планови откако Ингмар Бергман ја откри бојата... Режисерот и актерите заедно создаваат сцени со таква емоционална густина, што на моменти се чини како да читаме најфини промени на душата.“

За уметничко дело толку префинето исковано разговорот е излишен.“

DALLAS OBSERVER

„Филмот маѓепсува на особен начин.“

DETROIT FREE PRESS

„Манчевски успева во голем стил со филм за љубовта и војната што отвара нови видици.“

ROLLING STONE

„... Дел од вознемирувачката магија на овој филм произлегува од неговата провокативна структура...“

VARIETY

„Жестока поезија, но исто така и силна смисла за автентично... Фантастично долготражно деби... Показува страст што не може да се изблефира, дури ни во Холивуд.“

MACLEANS

„Како парабола се надвиснал Пред дождот над времето, архаично, но истовремено и модерно.“

TIP

„Ако филмовите можат да возбудат, тогаш тоа е овој расказ што те понесува со себе, расказ за верата, љубовта, надежта, војната.“

TV TODAY

„Поетичен, впечатлив, необично раскажан. Филм што не се заборава брзо...“

HEUTE JOURNAL, ZDF

„Филм што погаѓа без да биде сентиментален. Од еден режисер кој размислува без да морализира.“

ELLE

„Пред дождот е секако највпечатливото обвинение против нечовечноста на војната... Убедливо и силно, поетично и нежно, страшно и интензивно, македонскиот режисер ја отвара душата на луѓе во војна“.

BERLINER MORGENPOST

„Оригинална филмска креација од мајсторска рака...“

DAGENS NYHTER

„Ремек дело“

DIE WELT

Milcho Manchevski wrote and directed more than 50 short forms (experimental films - including "1.73," narrative shorts, commercials, music videos - including "Tennessee" for Arrested Development) and two feature-length films, "Before The Rain" (1994) and "Dust" (2001). "Before The Rain" won over thirty awards, including Golden Lion in Venice, Independent Spirit, an Oscar nomination, and a place on The New York Times' "Best 1,000 Films Ever Made" list. "Tennessee" was best video on MTV, and "1.73" best experimental film at the Belgrade Alternative Fest. He has written fifteen screenplays. Manchevski also authored a small book of short fiction, "The Ghost Of My Mother" and a number of short stories, published in New American Writing, Margina, etc. His photographs have been collected in the book "Street" (accompanying an exhibition). Founding member of the art group 1AM.

Милчо Манчевски има напишано и режирано повеќе од 50 кратки уметнички форми (експериментални филмови, вклучувајќи го и „1.73“, кратки нарации, реклами, музички видеа - вклучувајќи го и „Тенеси“ на Арестед Дивелопмент) и два долгометражни филма - „Пред дождот“ (1994) и „Прашина“ (2001). „Пред дождот“ доби над 30 награди, вклучувајќи ја наградата Златен лав во Венеција, наградата Independent Spirit, номинација за Оскар и место во книгата на Њујорк Тајмс „1000 најдобри филмови на сите времиња“. „Тенеси“ беше прогласен за најдобро музичко видео на MTV, а 1.73 за најдобар експериментален филм на Белградскиот алтернативен фестивал. Има напишано петнаесет сценарија. Манчевски е и автор на мала книга кратка проза „Духот на мајка ми“ и на бројни кратки раскази, објавени во New American Writing, Маргина итн. Негови фотографии беа собрани во книгата „Улица“ (која ја придружуваше истоимената изложба). Еден е од основачите на уметничката група 1 AM.

Издавачка куќа СЛОВО Скопје
Република Македонија
ул. Народен Фронт 11/45
тел. +389 (0)2 212 530

Милчо Манчевски
ПРЕД ДОЖДОТ

Директор
Вангел Башевски

Графичка подготвка на корица
КОМА

Компјутерска подготвка
СЛОВО, Скопје

Печат
ЈУГОРЕКЛАМ

2002